

SVERIGES AMBASSAD

WASHINGTON, D.C.

Handl: SO Petersson

*2 dossier ink. m. kassir
forvaras bit burk*

1993-11-23

sid 1 (2)

VW
Delges:
SB
UM
UMK
Kabs
Polch
Bitr polch
Ch pol 1
Pol 1:1
Cu pol 1:2
pol 1:2

aut

Utrikesdepartementet

93-11-23

Pal

Re. Raoul Wallenberg. Vårt Aide Mémoire av den 21 april, 1993.

För Pol 1:1 (Hans Magnusson).

PRIMO. I en aide mémoire daterad den 21 april, 1993 begärde vi State Depts hjälp med att få fram uppgifter från amerikanska arkiv om Raoul Wallenberg. Fr a nämndes material rörande "War Refugee Board Activities in Sweden".

SECUNDO. Med ojämna mellanrum har ambassaden stött på i State Dept för att efterhöra hur utredningen fortskrider. Varje gång har tjänstemännen uttryckt samma beklagande frustration över hur långsamt de arkivansvariga arbetar, men förklarat sig inte kunna göra mycket för att påskynda arbetet.

TERTIO. Den 17 nov konstaterade ansvarig tjänsteman i States avdelning för underrättelser och forskning i ett samtal med mig att samtligt material rörande "War Refugee Board" hade överlämnats i samband med den på svensk begäran gjorda efterforskningen och deklassificeringen 1969. Merparten av det materialet hämtades från Roosevelt-biblioteket. Dokumenten översändes med handbrev de Besche - Leifland den 3 feb 1970. Efterforskningarna hade i övrigt, enligt sagesmannen, givit så gott som ingenting, men fortsatte.

*OB.S.
Ink. m. kriter
2/12 94
/ 92*

TERTIO. En märklig upptäckt hade man dock gjort, nämligen två dossierer märkta P 2 Eu USA, som uppenbarligen var svenska. Dossiererna är nu överlämnade till ambassaden och det amerikanska konstatandet är korrekt. Den första dossiern innehåller f ö just materialet från War Refugee Board. Dossiererna översändes med nästa lägenhet, eftersom de ändå enligt våra arkivregler är så gamla att de skall förvaras i Stockholm.

QUARTO. Den enligt ett Reuter-telegram av den 30 sept deklassificerade CIA-rapporten hade man ännu i State Dept inte fått ta del av. Det påpekades att enligt Reuters uppgifter bl a ett telegram från ministern Herschel Johnson till State Dept åberopats, vari Wallenberg angivits som "our choice". Detta telegram hade man dock inte kunnat lokalisera i State Dept.

QUINTO. Vi har nu på egen hand vänt oss till CIA för att få del av den deklassificerade rapporten.

PETERSSON

1993-11-23

16/10 1950

Exc. vidit.

P.M.

ang. Raoul Wallenberg.

Raoul Wallenberg försvann som bekant den 17 januari 1945 från Pest-sidan av Budapest kort efter det att denna del av staden erövrats av ryssarna. Enligt de vittnesmål, som föreligga, avreste han denna dag med rysk eskort i bil från Budapest. Dessförinnan hade han till olika personer uttalat att han hade för avsikt att besöka den nya ungerska regeringen i Debrecen i östra Ungern.

Samma dag, alltså den 17 januari, erhöll beskickningen i Moskva av ryska utrikesministeriet meddelande om att W. lyckats ta sig över till den av ryssarna erövrade delen av Budapest. De sovjetiska myndigheterna, heter det vidare, hade vidtagit åtgärder för att skydda W. och hans egendom. Härefter har emellertid inga nya upplysningar stått att få från officiellt ryskt håll, som kunnat bringa klarhet i vad som hänt W. Genom beskickningen företogs under åren 1945-47 gång på gång démarcher i saken men utan resultat. Ryssarna förklarade bl.a. under hand, att intet spår efter W. påträffats, trots att "de mest energiska efterforskningar bedrivits av generalstaben, militärpolisen, säkerhetspolisen och andra myndigheter". Först den 18 augusti 1947 erhöll beskickningen ett något utförligare besked från ryska vederbörande. I en note meddelade man nämligen, att W. icke funnes i Sovjetunionen och vore okänd för sovjetmyndigheterna. Noggranna undersökningar och efterforskningar efter W. hade verkställts, vilka emellertid icke lett till positiva resultat och den sovjetiske officer, som lämnade meddelandet om W. hade icke återfunnits. I lägren för krigsfångar och internerade hade W.

icke heller påträffats. Man uttalade en förmodan, att W. under striderna i Budapest omkommit eller tillfångatagits av ungerska pilkorsare. Därefter ha några ytterligare démarcher icke gjorts i denna fråga via beskickningen i Moskva.

Parallellt med framställningarna i Moskva fullföljde Utrikesdepartementet alla de spår och uppslag, som på olika vägar bragtes till dess kännedom. Dessa undersökningar, som alltjämt fortsätta, ha skett genom direkt kontakt med olika personer, genom beskickningarna utomlands, i samarbete med Härvarande amerikanska ambassad, Röda Korset m.m. Det har allertid hittills icke visat sig möjligt att komma till klarhet i denna fråga. Utförliga redogörelser för de åtgärder, som vidtagits av Utrikesdepartementet, lämnades av utrikesministern i ett interpellationssvar i Riksdagen den 2/11-46 och av utrikesministern den 1/7-47 med anledning av riksdagsman Håstads interpellationer.

På privat initiativ ha som bekant även undersökningar företagits av en för detta ändamål bildad Wallenberg-kommitté. Kommittén har förklarat att den härvid kommit över bevismaterial, varav framgått att W. åtminstone till en tämligen nära tidpunkt - enligt uppgift intill årsskiftet 1947/48 - varit i livet i ryskt förvar. Detta material vägrade man emellertid av olika skäl att ställa till Utrikesdepartementets förfogande. Fyra personer, däribland f.d. generaldirektören Re, som utsetts att granska såväl Wallenbergs-kommitténs som Utrikesdepartementets akter i ärendet, avgav i oktober 1947 ett yttrande, varav framgick att de anslöto sig till fattningen, att W. befann eller befunnit sig i livet i rysk fångenskap. Följande spår och upplysningar i Wallenberg-affären ha den senaste tiden kommit till Utrikesdepartementets kännedom.

Fru X/

1. En i Rom bosatt ungerska/här vid samtal med Raoul Wallenbergs halvsyster, fru Lagergren, och undertecknad (P.M. 2.5.50) meddelat, att W. mellan augusti och oktober 1947 observerats i Kiev av en ungrare, som var på återväg till Ungern från rysk fångenskap. Denne ungrare skulle ha igenkänt W. bland de fångar, som just anlänt till staden på väg österut. Fru X

hade uppgivit, att hon icke närmare kände till den ungrare, som varseblivit W. i Kiev. Ungraren hade efter hemkomsten till Ungern berättat saken för fru X:s syster, fortfarande bosatt i Ungern, som i sin tur berättat den för fru X. Några spår av sagesmannen hade man emellertid sedermera icke kunnat få.

2. Ovannämnda fru X gav vid samtalet även uppgift på en ytterligare person, nämligen herr Sandor Ujvary, f.n. bosatt i Salzburg, som skulle kunna lämna upplysningar beträffande W. Enligt överenskommelse med Wallenberg-kommittén (ingeniör von Dardel) beslöts att man på privat väg skulle söka komma i kontakt med U, och en nära bekant till familjen Dardel, en fröken Karin Palme, gjorde på familjens uppdrag i augusti d.å. ett besök hos U. Enligt den redogörelse, som fröken Palme härefter avgivit (handbrev ingenjör von Dardel-sekretär Anger 27.8.50) hade U. vid hennes besök hos honom i Salzburg uppgivit, att han tagits till fånga av ryssarna samtidigt med W. och hållits i fångenskap med denne i sex veckor till den 26 april 1945, då U. frigavs på grund av en namnförväxling. Fångarna i gruppen, inalles sex stycken, av vilka U. dock endast kände W. till namnet, hade hållits bevakade i en by utanför Budapest. Enligt U. hade ryssarna vid ett tillfälle haft för avsikt att arkebusera W. och en annan fånge, sedan de tvingats gräva sina egna gravar, men W. hade av någon anledning skonats. När U. skildes från W. hade denne en skottskada i ena benet.

3. En tysk medborgare vid namn Otto Prade, som nu är anställd som chaufför vid svenska representationen i Bonn, och under sista fasen av striderna i Budapest uppehållit sig på svenska beskickningen därstädes, har på förslag av utrikesrådet Dahlman, som talat med P. vid ett besök i Bonn, numera avgivit en skriftlig berättelse över sina upplevelser i Budapest. (handbrev Kumlin-Dahlman 16.8.50.). Han återger där bl.a. vissa uttalanden från ryskt håll angående W. P. hade flera gånger varit i förhör hos ryssarna, som frågat om P. kunde omtala storleken av det belopp, som W. erhållit av Himmler för sin verksamhet. "Det vore bevisat att W. i verkligheten hade fört människor till Gestapo". Vid ett tillfälle

yttrades det bl.a. från rysk sida i detta sammanhang, att man "diesen Vogel (W.) damit so gut versorgt hätte, dass er keinen Pass mehr ausstellen wird und dass er nie mehr Ungarn oder Schweden sehen wird".

(Att ryssarna misstänkte W. för att ha arbetat för tysk räkning har även framkommit tidigare. Sålunda kallades B-avdelningstjänstemannen Lars Berg och ett stort antal av W:s medarbetare efter Budapests intagande flera gånger till förhör till ryssarna, varvid man ständigt sökte få fram bevis för att W. bedrivit spionage för tysk räkning.)

Stockholm den 16 oktober 1950.

E. Anger

Rom den 21 november 1950.

Förtroligt.

1 bil. ✓

2a.

Exc. vidit.

694

Ink.	25 nov	19 50
Avd.	P	Mål I
	8	Eu

Broder,

I anslutning till mitt handbrev den 31 oktober 1950 angående Raoul Wallenbergs öde och de italienska diplomaternas ryska fångenskap ber jag härmed i översättning till svenska få översända avskrift av en underhandsskrivelse i ärendet, som Hennings mottagit från vederbörande tjänsteman i italienska utrikesministeriet. De däri lämnade upplysningarna säga tyvärr icke mycket, men de kunna måhända utgöra en ledtråd för fortsatta undersökningar.

Din tillgivna
Gunnar Dahlman

Utrikesrådet Dahlman,
Utrikesdepartementet.

Ua

Käre Kollega,

jag har försökt att inhämta upplysningar av intresse för Eder, men varken dr Armando Odenigo eller hans kolleger ha kunnat säga mig något om herr Raoul Wallenberg.

De ha dock givit mig några meddelanden som jag, för det fall de skulle kunna vara till nytta för Eder, här vidarebefordrar: Odenigo var fånge hos sovjet i Lefortovskajafängelset, som ligger i Moskväs östra utkant. I detta fängelse i cell n. 125 hade han som medfånge österrikiske ministern Franz Mark fram till mitten av sommaren 1947. Tillsammans med dem var friherre von Richtenhofen, f.d. tysk minister i Sofia, tillfångatagen i Breslau. I samma cell n. 125 befann sig även den amerikanske ingenjören Clifford, som blivit tillfångatagen i Ploesti 1945.

För mig återstår således endast förhoppningen att hava givit Eder någon ledning för spaningarna efter Eder försvunne kollega.

Med glädje har jag stått Eder till tjänst och sänder många vänliga hälsningar

Eder

/undert./ Giovanni Soro

Herr Lennart Hennings,
Andre Sekreterare vid
Svenska Beskickningen i

R o m

Ärend, Budapest

(Pol.)

EMBASSY OF SWEDEN
WASHINGTON 8, D.C.

Washington den 25 november 1950.

P 2.

~~1 bil.~~

Exc. vidit.

Strängt förtroligt.

418.

Guy Wallenberg
5/12

Broder,

Ink. <i>29 nov.</i>	19 <i>50</i>	
Avd. <i>P</i>	Gr. <i>2</i>	Med. <i>Gu</i>

Åberopande Ditt brev till Boheman den 2 sistlidne
september angående Raoul Wallenberg ber jag få meddela, att
vi från State Department erhållit i avskrift närslutna memo-
randum som svar på ett P.M. med af Sandebergs uppgifter, vil-
ket vi överlämnade den 19 september. Beskickningen har nu
skrivit till de uppgivna adresserna för att söka komma i kon-
takt med Rudolph Sambolt, respektive John Gibran.

Så snart något nytt erfares i ärendet skall beskick-
ningen återkomma.

Din tillgäme

R. Barro

Herr Utrikesrådet S. D a h l m a n,
S t o c k h o l m.

MEMORANDUM

With reference to the memorandum of the Swedish Embassy dated September 18, 1930, there is the following information in the files of the Department of State concerning the address of Rudolph Sambolt, who may have knowledge relating to Raoul Wallenberg.

It was reported in September 1947 by the American Embassy in Moscow that a Rudolph Sambolt had left the Soviet Union on April 9, 1946. On June 21, 1946, he applied at Berlin for repatriation to the United States, giving his birthplace as Coresopolis, Pennsylvania, and his birthdate as September 9, 1924. His sponsor was given as John Sambolt, Coresopolis, Pennsylvania. Despite the difference in spelling it seems likely that this is the man about whom the Embassy inquired.

Rudolph Sambolt,

Rudolph Sambold, apparently not the same individual mentioned above, wrote to the Department of State on July 11, 1947, concerning passage to the United States from Vienna for his family. His address at that time was Post Office Box 84, Freedom, Pennsylvania. Another letter from Rudolph Sambold, referring to property in Austria, was dated January 6, 1948, and came from 624 Locust Place, Sewickley, Pennsylvania.

Of possible interest to the Embassy is the address given by John Cihra when he left the Soviet Union in March 1946 for repatriation. This address was in care of his sister, Mary A. Andrews, Fifty Anderson Street, Union City, New Jersey.

Department of State,

Washington,

November 20, 1950.

EMBASSY OF SWEDEN
WASHINGTON 8 D.C.

Washington den 11 december 1950.

P 2.

1 bil.

809

Ink. 19 dec. 1950		
Avd.	Gr.	Maj
P	2	Kar

Pol.

Broder,

I anslutning till mitt brev den 25 nästlidne november
angående Raoul Wallenberg ber jag få meddela, att en av herrar
na Sambold med anledning av ett brev från beskickningen besökt
vicekonsulatet i Pittsburgh. Såsom framgår av i avskrift när-
slutna skrivelse kände han till adressen på rumänen "Karl".
Denne hade däremot aldrig för Sambold nämnt någonting om Wal-
lenberg. Vi ha icke meddelat Sambold, att vi erhållit våra up-
gifter rörande rumänen från af Sandeberg.

Är tillgiven
H. Barr

Herr Utrikesrådet D a h l m a n,
Stockholm.

ROYAL VICE-CONSULATE OF SWEDEN

Pittsburgh

Germany at the same time. In April 1946, Sandeberg knew Karl and may

be able to provide information.

At the time he left Moscow he met at the railroad station one

John Gibson, an American citizen and member of the Hungarian Army,

who was then on his way to Germany, having been released through the

efforts of the American Embassy. He believed Gibson to be a United

States living with his sister, Mary Andrews, 50 Andrews Street, U.S. Embassy

1924 - 24th Street, N.W.

Washington, D.C.

Sambold was not clear as to what connection, if any, Gibson had

Dear Mr. Bagge:

With Karl, although I rather than he, Karl, Sandeberg and Gibson all

Mr. Rudolph Sambold, 524 Locust Place, Sewickley, Pa., has talked

to me today with reference to your letter of November 27, in which you

seek information concerning the whereabouts of Raoul Wallenberg. Mr.

Sambold was born at Coraopolis, Pa. is now 26 years of age, left this

country and went to Austria to live in 1933, was drafted into the Ger-

man Army in December 1942, was captured on May 10, 1945 by the Russians

in Czechoslovakia, was interned by the Russians in a camp near Gorki,

Russia, escaped to Moscow in the early part of 1946, was arrested by

the Russians and interned in a camp in Moscow. At this camp in April

of 1946, Mr. Sambold met a Romanian Jew by the name of Stefan Karl,

who apparently is the "Carl" referred to in your letter. Mr. Karl pro-

vided the following address:

("Romania Cluj

Str. Stroescu 17"

which presumably is the present address of Mr. Karl. After the German occupation, Karl escaped voluntarily to Russia where he worked during the duration of the war in Siberia. Karl never mentioned anything about Wallenberg. I told Sambold what I knew about Wallenberg's story and I questioned him closely in this regard. He knew Karl for a period of two weeks, states that his is about 45 years old, is intelligent, quiet polite and apparently not a communist.

He has never written to Karl for fear that letters from this country will cause investigation by the communists.

At the same time that he and Karl were in the same camp there was a Swedish Newspaperman by the name of Edward af Sandeberg, Beantinsgatan 31, Stockholm, Sweden. Sandeberg and Sambold were transferred to

Germany at the same time in April 1946. Sandeberg knew Karl and may be able to give you some information.

At the time he left Moscow he met at the railroad station one John Gibron, an American citizen and member of the Hungarian Army, who was then on his way to Germany, having been released through the efforts of the American Embassy. He believes Giborn to be in the United States living with his sister, Mary Andrews, 50 Anderson Street, Union City, Connecticut.

Sambold was not clear as to what connection, if any, Gibron had with Karl. Although I gather that he, Karl, Sandeberg and Giborn all were in the same camp in the early part of 1946, Sandeberg referred to me today with reference to your letter of November 27, in which you stated that this information will be helpful to you and there to write to the country and went to Austria to live in 1953, was drafted into the German Army in Germany and was captured on May 10, 1945 by the Russians in Czechoslovakia, was interned by the Russians in a camp near Gorky, Russia, escaped to Moscow in the early part of 1946, was arrested. (a) Henry A. Bergstrom, who apparently is the "Gert" referred to in your letter. Mr. Karl provided the following address:

"Romania City
Str. Stroceni 17"
which presumably is the present address of Mr. Karl. After the occupation, Karl escaped voluntarily to Russia where he worked during the duration of the war in Siberia. Karl never mentioned anything to me about Wallenberg. I told Sambold what I knew about Wallenberg's story and questioned him closely in this regard. He knew Karl for a period of two weeks, states that he is about 45 years old, is intelligent, polite and apparently not a communist.

He has never written to Karl for fear that letters from this type will cause investigation by the communists. At the same time that he and Karl were in the same camp there a Swedish Newspaperman by the name of Edward at Sandeberg, Sandeberg and Sambold were transferred to Stockholm, Sweden.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Wallenberg-affären.

Stockholm den 16 mars 1951.

Strängt förtroligt och personligt.

STOCKHOLM

19

N:o

123

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

P

GR.

2

MAL.

Ken

Broder,

Som bekant fullföljer departementet alla nya spår och upp-
slag i fallet Raoul Wallenberg.

I samband med de undersökningar som för närvarande bedrivs
skulle det vara av stort intresse att kunna kontrollera en upp-
gift som lämnats angående de penningmedel som Wallenberg medförde
respektive som ställdes till hans förfogande vid hans avresa
från Sverige i början av juli 1944 eller i nära anslutning till
avresan. Det har sålunda påståtts, att han av dåvarande ameri-
kanske ministern i Stockholm, Hershel Johnson, skulle ha erhållit
80.000 dollar. Det är väl föga sannolikt, att beloppet skulle ha
överlämnats direkt av Johnson; man får väl snarare utgå från att
det utbetalats genom amerikanska ambassadens försorg på ett eller
annat sätt, direkt eller t.ex. via något konto i Schweiz. Det är
tänkbart, att finansattachén vid amerikanska ambassaden Iver Ol-
sen, som torde ha representerat "War Refugee Board", handlagt
ärendet.

På saken är synnerligen brådskande får jag be Dig omedel-
bart och under framhållande av att största diskretion är av nö-
den fråga Hershel Johnson vad han kan erinra sig rörande ovan om-
talade 80.000 dollar och över huvud om utanordningen av de ameri-
kanska bidragen till Wallenbergs verksamhet i Budapest. Jag får
be Dig svara snarast möjligt telegrafiskt utan hänvisning i tele-
grammet till Wallenberg-affären. Telegrammet bör anges vara avsett
för mig.

Envoyén Thyberg,

Rio de Janeiro.

Dahlman.

P.S. Det har också uppgivits att Wallenberg i slutet av
1944 skulle ha skrivit ett brev från Budapest till
Hershel Johnson. Av vissa skäl skulle det vara värde-
fullt för oss att få bekräftat av Hershel att ett dylikt
brev skrivits.

S.Dn.

lun~

16/3

ms

Na

UTRIKES DEPT		
L N:o 48 B 9		
19 MRS 1951		
GR P	AVD. 2	MÅL. Eu I

Telegram i maskin- chiffer från
Rio de Janeiro

Avsant den 19/ 3 1951 kl. 1515

Ankom den 19/ 3 1951 kl. 2040

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är originalet.

9.

För Dahlman.

Johnson bekräftar, att mannen fick bidrag

men erinrar sig inga detaljer, då ärendet hand-
lades av Olsen. Föreslår, att Boheman frågar
Matthews, som torde kunna skaffa sig tillgång till
Board's files. Kan ej minnas något brev, lovat
forska i sina papper.

J. Iver C. Olsen
War Refugee Board

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Kabinettssekreteraren

HEMLIG

enligt 3 § sekretesslag
den 18.3.57.

Kungl. Utrikesdepartementet
Politiska avdelningen

Den här handlingen är tillämnad till
den offentliga utredningen
för att den skall kunna utvärderas

P.M.

rörande samtal med Philipp den 18 mars 1951.

Wallenberg för till ryssarna i en bil, som han själv innehade, körd av hans chaufför Langfelder och med en ungrare och en ungersk jude som passagerare. Bilen eskorterades av en motorcykel med sidovagn, på vilken tre ryska militärer åkte. Ett stycke på vägen vinkade en jude till dem, att de skulle stanna, och meddelade juden i bilen, att den del av Buda, där denne hade sina föräldrar, nu var befriad. Juden steg då ur bilen. Ungraren, som numera är kommunistisk statssekreterare, följde med till "tullen". Vart Langfelder sedan tog vägen vet ingen. Wallenberg hade litet toalettsaker med sig.

Wallenberg fördes till ett fängelse (kasern) i Budapests utkant, där han hölls förvarad tre veckor under ideliga förhör. Fyra vittnen, som hörts av en ungersk advokat, har intygat det. Ett femte vittne finns i Salzburg, och Philipp är beredd att med någon kriminalmanresa ned och höra detta vittne. Wallenberg fördes vid ett tillfälle till Buda för förhör - ett vittne finns.

Från Budapest fördes Wallenberg enligt kartan i Philipps bok till Bratislava - Pilsen, därifrån i mitten av maj till Focsani. (Vas: Från Focsani i början av april). Flera vittnesmål finns, varibland Hodosis är viktigt. Vittnesmålen stämmer med generalstabens uppgifter om de ryska förbandens rörelse.

Wallenberg var i ett förband med en mängd ukrainska soldater.

Senare finns vittnesmål från olika läger i Ukraina och vid Östersjön av personer, "mest finnar", som delvis gjort utlägg för att kunna vittna. De har härmat hans gång. Ingen

lla

har begärt betalt. Wallenberg användes som arbetsledare och behandlades väl.

Wallenberg har ryska i studentexamen men kan inte tala ryska - har glömt allt. Han hade inga pengar i Budapest och behövde dem inte - fick av rika judar. Däremot hade Joint Distribution Committee, advokat Grünberger(?) satt in pengar i bank i Stockholm. Alla vet, att han hade amerikanska pengar, men det har aldrig publicerats hur mycket.

Att göra ett kuppförsök är vansinne - man vet inte ens om Wallenberg orkar det. Man kommer inte genom poliskedjorna. Note till ryssarna är meningslöst, men Wallenberg-kampanjen tror på det. De måste ha något mål för sin aktion. Enda utvägen är att ta gisslan. Demarchen i Moskva raserade grunden - därför att vi inte sade oss veta att han var hos ryssarna. Ryssarna hade skickat fram Stachowiak. De kommer att göra nya försök att kompromettera svenska myndigheter och åstadkomma eventuella flyktförsök, ty då kan de bli befriade från sitt ansvar.

Wallenbergs mor är den enda, som känner klädedräkten.

Wallenbergs familj är villig ett år hemlighålla Wallenbergs befrielse och i tio år förbinda Wallenberg till tystnad: Intyg från Notarius Publicus kan skaffas.

Philipp erbjöd sig spontant se till, att Widemar tar tillbaka sin interpellation på begäran av Wallenberg-aktionen, och frågade mig hur detta tekniskt skulle ordnas. Jag svarade, att om Gärde-Widemar offentligt meddelade, att hon på begäran av Wallenberg-aktionen avstod från svar på interpellationen, så vore detta tillräckligt.

I övrigt förklarade jag i huvudsak, att jag efter 1 mars tar hela ansvaret för vad utrikesdepartementet gör eller underlåter i Wallenberg-affären. Det kommer med hänsyn till mitt tyngande arbete att ta tid för mig att sätta mig in i hela materialet. Ännu längre tid kan gå, innan jag kan finna någon tänkbar handlingslinje. Jag kommer i varje fall att redovisa mina ståndpunkter och ta ansvaret för dem.

Beträffande Philipps ståndpunkt, att en note vore meningslös, förklarade jag, att jag länge förstått, att Philipp vore tillräckligt intelligent att inse detta. "Människohandel", för att använda Philipps uttryck, vore en tänkbar linje, som ju fallet Dahl visade. I detta fall

hade dock danskarna haft ett verkligt värdefullt bytes-
objekt.

Huruvida utrikesdepartementet handlat rätt eller icke
i det förgångna vore en fråga, som inte intresserade mig,
då ju denna "process" mot utrikesdepartementet vore helt
betydelselös för huvudproblemet: att göra något för Raoul
Wallenbergs befriande.

Stockholm den 18 mars 1951.

Arne J. Lindberg

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

STOCKHOLM 20.3.51. 19

70
N:o CHIFFER BUD.

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

P

2

En I

~~beg. om vissa upplysningar.~~

Sjöborgsutredningen

Beskickningen i

Washington.

För Boheman från Dahlman. I samband med pågående förnyad utredning av Wallenberg-affären äro vi angelägna om möjligt genom State Department få upplysning om följande: Kan man från the files of War Refugee Board utröna någorlunda exakt uppgift på det eller de belopp som genom USA-legationen Stockholm utanordnades till Raoul Wallenberg för hans aktion i Budapest. Vi ha genom Thyberg frågat Hershel Johnson som ej erinrar sig detaljer men som uppmanat oss bedja Dig taga upp saken med Doc Mathews. Ärendet handlades på sin tid här av attachén Iver C. Olsen som representerade War Refugee Board. Av flera skäl hemställa vi om största möjliga diskretion. Äro också tacksamma snarast möjligt besked.

Cabinet

Anförelsen i chiffer: Olsen var finanssaché; sken. 2/44-3/44
S.S.

Xp. 2070 u. 1320 / 52

Stöbörps utredningar

INK. UTREK. DEPT		
D. No 58 B 75		
22 MRS 1951		
GR. P	AVD. 2	MÅL En

Telegram iblankett-chiffer från
Washington

Avsant den 21 / 3 1951 kl. 1755

Ankom den 22 / 3 1951 kl. 0800

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är originalet.

D. 2.

75. Edert 70. För Dahlman. Då Mathews har semester, har jag framfört förfrågan till Raynor, som emellertid undrade vad spörsmålet kunde ha för betydelse för den nu företagna Wallenbergutredningen. Uppgifterna vore troligen nu svåra att få fram, därest icke desamma kunde återfinnas på Stockholms-ambasaden.

Boheman.

Rio de Janeiro den 19 mars 1951.

320

22-3-51.

P 2 Runt.

Strängt förtroligt och personligt.

Broder,

Ditt brev kom för en stund sedan och jag har just varit uppe hos Johnson. Som jag redan meddelat mottog mannen amerikanska bidrag för sin verksamhet, men hur mycket och på vad sätt kan J. icke säga, då ärendet mycket riktigt handlades av finansattachén som representant för War Refugee Board. Han kan icke erinra sig hava mottagit något brev, men lovade för säkerhets skull forska i sina papper.

Han föreslår att Boheman tar upp saken med Matthews, som torde ha möjlighet skaffa sig tillgång till War Refugee Boards files. Ett annat hans förslag att Du talar med Sven Salén, som skulle varit mycket intim med W., har väl mindre intresse.

Johnson är för sin del övertygad om att endast två möjligheter föreligga: antingen blev W. i den mêlée som uppstod när ryssarna trängde in i staden av misstag dödad av dem, vilket de aldrig skulle erkänna, eller också lever han i Ryssland. Att Moskva så lång tid efteråt skulle vidkännas detta anser J. uteslutet.

Låt mig veta om det är något annat Du vill jag skall fråga om. J. är hjälpsamheten själv när det gäller Sverige.

Din älskling

R. B. Ryberg

rikesrådet D a h l m a n,

t o c k h o l m .

P.S. Sedan ovanstående utskrivits har J. ringt och sagt att det kanske kan finnas något om saken i Stockholms-ambassadens hemliga arkiv. Han upp-

v.g.v. Na

Epade att han dock icke kunde minnas att han
ågonsin mottagit något brev från W. Skulle ett
ådant trots allt håringått låge det måhända
var i ovannämnda arkiv.

D.S.

EMBASSY OF SWEDEN
WASHINGTON 8, D. C.

Washington den 11 maj 1951.

1 bil.

Strängt förtroligt.

676
15/5 51
P 2 Ren

Anmält 17/5
för utbet. - arkiv
S.E.

Broder,

Till svar på vår, enligt instruktion från Stockholm, den 21 sistlidne mars gjorda förfrågan i State Department om eventuella uppgifter angående utbetalningar till Raoul Wallenberg, ha vi fått mottaga i genomslag bifogade, den 3 innevarande maj dagtecknade memorandum, vari återgivas vissa av Iver C. Olsen lämnade uppgifter till ledning för fortsatta undersökningar. Som därav framgår, hänvisar Olsen för närmare detaljer i fråga om två av utbetalningarna till Stockholms Enskilda Bank.

Din tjänstgörare
S. E. Dahlman

Herr Utrikesrådet S. Dahlman,
Stockholm.

Var uppgifter enligt protokollet 12/3 51 från
Kommissionär Danielson o. min resa till Hamburg,
ad Wallenberg sagt sig ha fått 80.000 dollar
av amerikanska ministern i Stålmun Vi ha försökt
ställa hur han har förhållit sig.
A) Enligt Danielson bok om W. utbetalade 4. Olsen 10 + 50 + 50 -
tusen kronor. B) Enligt uppgift av hr. Trotterman, delaktig
konferens i Stockholm fört 250.000 kronor till W. i Enskilda
Banken. Tillsammans utgör detta enligt ovanstående
när A: a 87.000 dollar.
Nu försöker de Bohemans hur mycket det synes ha varit om
endast 260.000 kronor = A: a 61.000 dollar, varför var.

uppgift således synes vara en del av
från verkliga förhållandet.

S.E. 16/5

MEMORANDUM

The Department of State acknowledges the receipt of the memorandum from the Embassy of Sweden dated March 21, 1951, in which information was requested concerning payments made by Mr. Iver C. Olsen to Raoul Wallenberg.

Mr. Olsen recalls that during the period when he represented the War Refugee Board in Stockholm, he made three separate payments, indirectly, to Mr. Wallenberg. Except for the first of these, he states that the payments were made by depositing money in the Stockholm Enskilda Bank in Mr. Wallenberg's name, or possibly in a joint account held by Mr. Wallenberg and himself.

According to Mr. Olsen the first payment, in the amount of 10,000 kronor, was made in cash to Mr. Wallenberg through a third person in Stockholm. This was for the purpose of financing Mr. Wallenberg's preparations and travel to Budapest.

The second and third payments Mr. Olsen believes were in the amounts of 50,000 and 200,000 kronor deposited in the Enskilda

Bank.

OK
Bank. He states that the latter amount was contributed by the
American Joint Distribution Committee and that, since Mr. Wallenberg
used very little of it, the remainder was later returned to the
Committee.

It is believed that the above-mentioned transactions could be
verified by reference to the receipts and other records which are
now in the Archives of the United States. However, Mr. Olsen
suggests that, except in the case of the small initial payment, an
exact and more complete statement of payments and withdrawals
would be available from the Enskilda Bank.

Department of State,

Washington,

May 3, 1951

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

STOCKHOLM		19
Stockholm den 30 juni 1951.		
N:o 270	BIL.	
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

Broder,

Som Du vet, fullfölja vi varje tänkbart uppslag för att bringa klarhet i fallet Raoul Wallenberg. Därför skulle jag vilja be Dig, ehuru det kan synas en smula långsökt, att höra Dig för, huruvida fallet Vogeler kan ha någonting att ge i detta sammanhang. Vi känna ju genom pressen till de eftergifter, som man från amerikansk sida ansåg sig böra göra för att få Vogeler fri, och det är, åtminstone inte för närvarande, den sidan av saken, som intresserar, ehuru vi kanske återkomma till den. Vad det nu närmast gäller, är det visserligen synnerligen osannolika fallet, att Vogeler under sin fängelsevistelse i något sammanhang hört Wallenberg omtalas. Vid sin första pressintervju lär Vogeler ha nämnt, att han under förundersökningen i ett fängelse i Budapest skulle ha växlat några ord med en mycket språkkunnig utländsk medfånge.

Jag upprepar, att jag mycket väl kan förstå en eventuell tvekan från Din sida att taga upp den här saken, men jag vill i förbigående och för Din strängt förtroliga kännedom nämna, att den undersökning, som på sin tid bedrevs genom beskickningens i Washington förmedling för att få tag på amerikanaren Sambolt, som Sandeberg skulle ha träffat under sin fångenskap i Ryssland och som skulle vara god vän med en rumän, som påstått sig träffat Wallenberg i Ryssland, faktiskt lett till att kontakt kunnat upprättas med ifrågasvarande rumän, som måhända kommer att bli en av våra viktigaste källor i detta ärende.

F. Chargé d'Affaires B a g g e ,
a s h i n g t o n .

u/ Sven Dahlman

2/6 Rg

Ma

17.7.57.

P 2 den 1

EMBASSY OF SWEDEN
WASHINGTON 8, D. C.

Washington den 10 juli 1951.

Strängt förtroligt.

L. 3/2

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 30 juni 1951 angående möjligheten av att i samband med fallet Vogéler något kan framkomma, som kan vara av vikt för efterforskningarna efter Raoul Wallenberg, ber jag få meddela, att jag idag upptagit frågan med Ronhovde i State Department, som Du säkert erinrar. Dig från Stockholm helt nyligen. Jag tillät mig därvid framkasta, att jag skulle vara intresserad av att få ett personligt samtal med Vogeler, förutsatt givetvis att man i State Department ej hade något däremot. Vogeler tycks emellertid fortfarande vistas någonstans i Mellersta Västern på rekreation, varför i varje fall praktiska hinder skulle föreligga för ett dylikt samtal. Ronhovde, som naturligtvis väl känner till hela saken, lovade återkomma snarast.

Din Kärnare
R. BergHerr Utrikesrådet S. Dahlman,
Stockholm.

R. Berg

228
6.8.57.
P 2 Ren
EMBASSY OF SWEDEN
WASHINGTON 8, D.C.

1-4. 11 (röd lapp)
Washington den 1 augusti 1951.

Strängt förtroligt. 1 bil.

Broder,

Da
1/aa
S.L.
6/8
I anslutning till mitt handbrev den 10 juli angående frågan om upplysningar, som Robert A. Vogeler kunde tänkas ha om Raoul Wallenberg, ber jag få överlämna genomslag av ett memorandum, som beskickningen idag fått mottaga från Department of State till svar på sitt memorandum av den 10 juli. Som Du därav finner, ställer State Department i utsikt att fråga Vogeler om saken, när han återvänder från en rekreationsresa västerut, men framhåller redan nu, att Vogeler vid upprepade tillfällen uppgivit för departementet, att han hållits incommunicado från tidpunkten för sin arrestering ända fram till sin frigivning.

Din Kärlek

W. Berry

Herr Utrikesrådet S. Dahlman,
Stockholm.

W

CONFIDENTIAL

MEMORANDUM

The receipt is acknowledged of the Embassy's memorandum No. 217, dated July 10, 1951, concerning the possibility that the experiences of Robert A. Vogeler while in an Hungarian prison might assist in efforts to learn the whereabouts of Raoul Wallenberg.

The Department has not yet completed its interviews with Mr. Vogeler, who is at present on an extended vacation in the western United States. The Embassy is informed, however, that Mr. Vogeler has stated to the Department on several occasions that he was held incommunicado from the time of his arrest until the time of his release.

When Mr. Vogeler returns from his vacation, the

Department

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

-2-

Department will be very glad to discuss the Wallenberg case with him and to ask him for his recollection of any facts which may be pertinent to this subject.

Department of State,

Washington, D.C. July 31, 1951.

CONFIDENTIAL

Washington den 9 augusti 1951.
Strängt förtroligt.

EMBASSY OF SWEDEN

WASHINGTON 8, D.C.

Tersmeden/KR
Sthlm 20.8.51
Utdrag överl.f.str.förtr.
k-m.t.Leg.råd.Lindh,Sthlm. 291

e.u.: Malling exp.21.8.51

6.9.51 statsrådet
Zetterberg m.fl

27.8. Bonn m.fl.

Reg.

263		
Ink. 13.8	19 51	
Avd.	Gr.	Mal
P	2	Eu I

Orig. HP 1 Eu

Randolph Higgs i State Department, som Du säkert er-
inrar Dig och som för närvarande tjänstgör såsom "Deputy
Director, Office of Eastern European Affairs", nämnde för
mig igår, att han haft åtskilliga långa samtal med Vogeler
efter dennes återkomst från Budapest. Han visade sig icke kän-
na till vår förfrågan om Vogeler kunde ha hört något om Raoul
Wallenberg, men försäkrade, att Vogeler vid upprepade till-
fällen sagt sig ha hållits incommunicado från första början
och endast fått träffa fängvaktare och förhørsledare. Higgs
lovade emellertid fråga Vogeler om Wallenberg vid första till-
fälle, men befarade att det kunde komma att dröja länge, enär
Vogeler vore i största behov av att fortsätta sin nuvarande
vilokur i Mellersta Västern.

(u.) R. Bagge

Herr Utrikesrådet S. Dahlman,
S t o c k h o l m.

Ha

ENGELAND/102
KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

STOCKHOLM		19
Stockholm den 4 september 1951.		
Strängt förtroligt.		Bibil.
P 2 5-4		
INK. D. N:o		
AYD. P	GR. 2	MÅL. Eu ^I

Broder,

I våra efterforskningar i fallet Raoul Wallenberg ha vi nyligen efter omfattande undersökningar, som sträcka sig fyra år tillbaka i tiden, fått upp spåret på en f.d. ungersk attaché, greve Ladislaus Somošić (eventuellt Som-sich), som kan tänkas ha suttit fängslad tillsammans med Wallenberg eller känna till något om dennes öde. Uppgift om Somošićs nuvarande vistelseort uppges kunna erhållas av Mr. T. Horány, 1737 Riggs Place N.W., Washington D.C.

Hans namn dök upp första gången vid ett samtal, som vår dåvarande representant i Baden-Baden, major Husberg, hade i mars 1947 på vårt uppdrag med en österrikisk baron Georg Eisenharth von Rothe, som påståtts i april 1945 ha varit inhytt i samma cell som Wallenberg i lägret Strasshof i gränsområdet mellan Österrike och Tjeckoslovakien, söder om Brünn. En avskrift av Husbergs rapport den 29 mars 1947 över samtalet närslutes för Din kännedom. Som Du ser därav, vet Eisenharth-Rothe ingenting om Wallenberg, men det gick ett rykte i lägret Strasshof samma dag han kom dit nämligen den 25 april, att ett stort antal prominenta fångar skulle ha överförts från Strasshof till ett annat läger. Eisenharth-Rothe omnämner en kusin, baron Hans Butler-Ziegenberg (heter enligt vad som nu utrönts Butler-Ellenberg och är alltså i rysk fångenskap), en speditör Kirchner och slutligen en greve X, som varit attaché vid ungerska utrikesministeriet (identisk med Somošić), vilka alla suttit i Strasshof och följaktligen kunde tänkas vara

f. Chargé d'affaires B a g g e ,
a s h i n g t o n .

5/9
Rg
ab

Ula

i stånd lämna uppgifter om Wallenberg, om denne någonsin varit där. Kirchner, som suttit fängslad därstädes från den 15 april till omkring mitten av maj 1945 erinrar sig ingenting, som kunde ha tytt på att Wallenberg varit i Strasshof. Återstår sålunda att fråga Somošić, vilket jag härmed får be Dig om. Det är givet, att Du bör närma Dig honom personligen och med iakttagande av all den diskretion saken kräver. Vi äro tacksamma få en synnerligen detaljerad redogörelse över vad han kan ha att berätta i fallet. Då Somošić är ungrare och diplomat till yrket synes det ganska sannolikt, att han under sin vistelse i Strasshof skulle ha fått reda på om någon svensk diplomat från Budapest även befunnit sig där.

Vad Somošić tidigare öden beträffar, ha våra efterforskningar givit följande vid handen - det kanske kan vara av intresse för Dig att känna till något härom. Det vore för övrigt nödvändigt av visst intresse att kollationera uppgifterna med Somošić själv.

Somošić var vid den relevanta tiden - början av 1945 - attaché vid den ungerska beskickningen i Zagreb men befann sig vid ryssarnas intåg i Wien tillfälligt där och stod då i kontakt med den ungerska beskickningen därstädes. Under vistelsen i Wien häktades han av ryssarna och fördes till Strasshof. Senare synes han ha överförts till ett läger i Waldenschlag, varifrån han frigavs och återvände till Wien, som han lämnade i maj-juni 1945 för att bege sig till Ungern (han lär för övrigt ha ägt gods i västra Ungern). En kusin till honom, Andreas Paul Somsich, som nyligen talat med och som för tillfället bor hos en baron von Holzhausen i en by i utkanten av Salzkammergut, ca 7 mil sydost om Linz, har berättat, att Ladislaus Somošić, efter befrielsen återvände till tjänsten i utrikesdepartementet i Budapest, under en kurirresa till Ankara i början av 1948 passade på tillfället att hoppa av. Sedan dess hade han tjänstgjort hos IRO i Rom.

Vid våra förfrågningar i Rom ha vi hänvisats till den ovan angivna adressen i Washington.

u/ Sven Dahlman

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

Sthlm. den 15.9.51.
Överl. t. Kommissarien Danielsson,
Sthlm., f.k.

u/ Stig Engfeldt
tjf. byråchef

Broder,

Enligt uppgifter, som en person lämnade i våras i
fallet Raoul Wallenberg, skulle denne i varje fall under
tiden 1946 - mars 1947 ha suttit i ett fängelse i staden
Sibiu (Hermannstadt) i Rumänien. Vår undersökning i detta
fall har pågått intensivt sedan dess och trots att åtskil-
liga negativa faktorer kommit in i bilden, kan en kärna av
sanning finnas i den berättelse vi fått. Onödigt att säga
att saken behandlas med allra största diskretion, och jag
tillåter mig att särskilt understryka, att dessa mina rader
uteslutande äro avsedda för Dig personligen. Du bör emeller-
tid också delgiva Boheman brevet.

Anledningen till att jag besvarar Dig är, att den
franska hemliga polisen, som, indirekt och av delvis eget
initiativ, på grund av omständigheterna kopplats in på fal-
let, har förhört en av vår sagesman, i fortsättningen i
detta brev kallad M., helt oavhängig person, i fortsätt-
ningen kallad "källan", som 1946-47 suttit i samma fängelse,
där Wallenberg uppgivits vara internerad. Enligt den franska
polisens källa, voro tre piloter tillhörande amerikanska
flygvapnet internerade i fängelset samtidigt med källan. De
höllos förvarade i en avdelning, som reserverats för Sovjet-
unionens fångar. De hade blivit nedskjutna i samband med
bombardemang av Floestis oljefält, gömt sig i bergen, på-
träffats av ryska trupper efter vapenstilleståndet i augusti
1944 mellan Sovjetunionen och Rumänien, internerats i ett
läger i Predeal (Sinaia) - vari schweiziska röda kors
(Internationella Röda Kors-kommittén?) bedrev hjälpverksam-

STOCKHOLM

19

Stockholm den 15 september 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

P 2

INK. B. N:o

AVD.

GR.

MAL.

P

2

Eu^I

2. Chargé d'Affaires B a g g e ,
a s h i n g t o n .

18/9 R5

Na

het - flytt därifrån, infångats och slutligen satts i fängelse i Sibiu.

Källan uppger vidare, att, då en allierad kommission på hösten 1946 skulle inspektera fängelset för att undersöka, om bland fångarna funnes "några av deras medborgare", de tre amerikanerna ävensom flera andra fångar från fängelsets sovjetiska avdelning skickades till skogs hela dagen för att hugga ved. Alla andra fångar ställdes upp på fängelsegården inför kommissionen. De amerikanska fångarnas existens kunde icke konstateras, ty ingen av fångarna i den sovjetiska avdelningen förekom i fängelsets fångregister.

Då den angivna källan flydde från fängelset i mars 1947, befunno sig de tre amerikanerna fortfarande där.

Fängelsets adress torde möjligen vara Strada Sörri nr. 16.

Till Din orientering vill jag här tillägga, att vår sagesman M. bl.a. uppgivit, att en allierad kommission hösten 1946 besökte fängelset i Sibiu för att fastställa, om utländska fångar funnos där, men att Wallenberg och övriga fångar, som befunno sig på den sovjetiska avdelningen, kommenderades till skogsarbete den dag, då kommissionens inspektion ägde rum.

Med anledning av de franska uppgifterna får jag be Dig taga kontakt med State Department och hemställa om upplysningar, huruvida en allierad kommission verkligen besökt fängelset i Sibiu för uppgivet ändamål på den angivna tidpunkten och överhuvudtaget söka erhålla en redogörelse för alla omständigheter, som kunna vara av betydelse för belysande av den franska källans uppgifter. Särskilt koncentrerar sig intresset kring eventuella efterforskningar av de tre amerikanska piloterna, som påstås ha suttit i fängelset i Sibiu. Om de kommit ut och kontakt kunde upprättas med dem, borde klarhet kunna vinnas i frågan om Wallenberg någonsin befunnit sig i Sibiu eller ej.

Det är givet, att Du vid Ditt samtal i State Department måste antyda anledningen till vårt intresse, men det är självklart, att Du med yttersta skärpa framhåller vikten av hundra procentig diskretion.

u/ Sven Dahlman

Jöns Wredner

AVD.	GR.	MAL
P	2	En I

Telegram i blankettchiffer från
Washington

Avsant den 21/9 1951 kl. 1335

Ankom den 21/9 1951 kl. 2135

Utskrivet i 3 exemplar.

ch.tel. tit. 28/9-51 Detta är originalet.

HN
dm

329. För Dahlman. Ditt handbrev den 4 september. Samosic vistas i New York adress 124 West 80 street. Utgår från att hinder ej möter att ärendet överlämnas till Nylander. Norany, som arbetar vid härvarande Hungarian National Council och mycket intresserad av denna fråga har föreslagit att notis insätts i tidningar, som utsändas till ungerska flyktingar i USA, varvid skulle efterlysas uppgifter om Wallenberg, givetvis utan angivande av ambassadens intresse. Tacksam telegramsvar om enligt Din uppfattning förslaget är lämpligt.

Bägge

Engfeldt/Rtz
KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telegram

ang. Sjöborgs-utredningen

STOCKHOLM den ³⁰~~28~~ sept. 1951.

N:o 291

CHIFFER
BUD

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MAIL

P

2

Eu^I

 Svensk
Washington

chiffer
Edert 329 För Bagge från Dahlman. Tacksam ärendet över-
lämnas Nylander. Vi anse för närvarande icke anledning
insätta föreslagen tidningsnotis. Dock möjligt vi senare
återkomma härtill.

Cabinet

Svenska

exp. 30/9 kl. 1800 Just

Ha

KUNGL. SVENSKA
GENERALKONSULATET
I NEW YORK

1. 18. 51
p 2
New York den 28 september 1951

Engfeldt/Rtz
Sthlm. den 1 okt. 1951.
Överl. t. Komm. Danielsson,
Sthlm., f.k. (hemligstpl.)
E.u.

Strängt förtroligt
=====

S. Engfeldt
1:e sekr.

2/10 Rtz

Broder,

Åberopande Ditt brev till Bagge 4 innevarande september ber jag få meddela, att jag varit i kontakt med i brevet omförmälde ungraren Ladislaus (Laslo) Somssich, 124 West 80th Street, New York.

Somssich, som arbetar som kypare på en klubb här, besökte mig igår, därvid han under ett längre samtal skildrade sina upplevelser våren 1945 och villigt besvarade de frågor som jag ställde till honom i syfte att söka fastställa huruvida Raoul Wallenberg vistats i Strasshof. Tyvärr blev resultatet negativt; Somssich kunde ej draga sig till minnes någonting som tydde på att Wallenberg vistats där eller att överhuvud någon svensk vid ifrågavarande tidpunkt befunnit sig i lägret.

I början av april 1945 hade Somssich kommit som flykting till Wien (från Ungern) och sedermera tillsammans med en grupp landsmän anmält sig hos ryssarna för att utverka tillstånd återvända till Ungern. Av misstag hade de råkat anmäla sig hos NKVD, med resultat att de, trots sin antinazistiska verksamhet under kriget, häktades (13 april). Från Wien hade gruppen förts till Strasshof, dit de anlönt 25 april och inkvarterats i ett till fängelse inrättat "Schweinestall". Det stora

Riketsrådet S. Dahlman
t o c k h o l m

"K Z Lager", som tidigare använts av nazisterna, låg på annat håll i byn, men dit hade han aldrig förts. Han hade delat logi med ett dussintal fångar, vilka voro vittryssar och österrikare. Av dessa erinrade han sig särskilt en österrikisk "Abwehrmann" samt en österrikisk halvjude vid namn Eugen (?) Witz, som ryssarna häktat i Budapest och vilkande ansågo såsom mycket viktig. Witz, som varit legitimist och påstods ha samarbetat med Gestapo, hämtades upprepade gånger till förhör, återkom vanligen svårt misshandlad och hade mycket snart förts bort, antagligen till Wien. Somssich kunde vidare erinra sig en landsman vid namn Mocsar, som samtidigt befunnit sig i lägret. Denne hade varit ungersk militärattaché i Athen vid tiden för tyskarnas ockupation av Grekland och häktats samtidigt med Somssich i Wien. Redan efter några dagar i Strasshof hade Mocsar förts tillbaka till Wien och, enligt vad Somssich nu visste, därifrån sänts vidare till interneringsläger i Ryssland, varifrån han sedermera fått återvända till Ungern.

Somssich hade kvarhållits i Strasshof till 6 maj 1945, då han flyttats till Mühltal (Ober Österreich). Under den fem dagar långa färden dit, som företagits huvudsakligen till fots, hade han lärt känna alla i gruppen, som bestod av 35 personer. Ingen av dessa var svensk. Den 3 juli 1945 hade han frigivits och återkommit till Budapest 5 samma månad. I september 1945 hade han återinträtt i ungerska utrikesministeriet, där

KUNGL. SVENSKA
GENERALKONSULATET
I NEW YORK

han kvarstått till maj 1947, då han under kurirresa till Ankara (25 maj) "hoppat av" och begivit sig till Rom.

Som jag redan framhållit är Somssich bestämd på den punkten, att han ingenting vet som tyder på att Raoul Wallenberg befunnit sig i Strasshof eller Mühltal. Emellertid ville han som sin mening framhålla att sannolikheten talade för att Wallenberg verkligen blivit förd dit. Ryssarna flyttade mycket tidigt sin "Abwehr-zentrale" (såväl NKVD som det militära underrättelseväsendet) till Österrike och domstolen förlades först till Strasshof, därefter till Mühltal, därifrån tillbaka först till Rumänien, sedan Ryssland. Högkvarterets förläggning till Wien var anledningen till att ryssarna från Ungern förde sina fångar till lägren i Strasshof, varifrån emellertid "alle Schwerfälle" mycket snart utsorterades och återsändes till Wien. Enligt Somssich måste Raoul Wallenberg, vilkens verksamhet han kände väl till, ha i ryssarnas ögon varit en synnerligen betydelsefull person. Somssich hade med hänsyn härtill och med kännedom om ryssarnas förhörsmetoder svårt att föreställa sig, att Wallenberg kunde vara i livet.

På min begäran lovade Somssich att söka erinra sig namn på personer från interneringstiden, som eventuellt kunde kasta ljus över Wallenbergs öde. Han skulle i förutsatt fall återkomma om någon vecka.

Sin tjänst
L. Nylander
(L. Nylander)

KUNGL. SVENSKA
GENERALKONSULATET
I NEW YORK

550 P2 En
New York den 16 oktober 1951.

STRÄNGT FÖRTROLIGT
=====

[tit. 26/10 1951.]

n Engfeldt/Rtz

Sthlm. den 25 okt. 1951.

Överl.t. Komm. Danielsson,
Sthlm., f.k. /hemligstpl./
E.u.

25/10 P2
S. Engfeldt
l:e sekr.

Broder,

a.m.
P.O.
S.S.
I anslutning till mitt brev 28 september ber jag få inberätta, att Ladislaus Somssich återkom efter en vecka och namngav en landsman, som han trodde möjligen kunde sitta inne med upplysningar om Raoul Wallenberg. Vederbörande, som heter Jenö Thassy med adress 773 Columbus Avenue (Apt. 5 A), New York, och medarbetare i organisationen "Free Europe", besökte mig 8 dennes.

Thassy berättade, att han våren 1945 genom landsmän i Budapest erfor, att de råkat Wallenberg i Debrecen, där denne troligen varit intagen i ett ryskt läger. Hans uppfattning vore, att Wallenberg via Debrecen förts direkt till Ryssland, alltså aldrig sänts västerut, en uppfattning som han grundade på det motsvarande öde, som drabbat andra i samma belägenhet som Wallenberg.

I övrigt kunde han ej erinra sig något till ledning för efterforskningarna. Han lovade att göra diskreta förfrågningar bland ungerska vänner inom och utom "Free Europe" och i förutsatt fall återkomma. Då Thassy ej vidare avhörts är det väl troligt, att han ingenting erfarit, och att därmed möjligheterna för generalkonsulatet att fortsätta undersökningarna få anses uttömda.

Utrikesrådet S. Dahlman
S t o c k h o l m

S. Engfeldt
V. Nylander

Ma

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen

Sthlm. den 26 okt. 1951.
Överl. t. Komm. Danielsson,
Sthlm., f.k. /hemligstpl./
E.u.
S. Engfeldt
tjff. Byråchef

Ärade Broder,

STOCKHOLM

19

Stockholm den 26 oktober 1951.

St. N:o 1411
~~St. N:o 1411~~
förtroligt.

BIL.

P

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MAL.

P

2

Eu^I

I Dahlrans frånvaro denna vecka får jag tacka för
Ditt handbrev den 16 oktober till honom angående ungraren
Jenö Thassys utsagor i Raoul Wallenberg-affären.

Uppgiften att Thassy våren 1945 genom landsmän i
Budapest skulle ha erfarit, att de råkat Wallenberg i De-
brecen, där denne troligen varit intagen i ett ryskt läger,
är intressant men givetvis alltför vag för att tillåta dra-
gandet av några slutsatser. Det skulle naturligtvis vara
synnerligen värdefullt, om man kunde få reda på vilka
Thassys sagesmän voro och om möjligt uppgifter rörande
deras dåvarande adresser - frågor som Du måhända redan
berört vid Ditt samtal med Thassy? Skulle så icke vara
fallet, vore vi mycket tacksamma, om Du skulle vilja höra
Thassy på dessa punkter. Om han skulle visa sig obenägen
att utlämna namnen på sina sagesmän, kan Du försäkra ho-
nom, att han icke behöver känna någon oro, då saken här
behandlas med den yttersta diskretion.

u/ Stig Engfeldt

generalkonsuln Nylander,
New York.

29/10 RZ

Ua

EMBASSY OF SWEDEN
WASHINGTON 8, D. C.

Washington den 29 november 1951.

Förtroligt.

5 bil.

Broder,

I anslutning till tidigare skriftväxling, senast Bagges
handbrev till Dig den 9 sistlidna augusti, angående frågan
huruvida Robert Vogeler kan under sin fängelsetid i Ungern ha
erfarit något om Raoul Wallenberg ber jag få meddela, att vi
den 21 november ånyo hörde oss för i State Department och då
blevo upplysta om att Vogeler återkommit till östkusten efter
sin vilokur i Västern och att International Telephone and
Telegraph Company kunde lämna uppgift om hans adress. Från
bolagets härvarande representant Mr. Thomas Blake fingo vi i
förrgår höra att Vogeler för närvarande vistas i New York
under adress 1170 Fifth Ave., och då man i State Department
synes föredraga, att vi direkt kontakta Vogeler, har jag igår
bett Nylander uppsöka honom för att höra vad han kan ha att
berätta. Nylander meddelar oss resultatet.

En artikelserie av Vogeler har under de senaste veckorna
publicerats i Saturday Evening Post. Jag bifogar fem av artik-
larna (artikeln för den 17 november[†] ha vi för dagen icke till-

Herr Utrikesrådet Dahlman
Kungl. Utrikesdepartementet
Stockholm.

* ifrågasatt av den amerikanska gen. pressbyrå (bifogas
här)
S. S. 6/12

gänglig). I artikeln för den 10 november berättar Vogeler om en medfånge, med vilken han under 69 dagar delat cell. Denne kan icke gärna ha varit identisk med Wallenberg, men det är tänkbart, att under de båda cellkamraternas långa samtal med varandra dennes namn kan ha blivit nämnt. Det skall därför bli intressant att höra vad Vogeler kan ha att säga.

Jag vill tillfoga, att enligt vad vederbörande såväl i State Department som hos IT&T förtroligt framhållit för oss, man tyvärr icke kan vid alla tillfällen helt lita på Vogelers sakuppgifter. Detta skulle icke enbart vara en följd av hans upplevelser under fängelsetiden.

Vogelers artiklar i Saturday Evening Post äro intressanta och läsvärda. Man gör emellertid osökt den reflexionen, att artiklar av detta slag knappast kunna vara ägnade att hjälpa medmänniskor, såsom t.ex. Oatis, som råka ut för samma öde.

Die Ihre gmn
Just Sh

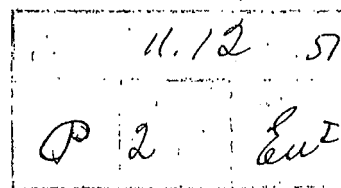
EMBASSY OF SWEDEN.

WASHINGTON 8, D. C.

Washington den 7 december 1951.

Strängt förtroligt.

1 bil.

Enligt uppdrag:

Engfeldt.

Förste sekreterare.

Broder,

I anslutning till mitt handbrev den 29 november

ber jag få meddela, att Nylander i New York den 3 dennes
haft ett längre samtal med Vogeler. Genomslag av Nylan-
ders samma dag daterade handbrev om saken bifogas. Som
därav framgår hade Vogeler under fängelsevistelsen icke
erfarit något som kunde sprida ljus över Wallenbergs öde.
Han tycks emellertid ha för avsikt att i den bok, som
han förbereder angående sina egna upplevelser, beröra
Wallenberg-frågan i tanke att någon läsare, som till
äventyrs känner till något i saken, skall ge sig till
känna för att lämna upplysningar.

Din troget

Utrikesrådet Dahlman

Kungl. Utrikesdepartementet

Stockholm.

92/1
New York den 3 december 1951.

Strängt förtroligt i bil.

13/

Broder.

Som jag nämnde per telefon fick jag i fredags kontakt med Mrs. Robert Vogeler, som meddelade att hennes man kommit att vara i New York söndag och måndag. När jag sedan i söndags morse ringde igen erbjöd sig Mr. Vogeler att upp-
söka mig måndag morgon å generalkonsulatet; han gick för en stund sedan efter ungefär en timmes samtal.

Tyvärr kunde Mr. Vogeler ej lämna några upplysningar. Egnade att sprida ljus över Raoul Wallenberg-affären. Wallenbergs namn var honom ganska väl bekant, men nävnt kan kunde minnas, måste han ha hört detta namnet i samman-
hang med de av svenska beskickningen i Wien på sin tid be-
drivna efterforskningarna. I varje fall hade han inte hört sina ungerska förbindelser beröra namnet Wallenberg. Jag
frågade särskilt huruvida inte Vogelers fängelsekamrat
Sandor Cseresnyés - vilken såsom "information officer" stått
nära den av ryssarna avrättade förre kommunistledaren och
utrikesministern László Rajk - hade fallit några yttranden,
som kunde kasta ljus över Wallenbergs öde. På denna fråga
svarade Mr. Vogeler kategoriskt nej; Cseresnyés hade all-
deles uppenbart placerats i cellen för att locka hemligheter
ur Vogeler och, ehuru fripråkig i många frågor, berörde
denne aldrig något som kunde ha samband med Wallenberg.

New York den 3 oktober 1941

PA fråga, huruvida han Boverhuvud kunde tänka sig

några personer som kunde komma till Wallenbergs äde,
någon som en svensk medborgare, villens namn han trodde
var "Halvarson" och som föreställt Svenska Tändsticks
Aktiebolagets intressen i Ungern efter kriget och ur gift
med dåvarande sekreteraren till amerikanske ministern i
Budapest Gordon Chapin. Berömda man från svenskt håll ej
redan utfrågad denna - vilket vill vara antagligt - borde
dessa göras.

Vårt samtal övergick därefter till ett mera allmänt
resonemang och jag orienterade honom i stora drag om Wallen-
bergs ställning vid svenska beskickningen i Budapest under
det senaste krigsåret och om hans hjälpsökte till förmån för
de av nazisterna förföljda judarna. Vederbjöd framkallade
en del förmodanden, grundade på de olika uppgifterna,
är, men som alltså ändå kunde ge oss en intressant bild
trodde alltså berättat, att Wallenberg, när han i början
av 1945 omhändertogs av ryssarna, inte fört utöver sig utom
med all sannolikhet till Rumänien och Ryssland. Såvitt
han hört var den huvudsakligen bara ungarer, som fördes till
Österrike. Vidare uttalade han förmodandet att det var
mycket troligt att Wallenberg alljämt kunde komma till
livet och i likhet med en mängd andra, som tagits av ryssarna,
användes som informationskälla i frågor som berörde, i detta
fall Sverige. Han uppräknade en hel rad personer - amerikana
och andra - som under kriget även tagits av ryssarna och
uppenbarligen utnyttjades som informationskälla bakom "järnridan".
Mot detta antagande talade emellertid den i sammanhanget

betydelsefulla

överg. H. H. H. H.
n. 1. 3. 1. 1. 1.

betydelsefulla omständigheten, att Wallenberg gripits under krigsförhållanden, då processen mot fångarna som regel var ytterst summarisk och mycket mindre genomtänkt än nu är fallet.

Jag bad Mr. Vogeler om konfidentiell behandling av min förfrågan under förhållande av vikten i detta ämne, att så litet som möjligt komme fram till offentligheten rörande de från svenskt håll bedrivna efterforskningarna. Mr. Vogeler förklarade sig fullt instämd härmed; han emot vilje han eventuellt beröra Raoul Wallenberg-affären i den bok, som han för närvarande arbetar på och som beräknas utkomma i mars nästa år. I denna avsnitt han redogöra för icke endast sitt eget fall utan de många andra olyckor, som han under vistelsen i Ungern och Östtyskland varit vittne till. Han nämnde också, genom att framdraga namnet Raoul Wallenberg kunde han påvisa, att den kommunistiska regimen icke ens respektterade en person, som tignat sig åt denna humanitära verksamhet och därtill vore medborgare i ett under kriget neutralt land. Då hans bok sannolikt kommer att läsas av ett mycket stort antal flyktingar från Ungern, både härute och i Europa, kunde Wallenbergs omfattande i boken nämnda medföra, att personer, som till äventyrs känna till något i saken, ge sig tillkänna för att lämna upplysningar.

Mr. Vogeler erbjöd sig till slut att under de närmaste veckorna göra försiktiga förfrågningar bland sina ungerska bekantakaper i New York och Washington. Han skulle ta in namnet Wallenberg på listan av de personer, vilkas öden han nu söker utreda. Vare sig han lyckas eller ej

framskaffa

amakafta några upplysningar, så skulle han kontakta mig
om några veckor.

Jag återkommer alltså i slutet av nästa vecka.

Bifogat urklipp ur Saturday Evening Post återgår här-

nte.

...

...

...

(L. Nylander)

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

KUNGL. SVENSKA
GENERALKONSULATET
I NEW YORK

Röd lapp.

New York den 14 december 1951.

Hemlig.

Stockholm den 27 december 1951.

Överlämnas för kännedom till
Kommissarie Danielsson, Stockholm.

Enligt uppdrag:

Engfeldt. STRÄNGT FÖRTROLIGT.

Förste Sekr.

Broder,

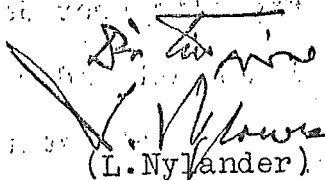
Åberopande Engfeldts brev den 26 oktober ber jag få meddela,
att jag ånyo varit i kontakt med ungraren Jenö Thassy rörande
Raoul Wallenberg. Vi hade ett samtal i dag å generalkonsulatet,
därvid följande förekom.

Thassy hade sedan vi råkades sist utfrågat ett trettiotal
landsmän i New York samt dessutom tillskrivit några ute i landet.
Ingen av dessa hade dock kunnat lämna några upplysningar i saken
- "nobody new anything for certain" - med undantag för en person,
som han, Thassy, fått anvisning på genom en landsflyktig ungersk
industriman. Personen ifråga vore Dr. János (John) Falvy, bosatt
under adress 330 East 71st Street, New York (telefon Regent 4-1714).
Mr. Thassy hade genast satt sig i förbindelse med Dr. Falvy och
det visade sig, att denne stått Raoul Wallenberg mycket nära och
t.o.m. skrivit en bok om honom och hans verksamhet i Ungern. Mr.
Falvy, som påstod sig icke tidigare ha kontaktats från svenskt
håll, hade förklarat sig beredd lämna alla upplysningar han sutte
inne med, ifall vi så önskade. Till Thassy hade Mr. Falvy vidare
förklarat, att Wallenberg begivit sig till Debrecen och sedermera
med all sannolikhet plundrats och dödats av ryska soldater.

Utrikesrådet S. Dahlman,
Stockholm.

Då Falvy kan träffas endast efter kl.18, kommer jag att ringa honom i kväll för ett sammanträffande någon av de närmaste dagarna. Jag återkommer alltså snarast härom.

Jag vill tillfoga, att Mr.Thassy på särskild fråga ånyo bekräftade, att han icke kunde namnge någon särskild person såsom sagesman till uppgiften från våren 1945 att Wallenberg skulle blivit sedd i Debreçen. Han hade fått uppgiften från olika håll men han kunde omöjligen nu nära sju år efteråt erinra sig några detaljer.

(L.Nylander)

Jub. 27/12

EMBASSY OF SWEDEN
WASHINGTON 8, D.C.

Washington den 20 december 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

1006

22.12.51

P 2 Jub

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 15 september 1951 angående vissa uppgifter om att Raoul Wallenberg skulle under tiden 1946 - mars 1947 ha suttit i ett fängelse i staden Sibiu (Hermannstadt) i Rumänien, ber jag få meddela, att genom State Department's godhetsfulla försorg vederbörande i Pentagon företagit en undersökning i syfte att söka verifiera uppgifterna om att en allierad kommission på hösten 1946 skulle ha inspekterat sagda fängelse utan att därvid lyckats anträffa tre amerikanska piloter, som då skulle hållits i förvar där.

Igår hade jag ett samtal med den officer i det amerikanska flygvapnet, som fått sig uppgiften anförtrodd. Denne hade synbarligen intresserat sig åtskilligt för saken, men måste nu till sitt beklagande meddela, att han icke kunnat med ledning av de till buds stående uppgifterna finna någon bekräftelse på en allierad kommissions besök. Många dylika kommissioner hade visserligen efter krigsslutet besökt Rumänien på jakt efter fångar av allierad nationalitet och stora resultat hade vunnits. Men någon uppgift om att vid angiven tidpunkt en viss allierad kommission skulle ha besökt det ifrågavarande fängelset hade icke kunnat anträffas. Inalles hade 185 amerikanska flygare nedskjutits över Ploestis oljefält. Man hade anträffat liken efter 172 personer, som angivits vara sådana flygare, men endast i fyra fall hade liken kunnat identifieras. Skillnaden mellan 185 och 172 - 13 - hade numera antecknats såsom omkomna, ehuru man naturligtvis icke kunde ha någon absolut säkerhet för att de verkligen icke fortfarande funnes i livet någonstans.

Min sagesman nämnde, att han under sina undersökningar i

Herr Utrikesrådet S. Dahlman,
Stockholm.

olika handlingar hade påträffat uppgifter härrörande från tyska krigsfångar i Sovjetunionen, att någon gång under år 1948 tolv svenskar skulle jämte femton amerikaner ha hållits i förvar i ryska fångläger invid Uralbergen. Uppgifterna vore emellertid så vaga, att man icke kunde med säkerhet säga, om det rörde sig om tolv olika svenskar eller endast en eller möjligen en grupp om tre, vilken setts fyra gånger, eller någonting dylikt. Min sagesman skulle försöka leta vidare i sina papper för att se, om han kunde hitta någonting mera preciserat om dessa föregivna svenskar.

Vi ha på beskickningen uppmärksammat de senaste tidningsmeddelandena från Rom angående en italiensk diplomats uppgifter om Wallenberg och ha med tanke på ovan berörda uppgift om att han skulle ha hållits i fångslä i Hermannstadt särskilt fäst oss vid, att italienaren uppgiver, att han under samma tid skulle ha suttit i fångslä i Moskva. Då Wallenberg icke kan ha suttit på två ställen vid samma tid, vore det intressant att erfara, hur pass mycken tilltro man skänker italienarens uppgift.

Med hjärtlig hälsning om en God jul
och ett God Nytt år

Älskling

R. Wager

UNGL. UTRIKES
EPARTEMENTET

öborgsutredningen.

STOCKHOLM		19
Stockholm den 11 januari 1952.		
Personligt och strängt förtroligt.		BIL.
N:o 11.		
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. Q	MAL. Eric

Broder,

Med tack för Ditt handbrev den 20 sistlidne december i ärendet Raoul Wallenberg, vari Du ber om upplysningar rörande det nya italienska spåret, får jag först hänvisa till de klipp, som pressbyrån erhållit i särskilt uppdrag att tillställa beskickningen med kurir. Såsom därav framgår, började publiciteten den 15 december med en artikel i "Veckojournalen" av Rudolph Philipp. Några dagar dessförinnan hade de i "Veckojournalen" återgivna uppgifterna kommit till vår kännedom och en undersökning omedelbart inletts. Vi studera för närvarande det primära utredningsmaterialet. Man har ännu icke tagit ställning till frågan om vilka åtgärder, som eventuellt kunna vidtagas i anledning av detta nya spår. Uppgifter liknande dem, som härröra från den italienske diplomaten, ha kommit oss tillhanda även från annat håll; en undersökning har just igångsatts. För dagen finnes emellertid intet mer att tillägga. - Tidigare påbörjade undersökningar och utredningar i detta ärende böra givetvis fortsättas.

Jag får bedja Dig delgiva Boheman ovanstående.

Dahlman.

Minister R. Bagge,
Washington.18/10
ms
Lundin

Ka

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Stockholm Stockholm februari 1952. 19

Strängt förtroligt.

N:o

43

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

P

GR.

2

MÅL.

I
Eu

HEMLIG.

Stockholm den 12 februari 1952.

Överlämnas för kännedom till

Kommissarie Danielsson, Stockholm.

Enligt uppdrag:

(Stig Engfeldt.)

Förste Sekreterare.

Broder.

Genom beskickningen i Budapest ha vi försökt införskaffa en ungersk diplomatlista för år 1946. Anledningen härtill är, att en av diplomaterna vid ^{amerikanska} beskickningen i Budapest år 1946 enligt vad Arfwedson numera uppgivit lär känna till en dam, som sitter inne med vissa andrahandsupplysningar rörande Wallenbergs öde. Namnet har fallit Arfwedson ur minnet men han tror, att om han får se en förteckning upptagande de amerikanska diplomaternas namn, så kommer han att känna igen det. Tamm har nu meddelat, att ingen diplomatlista utgivits i Ungern för år 1946 och amerikanska beskickningen har ingen förteckning över vid denna anställda diplomater och tjänstemän under nämnda år. Detta skulle bero på täta personalbyten samt på det förhållandet, att ett stort antal outsiders vid hjälporganisationer och olika kommissioner etc. då tilldelats diplomatisk status. Den av Arfwedson åsyftade personen torde vara en tjänsteman, som då varit mera fast knuten till amerikanska beskickningen i Budapest.

Jag får be Dig taga upp saken med State Department.

Dahlman.

Ambassadören Boheman,
Washington.

Exp. Linn
15
2 Om S

M

EMBASSY OF SWEDEN
WASHINGTON 8, D. C.

Washington den 28 februari 1952.

Strängt Förtroligt.

1 bil.

skriv. Arfwedson,
c/o besk. Lissabon
5.3.52.

5.3.52.
rem. Danielsson,
s^a som bil. till rem.
av brevet till Arfwedson.

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 12 innevarande februari ber jag härmed få överlämna en från State Department införskaffad förteckning över personalen - inklusive så kallade "temporary specialists" - vid den amerikanska missionen i Budapest i juli 1946..

För den händelse intet av namnen på listan skulle igenkännas, ha vederbörande vänligen lovat söka hjälpa oss ytterligare. I angivet fall vore jag alltså tacksam för en rad.

Din tjänstgörare

[Signature]

Utrikesrådet Dahlman,
Kungl. Utrikesdepartementet,
S t o c k h o l m.

*LIST OF AMERICAN PERSONNEL AT BUDAPEST MISSION
JULY 1946

H.F. Arthur Schoenfeld, Envoy Extraordinary and Minister Plenipotentiary

Donald F. Bigelow, Counselor of Legation and Consul

John Peabody Palmer, FSO

W. Stratton Anderson, Jr., Second Secretary and Vice Consul

Robert S. Folsom, FSO

James G. McCargar, Third Secretary and Vice Consul

Ernest Polutnik, Vice Consul and Administrative Officer

John F. Morgan, Vice Consul and Administrative Assistant

James L. Lee, Vice Consul and Administrative Assistant.

Temporary specialists appointed for the emergency:

L. Laszlo Ecker-Racz, Senior Economic Analyst

Francis Deak, Civil Air Attache

Erwin T. Sanders, Agricultural Attache

Ray Pearce Walters, Petroleum Attache

William Kling, Agricultural Officer

Richard C. Wood, Economic Analyst

Harry Le Bonit, Assistant Agricultural Attache

Fred Godsey, Vice Consul and Administrative Assistant.

*Source: Foreign Service List - July 1946

UNCL. UTRIKES
EPARTEMENTET

öborgsutredningen

Sthlm. den 28.4.52.

Överl. till Komm. Danæls-
son, Sthlm., f.k. (hemligstpl.)

E.u.

S. Engfeldt

tjfr. byråchef

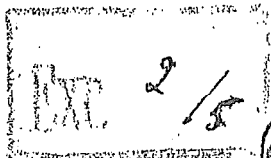
STOCKHOLM		19
Stockholm den 28 april 1952.		
Stilagt förtroligt.	2 bil. BIL.	
P 2 / 301		
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MAL.
P	2	Eu ^I

Herr Ambassadör.

Åberopande Edert handbrev den 28 februari till utrikesrådet Dahlman, som för närvarande befinner sig i Paris, får jag översända avskrift av legationsrådet Arfwedsons handbrev den 14 dennes till Dahlman, varav framgår att Arfwedson icke kunnat på den översända listan över amerikansk personal vid Budapest-missionen återfinna den person han hade i tankarna. Han antyder emellertid en möjlighet, att genom den på listan upptagne Bigelow eventuellt få kontakt med den ungerska damen "Charlotte". Jag bifogar avskrift av en uppteckning av mig den 13 november 1951 rörande bl.a. de upplysningar "Charlotte" på sin tid lämnat Arfwedson om Wallenberg.

Jag kanske får tillägga, att Arfwedson vid något tillfälle berättade för mig, att "Charlotte", såvitt han rätt erinrade sig, sedermera - alltså efter 1946 - gift sig. Det är ju tänkbart, att hon lyckats lämna Ungern. Skulle så däremot icke vara fallet, äro givetvis våra möjligheter att upprätta kontakt med henne mycket små.

u/ Stig Engfeldt

adören Boheman,
hington.

EMBASSY OF SWEDEN
WASHINGTON 8, D. C.

Röd lapp.

333

72 Aug

Yuh. 1/9

Washington den 28 augusti 1952.

Strängt förtroligt.

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 28 april 1952 till Boheman
angående ett visst spår i Wallenbergsaffären ber jag få meddela,
att den omskrivne Bigelow visat sig vara mycket svår att anträffa.
Han är nämligen numera pensionerad och synes icke ha någon
permanent uppehållsort. State Department uppgav för mig såsom
hans adress 530 Grand Avenue, St. Paul, Minnesota men där tycks
han, enligt vad Hellström i Minneapolis kunnat utröna, icke
ha bott. Hellström har däremot lyckats få kontakt med några
släktingar, som i dagarna uppgivit att Bigelow för närvarande
skulle uppehålla sig i kurorten Gstaad i Schweiz. Släktingar-
na ha emellertid ingen närmare adressuppgift på honom där. Han
lär dock enligt dem komma att i början av oktober återvända
till Förenta Staterna, varvid han förväntas besöka Minneapolis.
Sådant läget nu är återstår det väl antagligen intet annat för
oss att göra än att avvakta sagda tidpunkt och hoppas att Hell-
ström och jag då skola kunna med förenade krafter få kontakt
med Bigelow.

Jag skriver Dig detta brev endast för att låta Dig förstå,
att vi ingalunda glömt bort ärendet.

Sekreteraren Engfeldt,

olm.

Värdfylla hälsningar
Din Hilgöner

M. Berg

Ha

EMBASSY OF SWEDEN

WASHINGTON 8, D.C.

röd lapp

813
Juh 1/12 72 2 ba

Washington den 26 november 1952

Personligt och strängt förtroligt.

HEMLIG.

Engfeldt/DS
13/12

Kommissarie Danielsson,
f.k.

u.Engfeldt

sep. 20/12-52
K.

Broder,

dm
I ett handbrev till Dig den 20 december 1951 angående vissa uppgifter om Raoul Wallenberg nämnde jag bl.a., att en amerikansk flygefficer lovat leta vidare i sina papper för att se om han kunde hitta något mera preciserat om uppgifter härrörande från tyska krigsfångar i Sovjetunionen, enligt vilka någon gång under år 1948 en del svenskar skulle ha hållits i förvar i ryska fångläger invid Uralbergen.

Jag har idag varit i förbindelse med denne officers efterträdare, vilken visade sig väl känna till saken men upplyste, att man icke kunnat få fram några närmare preciseringar. Man hade endast att röra sig med ytterligt vaga och sinsemellan motstridiga uppgifter, och det vore egentligen omöjligt att därur få fram några obestridliga fakta. Min nye sagesman, som liksom den föregående väl kände till Raoul Wallenbergs fall, lovade hålla namnet i minne och sätta sig i förbindelse med ambassaden, därest någon uppgift om honom skulle anträffas. Jag tackade för det välvilliga löftet och sade, att vi skulle uppskatta alla uppgifter av vad slag de vara månne.

Utrikesrådet Dahlman,
Kungl. Utrikesdepartementet,
Stockholm.

Din bilgiver

R. Berg

Ha

Frychius/F1

UNGL. UTRIKES
EPARTEMENTET

STOCKHOLM 10 december 1952.

\$ bil.

N:o 1023.

BIL.

INK. D. N:o 232/504
1.12.52.

AVD.

GR.

MÅL.

P

2

Eu^I

U. S.

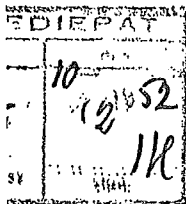
ig. Raoul Wallen-
berg.

Broder,

Jag förmoder, att vår gamle vän Joachim Joesten allt-
jämt lever i beskickningens medvetande, sedan han i början av
kriget startade en ytterst intensiv och hätek kampanj i ameri-
kansk press mot Sverige. Åtskillig skriftväxling om honom före-
kom på den tiden mellan beskickningen och departementet.

Som av bifogade skrivelse från Joesten framgår planerar
han nu publicitet om Raoul Wallenberg. På frågor i Wallenberg-
fallet från svenska pressen svarar vi nu alltid med att UD inte
har någonting att säga och att ärendet kan skadas av publicitet.
En vädjan av detta slag vore givetvis bortkastad på Joesten.
I samförstånd med kabinettssekreteraren översänder jag härmed
det material, som kan komma i fråga att tillställa Joesten och
överlämnar till beskickningens och Ditt bedömande att avgöra,
huruvida man bör på detta sätt tillmötesgå Joesten eller lämna
hans framställning obeaktad.

u/ Sven Frychius

ste Ambassadsekreteraren Sven Backlund,
Washington.

112

EMBASSY OF SWEDEN
WASHINGTON 8, D.C.

(Jag öppnar i anslutning
på min återkomst fr. Paris)

Inh. 11/12

röd lapp

1318

P2 GWT

Washington den 26 november 1952.

Strängt förtroligt.

1 bil.

Engfeldt/DS
11. dec. 52

a + b

HEMLIG.

Kommissarie Danielsson,
f. (strängt förtrolig) kännedom.
u. Engfeldt,

exp. 11/12-52
78.

Broder,

I anslutning till mitt handbrev den 28 sistlidne
augusti angående ett visst spår i Wallenberg-affären ber
jag få överlämna avskrift av ett brev, som jag idag fått
från Hellström i Minneapolis, varav framgår att den om-
skrivne Bigelow tyvärr icke har något bidrag att lämna
till efterforskningarna efter Wallenberg. Detta spår sy-
nes alltså beklagligtvis icke leda till någonting.

Din Heltjörne
R. Byggnad

Förste Sekreteraren Engfeldt,
Kungl. Utrikesdepartementet,
S t o c k h o l m.

Ayskrift.

ROYAL CONSULATE OF SWEDEN
MINNEAPOLIS 5: MINNESOTA

Minneapolis den 24 november 1952.

Personligt och strängt förtroligt.

Gode Broder,

I anslutning till Bohemans brev den 14 maj 1952 och Din senare förfrågan den 22 augusti samt vårt telefonsamtal därefter ber jag härmed få meddela Dig, att jag i går hade ett längre samtal med förutvarande amerikanska legationsrådet i Budapest, Donald F. Bigelow, som nu besöker släktingarna i hemstaden St. Paul.

Bigelow bad mig framföra, att han till sitt allra största beklagande icke vissta eller hört någonting om Wallenbergs öde efter dennes försvinnande i Budapest. Han kunde icke heller lämna några upplysningar eller anvisningar till ledning i fortsatta sökandet efter Wallenberg.

Det föreföll mig som om Bigelow icke hade mycket reda på vad som vid tiden tilldragit sig på svenska beskickningen i Budapest. Han var mycket peesimistisk då han uttalade sig om ryska myndigheterna och fånglägren. Det är ledsamt, att detta spår icke lett till någonting.

Bigelow är en ofantligt angenäm och trevlig man med många svenska bekantskaper. Han lämnar inom kort U.S.A. för att återvända till Europa, där han är bosatt under adress: Gstaad, Switzerland.

/u/ C.F. Hellström

Minister Bagge
Washington.

EMBASSY OF SWEDEN
WASHINGTON 8, D. C.

Washington den 27 februari 1953.

Nr 313.

1 bil.

artikel i Time Ma-
gazine om Raoul Wal-
lenberg.

Pol.

I 4.

Pr.

INK. UTRIKES DEP.		
D. N. 5-813/3		
31 MARS 1953		
AVD.	GR.	MAL
10	2	Euf
7 1 12		

Till Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes Ärendena.

Den artikelserie som förekom i Dagens Nyheter i början av innevarande månad om Raoul Wallenbergs vistelse i rysk fångenskap har, såvitt beskickningen kunnat finna, icke uppmärksamrats i den amerikanska dagspressen.

Däremot förekommer i Time Magazine's sista nummer, daterat den 2 mars 1953, ett starkt sammandraget referat av artiklarnas huvudinnehåll. Till detta har icke fogats några kommentarer. Ej heller synes man ur referatet kunna utläsa några bedömningar.

Artikeln text närslutes värdsamt i urklipp.

Rolf Bohman

will be taken care of by army authorities." The cable was retransmitted to Stockholm by Deputy Minister for Foreign Affairs Dekanozov. A few weeks later, Madame Kollontay, Russian Ambassador to Sweden, notified Wallenberg's mother that her son was in good hands.

That was the last official news of Raoul Wallenberg. Eleven times the Swedish Foreign Office asked Moscow to explain, without answer. A petition addressed to Stalin, signed by 1,600,000 Swedes, went unacknowledged. In 1947 Moscow told Stockholm that Wallenberg was completely unknown to them.

In cell 152 in Moscow's Lefortovskaya Prison that year was Dr. Claudio de Mohr, adviser to the Italian legation in Sofia, who had been arrested and imprisoned when the Red army liberated Bulgaria. Released after six years behind bars,

DIPLOMAT WALLEMBERG:
From cell 151, a tapping.

SWEDEN The Other Side of the Wall

Raoul Wallenberg was a Swede with an international background. The son of a famous banking family, he had taken a degree at the University of Michigan, worked in Palestine, South Africa, and traveled extensively in the Balkans. In 1944, when the Nazi liquidation of Europe's Jews was at its peak, President Roosevelt's War Refugee Board asked Wallenberg to undertake a lifesaving mission to Hungary. As the third secretary of the Swedish legation, Wallenberg arrived in Budapest in a windbreaker and heavy skiing boots, carrying three knapsacks and a bedroll. He immediately set up a large office and began issuing protection passports to refugees. Working with the Swedish Red Cross, he distributed food and clothing, arranged for the evacuation of hundreds of children to Switzerland. Negotiating directly with the SS and the Hungarian authorities, he prevented the deportation of thousands of Jews. On more than one occasion he went down to the railroad station and, under the rifles of the SS, took refugees out of the boxcars. He organized an undercover group of young Jews, who raided Nazi prisons and released Jews held in custody.

Completely Unknown. In February 1945, Marshal Malinovsky's Second Ukrainian Army liberated Budapest. A couple of NKVD officers called on Wallenberg, who told his aides: "I am going to General Malinovsky's headquarters, whether as a guest or a prisoner I do not know yet." Malinovsky sent a cable to Moscow: "Swedish Diplomat Wallenberg

De Mohr returned to his native Italy. Last week, in a series of articles in Stockholm's daily *Dagens Nyheter*, De Mohr added fascinating details to the mystery of Raoul Wallenberg. One day Dr. de Mohr heard new prisoners being put into cell 151. Afraid they might be stool pigeons, he waited a few days, then he began tapping the wall between the two cells. He soon had an acknowledgment. In the time-honored code of all prisons (one tap: A; two taps: B; etc.), the men in cell 151 spelled out their names: R-O-E-D-E-L, secretary of the German legation in Bucharest, and W-A-L-L-E-N-B-E-R-G, third secretary of the Swedish legation in Budapest.

For one year the tapping went on. Wallenberg told De Mohr the story of his arrest, made without witnesses, and without a charge. Then the Russians got wind of the tapping, punished De Mohr, and moved Wallenberg to another cell. The Italian does not know whether his old neighbor in cell 151 still lives.

* When Austrians and Prussians invaded Jutland, grabbed Schleswig-Holstein.

Jarring/DS

UNGL. UTRIKES
EPARTEMENTET

Telegram

STOCKHOLM 20/10 1953

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

P

2

Eu^I

Svensk

Bonn

9
För Kumlin. En Norrköpingsbo uppger att han kl. 21 i torsdags
åhört amerikansk radio från Frankfurt varvid nyss hemkommen
tysk fånge uppgivit att ryssarna ämnar återsända "sonen
till en framstående svensk industrimagnat". Undersök upp-
giften.

Cabinet

He

INGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

2 till

3 »

4 »

Från Bonn

Avsant den 26 /10 1953

Inkom den 26 /10 1953

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Avd.	Gr.	Mål.
P	2	Eu I

(JEP)

in det farringsmeddelandet

AG.

Edert

American Forces Network Frank-

furt meddelar efter granskning av alla ifrågakomman-
de utsändningar, att enda intervju med hemkommen
tysk fånge utsändes fredagen den 16 kl 21.15, varvid
intet sades om någon svensk. Hemställer om förnyad
kontakt med Eder källa för undersökning av möjlig-
heten av förväxling med annan radiostation samt in-
hämtande av uppgift på vilket språk utsändningen
skett.

Kumlin.

Ula

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTETSTOCKHOLM
Stockholm den 12 november 1953. 19Strängt förtroligt.

2 bil.

N:o

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

Broder,

Under återopande av meddelande i särskild ordning den 20 oktober och Ditt senare svar ber jag härmed att få över-
sända avskrift av en rapport från statspolisen i Norrköping, vilken ger Dig närmare detaljer kring uppgifterna i amerikansk radio. Vidare bifogar jag avskrift av den i rapporten nämnda tidningsartikeln i Östergötlands Dagblad den 16 oktober 1953.

Jag antar, att det knappast är mycket att göra åt saken men överlämnar åt Ditt bedömande, om det kan vara värt att fullfölja ärendet.

/Gunnar Jarring/

Envoyén K u m l i n ,
B o n n .

avg. 12/11-53
83.

Ha

Bonn, p.t. Köln den 31 december 1953.
Strängt förtroligt.

1 bil.

PS
Broder,

✓ Åberopande Dina båda handbrew med upplysningar rörande den amerikanska radioutsändningen den 15 oktober med uppgifter om en svensk i sovjetisk fångenskap. ber jag härmed i avskrift få överlämna ett brev från Mr. Bennett i US HICOG till Damgren med svar på de förfrågningar, som vi med stöd av bilagan till Ditt senaste brev riktade till amerikanska vederbörande här. Som Du finner, visar det sig att uppgifterna i radioutsändningen (från Salzburg) äro att återföra på ett Associated Press-telegram från Wien den 15 oktober.

Det rör sig antagligen om samma Associated Press-telegram från Wien, som återgavs i Dagens Nyheter den 16 oktober och som uppgav, att en svensk rödakorsrepresentant Andersson skulle ha blivit arresterad 1947 i Östberlin (kanske samma person, som nämnes i bilagan till mitt handbrev till Dig den 29 oktober och där kallas "Gesandter" Andersson?). Emellertid stå ju uppgifterna i Bennetts brev och i Dagens Nyheters version av AP-telegrammet i strid med varandra i fråga om platsen, där AP:s sagesman träffat Andersson. I Bennetts brev talas om ett läger Kowinsk (?) 250 miles norr om Moskva, i DN däremot om Ljubjankafängelset i Moskva.

R. W. as ...
...
...
...?

R. W.

Gör lugt Ar.
Din tillgivne
A. Reinlin

ikesrådet J a r r i n g,
ckholm.

Bill. handbrev.....*Kumlin*
Jarrington d. 31.12.53.

Avskrift av skrivelse från Mr. Lowell Bennett, Acting Press Attache, US HICOG, till legationsrådet Damgren, dagtecknat Bad Godesberg den 23 december 1953.

After a good deal of research we belatedly have some information for you regarding the October 15, 1953, AFN broadcast which indicated that "the son of a well-known Swedish industry magnate" was shortly to be released from prison camp in Russia.

The broadcast evidently was made by a Mr. Neuberger, the AFN correspondent in Salzburg, whose source for the story was an AP despatch of October 15 from Vienna. The AP story quoted for its source one of 634 repatriated Austrians who were being processed in a transient camp at Wiener Neustadt. The repatriated prisoner said he had been held in a camp at Kowinsk (spelling unsure), a town about 250 miles north of Moscow, and that the remaining prisoners there included a former Manchurian emperor and the son of a Swedish industrialist. He thought they were soon to be repatriated and said the Swedish officer's name was Anderson and that he had served as a Red Cross official in the East Sector of Berlin.

We have been unable to obtain further details, but would suggest that Mr. Richard O'Reagan, the AP Bureau Chief in Vienna, or the Red Cross in Vienna, might be able to pursue the matter further.

With apologies for taking so long to obtain this meager information, I am in the hope that your people in Vienna will be able to obtain further information.

KUNGL.

SVENSKA BESKICKNINGEN

Wien den 13 april 1954.

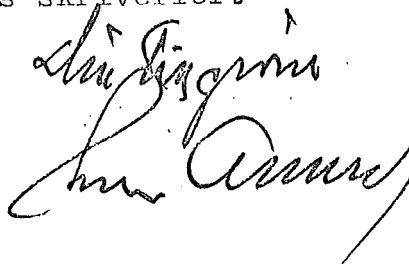
1 bil.

Strängt förtroligt och personligt.

Broder,

Som jag på sin tid meddelade Dig, frågade jag den amerikanske ambassadören i Prag, om denne eller State Department hade några upplysningar om dr. Rudolf Popper. Jag ber för Din kännedom i avskrift få bifoga en skrivelse till mig i ärendet, som jag i dagarna mottagit från den amerikanske ambassadören. Som Du finner, synes vare sig Mr. Johnson eller State Department sitta inne med några mera omfattande kunskaper om Popper, som synes vara en rätt så obskyr person.

Jag vill icke underlåta att nämna, att sedan jag närmare funderat på denna sak och nu även tagit del av Oatis' artiklar, det förefaller mig övervägande sannolikt, att H-n erhållit sin huvudsakliga kännedom om Popper genom Oatis skrivelser.

Sven Allard

Utrikesrådet G. J a r r i n g,
angl. Utrikesdepartementet,
Stockholm.

Jarring den 13.4.54.

vs k r i f t.

Embassy of The United States
of America,
Prague, Czechoslovakia,
March 23, 1954.

Dear Mr. Minister:

In accordance with my promise before you left I made inquiries concerning dr. Rudolf Popper. I found only brief mention of him in the Oatis articles which I am enclosing. I would appreciate their return at your convenience as I have been able to obtain only the single set. I have been able to locate no mention of him since 1951. He is said to have been secretary of the "German Democratic Freedom Party from Czechoslovakia" in England during the war and subsequently of CTK in Berlin and to have entered the public relations division of the Ministry of Information in 1948. In 1951 he was called Foreign Press Chief in the Ministry of Information, and seemed to be responsible for dealing with Western newspaper people. As described, he is short, dark, heavy-set with shiny hair and an insinuating voice and probably not too bright. His English is said to be poor, although he has done some translating from Czech to English.

With kindest regards, I remain

Sincerely yours

U. Alexis Johnson
American Ambassador

His Excellency Sven Allard,
The Minister of Sweden, Vienna Austria.

23/4-54

4 ex.

Ex.nr. /

234 54

P.M.

13/4 Gen. Kon. Nylander
New York

I Stockholm vistas sedan några månader tillbaka en man, som uppger sig vara tjeckoslovakiske medborgaren Marcel Miroslav Josef Aleksander Kamil Andreas Rohan, född 26/6 1919. Han anger som titel "juris och fil. doktor". Hans fader, som skall vara boende under adress Praha II, Na Zborěnci 22, heter Miroslav Rohan, och är född 1888. Moderns namn är Adela Holancová och hon skall vara född 1891. Vid ansökan om pass har han dock uppgivit moderns flicknamn vara Schwarzenberg.

Meddelande har inkommit om att Rohan skall vara identisk med en tjeckoslovakisk medborgare Jaromir Alexander Balcar, vilken troligen 1948 ingick äktenskap med Vera Künzl-Jirersly, dotter till en f.d. tjeckoslovakisk minister i Bern. Ministern skall ha avlidit i januari 1954 i Prag. Balcar skulle tillsammans med makan ha lämnat Tjeckoslovakien 1948 och begivit sig till Paris, där skilsmässa snart kommit till stånd. Fru Vera Balcar har sedan emigrerat till Amerika, där hon skall vara boende under adress 146-14 Buch Avenue, Flushing, staden New York. Hon skall vara omgift med en tjeckoslovakisk medborgare (f.d.?) vid namn Matousek.

För att få en lösning på gåtan om Rohan verkligen är identisk med Balcar, vore det av stort värde, om fru Vera Matousek kunde uppsökas och visas bifogade fotografier av Rohan.

Det vore vidare önskvärt om fru Matousek ville lämna en beskrivning på Balcar samt uppgiva vad hon känner till om hans verksamhet såväl före som efter äktenskapet. Har fru Matousek fått några informationer om sin förre mans uppehållsort efter skilsmässan?

Stockholm den 22 april 1954.

Otto Danielsson
(Otto Danielsson)
kriminalkommissarie.

Namn: Rohan bär rullgläns glasögon.

309

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

STOCKHOLM
Stockholm den 25 april 1954. 19

Strängt förtroligt. 2 bil.

N:o

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

GR.

MÅL.

P

2

Eu^I

sjöborgsutredningen

9/8 Rem. f. Jan. Henslig.
u. Jarring
exp. 9/8-54
J.S.

Broder,

Jag skulle vara Dig ytterst tacksam, om Du omedelbart efter mottagandet av detta brev skulle kunna låta någon av Dina tjänstemän snabbt och diskret sätta sig i förbindelse med fru Vera Balcar. Helst skulle jag - om det finnes någon möjlighet - vilja ha ett telegrafiskt svar redan på måndag. Ärendet är nämligen mycket brådskande. Vi har ett stilla hopp om att det skulle kunna lyckas er att få kontakt med fru Balcar redan på lördag.

Fru Balcar är ju av gammal diplomatfamilj och bör väl, om hon från början får klart för sig att förfrågan kommer från generalkonsulatet - och icke från statspolitisen - kunna gå med på att besvara förfrågan.

Ärendet handlägges på grund av vissa orsaker, för vilka jag icke redogör närmare, på politiska avdelningen.

(Gunnar Jarring)

Generalkonsul N y l a n d e r,
New York.

exp. 23/4-54
J.S.

Ka

Från New York

Avsändt den 25/4 1954

Inkom den 26/4 1954

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr		
Avd.	Gr.	Mål.

*9/8 Parafra. H. Jarr.
u. Jarring*

1.

Handbrev Jarring Nylander den 23 april.

Vera Matousek vid samtal bekräftat, att fotot otvivelaktigt föreställer hennes förre man Jaromir Alexander Balcar. Hon saknade kännedom om hans verksamhet och vistelseorter efter skilsmässan i Tyskland för fem år sedan. Tidigare hade han sysslat med affärer, som hon ej ville ingå på men som gjort henne disgustad och alltid bragt honom in trouble. Hon trodde ej, att han varit politiskt verksam.

Nylander.

KUNGL.

ENSKA BESKICKNINGEN

Wien den 3 juli 1954.

Stränkt förtroligt och Personligt

14.7.54.H.
Överl.f.str.förtr.och personl.k.t.
Statspolisintendenten Thulin.
u.Jarring
xp 14/7 m.bud.AA.

AL
Broder,

För några dagar sedan kom förste sekreteraren vid härvarande amerikanska ambassad upp på beskickningen för att begära upplysningar om en föregiven svensk undersåte vid namn Hellman, som tidigare skulle hava vistats i Wien och nu återvänt hit. Så snart jag erfarit detta, blev jag givetyvis intresserad av att få veta vad Mr Knox hade för uppgifter och bad honom återvända hit för ett samtal med mig. Det visade sig då, att Mr. Knox missuppfattat de informationer han erhållit från Washington och att Hellman icke återvänt till Österrike.

Anledningen till min interlokutörs hänvändelse till denna beskickning hade, enligt vad som framkom under samtalet, varit följande.

Under oktober månad föregående år hade fyra eller fem olika amerikanska organisationer och företag mottagit i stort sett likalydande brev från en man vid namn Hellman, som uppgivit sig vara naturaliserad svensk medborgare och omväxlande bosatt i Stockholm och Wien. I dessa brev hade Hellman uppgivit, att han grundat en institution;

rikesrådet G. J a r r i n g,
gl.Utrikesdepartementet,
o c k h o l m.

340

He

som han kallade "Die Zentraleuropäische Presseagentur", vilken skulle hava till uppgift att bekämpa kommunismen i Europa och i sådant syfte anskaffa och tillhandahålla olika tidningar och tidskrifter, autentiskt och svårtillgängligt nyhetsmaterial från oststaterna. Under återopande härav hade Hellman hemställt om regelbundna bidrag i dollarvaluta för att upprätthålla och utvidga ifrågavarande pressagentur.

Sedan dessa brev - synbarligen med flera månaders dröjsmål - bragts till vederbörande amerikanska myndigheters kännedom, hade State Department anmodat ambassaden i Wien att verkställa närmare undersökningar angående Hellmans person och verksamhet. Om jag förstod min sagesman rätt, hade preliminära undersökningar från ambassadens sida givit till resultat, att Hellman under hösten vistats i Wien och därvid bott på hotell Jägerhorn samt varit i besittning av ett svenskt pass, vars nummer Mr Knox kände till och vilket han, enligt vad jag gissar, erhållit genom den anmälningsblankett, som utlänningar äro skyldiga att ifylla vid vistelse på hotell.

Enär Hellman uppgivit sig vara svensk undersåte, hade amerikanska ambassaden ansett riktigast att i första rummet hänvända sig till oss i stället för vederbörande österrikiska myndigheter.

Jag ansåg lämpligast att med anledning av Mr Knox' frågor lämna i stort sett följande upplysningar.

Det är riktigt, att Hellman varit i förbindelse med svenska myndigheter, ehuru han icke, såsom han själv uppgivit, är svensk undersåte. Han hade någon gång under hösten uppsökt en annan svensk beskickning och därvid förklarat sig hava möjlighet att anskaffa uppgifter om olika svenskar, som förmodades befinna sig i fängelse i oststaterna. Han hade samtidigt uppgivit, att han under de senaste åren upprätthållit en relativt viktig befattning hos den kommunistiska regimen i Tjeckoslovakien, där han på grund av befärad opålitlighet skulle hava häktats under året 1953 och därefter lyckats fly till Österrike. Jag framhöll vidare, att vi igångsatt undersökningar angående Hellmans antecendentia. På grund av lättförklarliga skäl hade dessa varit synnerligen tidsödande och först i början av detta år lett till ett slutgiltigt resultat. Det hade då visat sig, att Hellman var en ren svindlare, vars riktiga namn var Balcar. Han hade lämnat Tjeckoslovakien redan sommaren 1948 och därefter länge varit bosatt i Frankrike där han sysslat med olika skumma affärer,

bland annat illegal export av kullager, svarta börsaffärer av olika slag m.m. På grund härav hade han kommit i delo med den franska rättvisan och åtskilliga gånger dömts till böter och fängelsestraff. Jag tillfogade, att det icke finge anses uteslutet, att Hellman begått någon förbrytelse i den amerikanska ockupationszonen i Tyskland, varför vederbörande amerikanska eller tyska myndigheter möjligen kunde tillhandahålla ytterligare upplysningar om honom. Jag tillade även, att Hellman i oktober vistats i Wien med vår kännedom och vårt goda minne, enär han uppgivit att blott här kunna anskaffa de uppgifter han erbjudit sig lämna. Sedan vi skaffat oss full klarhet om att han var en svindlare och saknade förutsättningar att bistå oss i de efterforskningar, som pågingo, hade vi självfallet avbrutit alla förbindelser med honom.

Mr Knox frågade härefter, om jag visste var Balcar för närvarande uppehöll sig. Då jag svarade, att det ej syntes mig osannolikt, att han lyckats taga sig in i Västtyskland, framhöll min interlokutör, att om så vore fallet de amerikanska myndigheterna utan större svårighet skulle kunna skaffa sig kännedom om hans vistelseort och följa hans vidare verksamhet. Med anledning härav hemställde jag, att amerikanarna förtroligt skulle giva oss del av det material, som de eventuellt redan förfogade över eller skulle komma i besittning av. I anslutning härtill framhöll jag, att man icke finge utesluta möjligheten av att Balcar åtminstone tidvis arbetade för tjeckiskt eller någon annan oststats under rättelseväsen. Därest de amerikanska myndigheterna kunde anskaffa material för bedömande av hur härmed förhöll sig, vore jag tacksam för att hållas underrättad härom. Mr. Knox lovade att tillhandahålla alla informationer rörande Balcar, som han kunde anskaffa och frågade, om han för detta ändamål kunde erhålla något foto. Jag svarade, att jag för tillfället icke förfogade över något sådant, men skulle försöka anskaffa ett med det snaraste. Jag utgår från, att ingen befogad invändning häremot kan göras.

Jag underströk slutligen vikten av att Mr. Knox

behandlade de informationer han erhållit såsom synnerligen
förtroliga, vilket han lovade.

Sven Allard

PM.

Bifogade PM rörande Joint har tillställts mig av advokat
Gottfarb på uppmaning av Philipp. Så vitt jag vet är det
första gången en exakt uppgift givits om det belopp Joint
ställde till Wallenbergs förfogande.

Bakgrunden till PM är följande. Jag påpekade för Philipp
att Joint-pengarna till Wallenberg måste ha väckt ryssarnas
synnerligen misstänksamhet, inte endast emedan de var ameri-
kanska utan också emedan de var judiska. Judiska ryska emigranter
i USA hörde till Sovjetunionens hätskaste fiendet under de ameri-
kanska interventionerna i Sibirien och vid Murmansk, och amerikanska
judar spelade en inga ringa roll under de många år, då USA vägrade
erkänna kommunistregimen i Ryssland. Den antisemitism, som finns
i Sovjet, är ~~ovanförordad~~ utpräglad i förhållande
till de amerikanska judendomen. Den omständigheten, att Joint -
som framhålles i Gottfarbs PM - inte såsom organisation spelat
någon direkt politisk roll, kan tyvärr inte skingra misstanken,
att Joint-pengarna kan vara en av de viktigaste "bevis" den ryska
polisen anser sig ha för Wallenbergs "spionage".

Stålm 17/2 55

Arne S Lundberg

ad 17/2 35

A2

P.M.

American Joint Distribution Committee, som sedan mer än 40 år har en synnerligen omfattande humanitär verksamhet, fick under år 1944 anmodan att medverka vid räddningen av de ungerska judar, som i Budapest sammanförts för transport och avrättning. Den organisation, som de allierade och framförallt USA använde för flyktingverksamheten var War Refugee Board, som genom sin representant i Stockholm Ivar Olsen fick kontakt med Raoul Wallenberg, vilken då var affärsman och hade sin verksamhet delvis förlagd till Budapest. Wallenberg var mycket intresserad av förslaget och ställde sig till förfogande. Joint anmodades att ekonomiskt medverka och ställde en summa av 100.000 dollars till Wallenbergs förfogande. Ingen av de ledande inom Joint hade personlig kontakt med Wallenberg och arbetet organiserades genom War Refugee Board.

Joint har aldrig haft någon politisk inställning eller några politiska uppgifter. Joints ledning bestod 1944 såsom nu av en elit av socialt intresserade amerikanska medborgare i USA och dess tjänstemän ha i huvudsak rekryterats bland socialarbetare. Givetvis har organisationen ingen anledning att välja sin styrelse eller sina tjänstemän efter politiska grunder och utöver självklart inget åsiktsförtryck, men jag tror mig kunna säga att jag personligen känner flertalet av dem som i dag står i Joints ledning och ingen av dem har politiskt utpräglad inställning och jag vet heller icke någon som är aktivt antisovjetiskt intresserad.

Vad Wallenbergs aktion 1944 beträffar, är man i Joint givetvis utomordentligt tacksam för Wallenbergs beundransvärda insats och man har alltid visat sig angelägen och intresserad att Wallenberg skulle återvända, därest han skulle befinna sig i livet. Joint är mycket glad över att man beredes tillfälle att medverka i denna stora räddningsaktion och man är stolt över att man fick tillfälle därtill. Joint har ingenting att dölja och de beskyllningar som kunna riktas mot Joint i detta sammanhang är lika världsfrämmande som t.ex. påståendet att Joint skulle ha inspirerat ett antal ryska läkare att missköta framstående ryska patienter. Man borde t.ex. påpeka, att USA:s regering, som helt offentligt arbetade genom sitt organ War Refugee Board, knappast kunde ha någon anledning att engagera Joint för någon illegal verksamhet i detta sammanhang. Jag utgår emellertid ifrån att påståendet är så absurt att ingen tar det på allvar, även om man skulle kunna bortse ifrån det otänkbara i att USA vid den tidpunkten i Budapest skulle driva spionageverksamhet mot sin dåvarande allierade, när de gjorde sitt bästa för att underkuva Ungern.

Jag står till förfogande med alla upplysningar som kunna önskas och Joints nuvarande ledning är väl insatt i detta ärende och kommer att på begäran skriftligen och uttryckligen besvara varje förfrågan, som kan komma att framställas.

Stockholm den 15 februari 1955

Rag Wallenberg

Pres. G. M. J.
Detained f. in Soviet Union
with, Helsingfors Thule
26/4/55

Secret

25 April 1955

MEMORANDUM

SUBJECT: Raoul WALLENBERG

This is an unevaluated report:

A source who was in Lublyanka prison in 1945-1946 claims that while there he spoke to a Hungarian baron, one Rudolph VON WETSCHEL, who stated that he and Raoul WALLENBERG were taken from Hungary to Lublyanka prison in 1945. Source stated that he had heard nothing further about WALLENBERG's whereabouts after that date.

Jarring/DS
28/4

a *Helsing.*
Danielsson, f.k.
u.Jarring. *28/4-55*
sp. of.

Secret

Ma

28/4

KUNGL.

VENSKA BESKICKNINGEN

Wien den 26 april 1955.

Strängt förtroligt och
personligt

HEMLIG

Jarring/DS a + b
28/4 Danielsson f.k.
u.Jarring.

Broder,

Som jag tidigare meddelat, hade amerikanarna
lovat skaffa oss de upplysningar som för deras del
voro tillgängliga beträffande Hellman. Dessa har jag

./.
nu erhållit i en promemoria, som jag härmed insänder.
*original. På en ställe som jag nämner
med att X har vissa uttalanden om
amerikanerna återger ett slaktigt
sådant sådant att man nämner
att "nu gillat pass samiskt pass" och
(Sven Allard)
Hell man, att detta lyder för
falskhet. Att man gör
Sven Allard*

Utrikesrådet G. Jarring
Utrikesdepartementet.

Ular

4/5 55

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

9.5

Strängt förtroligt.

Politiska avdelningen

11 f. Avdelningschefen

Jarring / 48
22/6
H. H. Jarring
H. H. Jarring
23/6-55

P. M.

1/1

I anslutning till tidigare samtal med utrikesrådet Jarring meddelade amerikanska ambassadrådet Abbott denna dag, att en förfrågan i State Department rörande den påstådde amerikanske medborgaren Kumish givit negativt resultat. För amerikanska vederbörande tillgängliga uppgifter gäve icke något som helst belägg för att vederbörande frigivits, eller att han skulle vara amerikansk medborgare. Skulle kontakt sedermera komma att etableras, vore man beredd lämna ifrågakommande uppgifter av intresse.

Stockholm den 27 maj 1955.

U. H. J.

Var var det för en amiral. (= V. H. J.)

U. H. J.

Jarring/DS a
31/8 Danielsson f.k.
u.Jarring

DEPARTMENT OF STATE
FOR THE PRESS

AUGUST 20, 1955

NO. 505

THREE AMERICAN CITIZENS TO BE RELEASED BY SOVIET GOVERNMENT

The Department of State, pursuant to its continued efforts to obtain the release of Americans detained in Communist bloc countries, submitted a note on July 16, 1955 through the American Embassy in Moscow to the Soviet Ministry of Foreign Affairs requesting the release of Wilfred C. Cumish and Murray Fields, missing US Army personnel whose presence in the Soviet Union had been reported by returning prisoners of war of other nationalities. The American Embassy in Moscow was informed on August 19, 1955 by the Soviet Ministry of Foreign Affairs that these two men would be released to American authorities. In addition, the Embassy was advised that a third American, Frederick Charles Hopkins, would also be released. The date and place of the release of the three Americans were not specified by the Soviet Foreign Office.

The case of Frederick Charles Hopkins has never been taken up with the Soviet Government. His background and the circumstances of his case are unknown to us. Previous reports from prisoners of war returning from the Soviet Union had mentioned an American named "Johnny Hopkins" as being held in the Soviet Union, but intensive efforts to trace a person by this name produced negative results.

Pertinent data on Wilfred Cumish and Murray Fields follows:

Wilfred C. Cumish

Private, U.S. Army. Serial Number 14208431. Missing as of March 24, 1948 from Headquarters 7769, Military Intelligence Serial Detachment, Vienna, Austria. Born September 18, 1915, Amesbury, Massachusetts. Next of kin: Mrs. Mary Cumish, 41 Merrimac Street, Amesbury, Massachusetts.

Murray Fields

Formerly known as Murray Feingersch. Private, US Army. Serial Number 10610213. Enlisted February 17, 1947 in Germany. Missing from his unit as of June 2, 1948. Born June 1, 1919, Brooklyn, New York. Next of kin: Mrs. Herman Bailles, 69-30 218th Street, Bayside, New York.

* * *

State--FD, Wash., D.C.

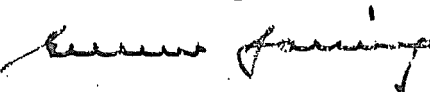
Man

UNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

P.M.

Vid telefonsamtal idag med Mr. Abbott, amerikanska
ambassaden, bad jag honom att i enlighet med tidigare
givet löfte genom de amerikanska militärmyndigheterna i
Tyskland söka utfråga den från Ryssland återvändande ameri-
kanske krigsfången Cumish.

Stockholm den 1 september 1955.

(Gunnar Jarring)

Ua

ROYAL SWEDISH EMBASSY
WASHINGTON 8, D. C.

Washington den 8 februari 1957.

Strängt förtroligt!

1
Larsen T. L.
Attle Kenney Rogers a. a. b.

Broder,

8 2
Härmed vill jag endast inrapportera att Benjamin Mandell, Research Director in Senate Internal Security Committee, id ringt upp beskickningen och hade ett samtal med Ahlander. Mandell uppgav därvid att Senate Internal Security Committee hade bland sina upplysningar vissa uppgifter som möjligen kunde kasta ett nytt ljus över Wallenberg-affären. Han uppgav, att en person vittnat för kommittén och därvid lämnat upplysningar, som kunnat ställas i samband med fallet Wallenberg. På fråga av Ahlander om kommitténs fakta möjligen skulle kunna öka styrkan av de bevis svenska regeringen framför för att Wallenberg varit i livet efter 1947 vägrade emellertid Mr. Mandell att lämna något svar. Han hemställde, att vi skulle förse kommittén med en sammanfattning av Wallenberg-affären på cirka 15 - 20 sidor varefter kommittén, om den såg att uppgifterna vore av värde, skulle låta vederbörande vittne framträda.

Kommitténs anseende är måhända inte det bästa, men jag vill omnämna saken för Dig för den händelse, Du skulle ha sådan resumé på engelska av vad som förevarit i Wallenberg-affären att sända till oss. Möjligt är att kommittén för dess syften önskar en sådan utförlig redogörelse, utan att man verkligen har några upplysningar av värde att komma med, men

Herr Utrikesrådet S. Åström,
Utrikesdepartementet.

22

i detta ärende bör ju ingenting lämnas oprövat.

G m tillgämn

Erik Bohman
19

På mitt uppdrag brötte Ahlensander Mandell
men fick ingenting alls ut av honom. Jag
misstänker att han ingenting har att komma
med. Kan ske man nu i Storkholm f.ö. laggar
med hela affären efter den nyssna kommunalitet.

g.B.

ROYAL SWEDISH EMBASSY
WASHINGTON 8, D. C.

Washington den 23 maj 1957.

HP 59

Kontrollist.

Broder,

Med anledning av uppgifterna att besättnings-
männen från det 1952 över Östersjön nedskjutna flygplanet
skulle befinna sig i Norilsklägret ha vi under hand varit
i förbindelse med vederbörande i State Department för att
efterhöra, om eventuellt några från detta läger återvända
amerikanska medborgare kände till något i saken. I State
Department bekräftade man, att en del amerikanare kommit
återvända från sovjetryska arbetsläger, men man kunde in-
te på rak arm säga, om någon varit i Norilsk efter 1952.
Man lovade emellertid att företaga en noggrann undersök-
ning och återkomma. Man framhöll emellertid, att det
knappast vore troligt att undersökningen skulle leda till
något väsentligt nytt, främst när man - som min sagesman
uttryckte det - säkert omedelbart skulle ha till Sverige
vidarebefordrat alla tillgängliga upplysningar av någon
vikt för oss i ett ärende som detta.

(Nils Montan)

Bitr. Avdelningschefen Hichens Bergström,
Utrikesdepartementet,
S t o c k h o l m .

Wash 23.5.57 NM-PRIB

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Från Washington

Avsändt den TELEX/

Inkom den 11/6

Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr 4

Ndert chiffer 23. State Department meddelar efter noggrann undersökning, att ingen av de amerikanare, som stervint från Norilsk, har hört talas om svenskar i lägret.

Boheman.

KOPIA KOPIA

KUNGL.

SVENSKA AMBASSADEN

W. af ...

Bonn den 21 augusti 1956.

Strängt förtroligt.

R. Wallenberg.

1 bil.

*[Brevet Bonn 6/10
Skrev från Bonn 9/10
Huv]*

Broder,

110-58
Huv En av de högre tjänstemännen på amerikanska ambassaden här, generalkonsuln F. Cunningham Jr., har närmast av familjeskäl - hans fru är född Dardel av den schweiziska grenen, han har då och då besökt de svenska släktingarna och talar för övrigt själv riktigt god svenska - kommit att intressera sig för fallet Wallenberg. Han har diskuterat fallet med en av sina tyska vänner, ministerialdirigenten Middelmann, en av de ledande männen i flyktingministeriet i Bonn, och nyligen från denne fått ett brev, i vilket Middelmann försäkrar, att de tyska myndigheterna fortfarande bemöda sig om att genom utfrågning av återvändande tyskar sprida ljus i saken.

./. Jag närsluter en fotokopia av brevet, vilken Cunningham ställt till mitt förfogande. Det framgår bl.a., att förska instruktioner givits kontrollstationerna i Giessen, Uelzen och Berlin att fortsätta efterforskningarna efter Wallenberg.

Vän till ...

Tona ...

err Bitr. Avdelningschefen R. Hichens B e r g s t r ö m,
tockholm.

W

13 August 1958
Poststrasse 30

Mr. Francis Cunningham

Turnstrasse 59,

Bad Godesberg

Dear Mr. Cunningham

When I received your letter of July 13th, I contacted again the various security agencies and asked them to inform me on the results of their search for Mr. Raoul Wallenberg. The heads of the three remaining screening centres in Gießen, Uelzen and Berlin have been asked to continue the research for Mr. Wallenberg's whereabouts. The head of the passporting service in the Soviet Zone in Camp Friedland has confirmed that since the Swedish special commission had concluded its search (for Wallenberg at Friedland) all German resettlers, former prisoners of war or German citizens having stayed in communist prisons behind the Iron Curtain, are constantly being asked if they know anything about Mr. Wallenberg. Unfortunately, up to date, not been given any positive information. Therefore this special case will constantly be kept in mind.

As soon as there is any information available, my Ministry will let you know via the Swedish Embassy.

With my best personal regards,

Sincerely

(Werner G. Middelman)

KUNGL.
SVENSKA AMBASSADEN

Wien den 3 december 1958.
R 13. 1 bil. (2 ex.)
Strängt förtroligt.

Brugger ✓
Schögl ✓
Manfred ✓

Broder, *Ynd*

1.
H
Härmed ber jag få insända en promemoria med vissa strängt förtroliga upplysningar, som vi erhållit från en absolut säker källa, rörande Ernst Brugger, Otto Schögl och Maximilian Manfred.

Vi skola fortsätta våra efterforskningar och återkomma så snart ytterligare uppgifter stå till vårt förfogande.

Alfred Engström
Sven Allard

Sven Allard

Herr Utrikesrådet S. Åström,
Utrikesdepartementet.

74/2

Ula

P.M.

Ur absolut säker källa har beskickningen erhållit följande upplysningar om i samband med efterforskningarna aktuella personer.

Ernst Brugger har aldrig varit i brittisk tjänst. Däremot trädde han, förmodligen år 1945, i rysk tjänst i Wien och arbetade för en major Makov i NKVD. Efter någon tid erhöill han i uppdrag att söka nästla sig in i CIC för att fortlöpande ge ryssarna rapporter om amerikanska agenter. Detta lyckades honom men samtidigt eller kort tid efter det han knutits till CIC, omtalade han för amerikanarna, att han haft ryskt uppdrag att i nämnt syfte träda i amerikansk tjänst. Han synes därefter ha arbetat som dubbelagent och anledningen till att de sovjetryska myndigheterna häktade honom torde vara att de upptäckt detta förhållande.

Maximilian Manfred var gift med en ryska. Han var efter kriget anställd som juridisk rådgivare i den sovjetryska USIA-förvaltningen i Österrike och var även ledos medlem av kommunistiska partiet. Han förde emellertid ett dubbelspel i det han mot hög ersättning, förmodligen bl.a. genom att muta sovjetryska officerare, arrangerade frigivning av häktade ur ryska fängelser och även ordnade utresetillstånd för olika personer ur den ryska ockupationszonen. De sovjetryska myndigheterna torde ha upptäckt detta och anhöll honom. Han arresterades av den sovjetryska militärpolisen, då han tillsammans med sin maka och några sovjetryska officerare och tjänstemän befann sig på en fisketur. Hans ryska vänner frigåvos givetvis omedelbart, men han själv och hans hustru bortfördes till Sovjetunionen.

Beskickningens källa har sig intet bekant om hans nu-

varande verksamhet.

Otto Schögg tog år 1956 i Zürich tillsammans med Johann Sanitzer kontakt med det brittiska Secret Service. Han uppgav då om sig själv att han under kriget tjänstgjorde i tyska flygvapnet, dock ej som pilot.

Senare hade han liksom med Sanitzers hjälp tagit kontakt med egyptiska organ i Zürich. Han hade då förfrågat sig om möjligheterna att erhålla en anställning i egyptiska flygvapnet, ehuru icke som pilot. Detta kan vara anledningen till att han av schweiziska polisen misstänktes för delaktighet i spionageaffären Dubois.

Wien den 3 december 1958.

10/12

KUNGL.
SVENSKA AMBASSADEN

Wien den 1 december 1958.
R 13. Strängt Förstroligt.
1 bil.

Brugger
Schöggel

12.2.59
Bil. 4. Skulle
u/ Bohm

S. J. f. f.

Broder,

I anslutning till mitt handbrev den 3 december, ber jag få överlämna ytterligare en promemoria med vissa upplysningar rörande Emil Brugger och Otto Schöggel. Jag skall återkomma så snart vi erhållit de utlovade kompletterande uppgifterna.

Sven Allard
Sven Allard

Sven Allard

Herr Utrikesrådet S. Åström,
Utrikesdepartementet.

Ua

P.M.

Från vederbörligt amerikanskt håll har beskickningen inkommit, att något fullständigt register över personer, som tidigare varit knutna till CIC i Österrike icke längre finns i Wien utan har överförts till de amerikanska militärmyndigheterna i Frankfurt. Av här tillgängliga handlingar framgår endast, att det är riktigt, att Emil Brugger efter kriget arbetat för CIC i Wien samt att han 1948 häktades av ryssarna. Likaså finns en uppgift om att Otto Schöggel en kortare tid anlitats av CIC, troligen blott för tillfälliga uppdrag, samt att han likaledes häktades 1948.

Därest man på amerikansk sida skulle förfoga över särskilt oförfelaktiga uppgifter om Schöggel, hade dessa säkerligen delgivits amerikanska vederbörande i Wien. Några sådana meddelanden har man emellertid icke erhållit.

Beskickningens sändesman har lovat att söka från Frankfurt erhålla utförligare upplysningar i ämnet.

Wien den 8 december 1958.

15/1 ✓
Wien den 13 januari 1959.

Strängt förtroligt. 1 bil. (2 ex
R 18.

Brugger

12/2-59
a-b i Thulin
u/Posten

Lödr. Lorentzon m.fl.

aa/yfed

Pf

Broder,

I anslutning till tidigare brev ber jag för fullständighetens skull få insända en uppteckning angående Emil Brugger, som vi erhållit från brittisk källa men som ursprungligen härrör från Pammers arkiv. Den torde i och för sig icke innehålla något väsentligt nytt utöver vad vi redan inberättat eller Ni på annat sätt erfarit.

Som Du torde erinra Dig, ha vi bett amerikanska vederbörande här att från de amerikanska myndigheterna i Frankfurt inhämta de upplysningar man därstädes hade om Brugger. Min kontaktmän har nu meddelat mig, att han bett Frankfurt att omedelbart underrätta honom, därest man hade några ofördelaktiga uppgifter om Brugger och i annat fall vid lämpligt tillfälle översända en fullständig redogörelse. Att min sagesman ännu icke hade erhållit något som helst svar från Frankfurt, skulle därför utgöra ett gott tecken beträffande Bruggers tillförlitlighet.

Din tillfrågare
Erik Braunerhielm
Erik Braunerhielm

Herr Förste Sekreteraren G. Lorentzon,
Utrikesdepartementet.

Ua

Avskrift.

VERTRAULICH

Emil BRUGGER (Mechaniker, 22.3.1903 oder 20.1.1903 in Bern geb., Schweizer StA., prot., Eltern: Alexander und Auguste BRUGGER), dessen ordentlicher Wohnsitz Bern, Ferdinandstrasse 20 war, reiste am 1.2.1946 mit dem Schweizer Reisepass Nr 1098847 von Bern nach Österreich. Er nahm zunächst in Wien 9., Porzellangasse 9/17, Aufenthalt, war später in Wien 8, Seidengasse 22/66, in Wien 6., Getreidemarkt 17/3, und zuletzt in Wien 7., Neubaugasse 17/3, wohnhaft.

BRUGGER erhielt in Wien bei der Schweizer Gesellschaft, Gruppe Wien, eine Anstellung als Chauffeur und Mechaniker.

Am 3.12.1946 trat BRUGGER in die Dienste der amerikanischen Besatzungsbehörden in Österreich und war im Chief Denaz SECT (Denazification Section 430, CIC Detachment) unter Leitung eines gewissen Frank J. HARRIS beschäftigt. Angeblich durch seine Tätigkeit beim CIC zog BRUGGER das Interesse der russischen Besatzungsmacht auf sich und wurde im Frühjahr 1948 durch Mittelsmänner des russischen Geheimdienstes in eine Falle gelockt. Er wurde zuletzt in einem Auto mit russischen Kennzeichen, zwischen zwei russischen Offizieren sitzend, gesehen.

Aus Heimkehreraussagen geht hervor, dass er im April 1948 von den Russen in Baden verhört wurde. Im September 1956 befand sich BRUGGER noch im Gefängnis Wladimir in der UdSSR.

Åström/AA

Telegram

Stockholm den 5 november 1963.

No Chiffer. Bil.

INK. B. No 65:B/104

AVD. P OR 2 VML. Eu/I

Ang. R.Wallenberg

Besk. Washington.

Edert 104. Det vore av intresse ur
angiven synpunkt få kontakt med Ciszek
kanske även Makinen. Detta kan väl blott
ske efter anmälan till State varvid syftet
bör anges. Ser Ni några olägenheter?

Cabinet

Ac

Na

Copy 5.11.63 kl 1355
Q

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Från Washington

Avsänt den telex.

ex. 2 till

Inkom den 19/ 12

» 3 » *brant*

» 4 » *brant 2 se nummer 1* Utskrivet i 5 ex. Detta är originalet.

Avd.	Gr.	Mål.
<i>P</i>	<i>2</i>	<i>5-1</i>

Vårt

NL
Primo. Vederbörande amerikanska myndigheter preliminärt frågat Makinen, Ciszek huruvida de hört talas om svenskar i Sovjet. State överlämnat följande skriftliga redogörelser:

P25
Alfa. "Marvin Makinen. The following is a summary of the information related by Marvin William Makinen concerning his relation and contact with one "Swedish person". The following occurred at Vladimir, Prison, at Vladimir, USSR, about 120 miles east of Moscow. Makinen was with cellmate Krumich from March 29, 1962 to January 29, 1963. Krumich told Makinen that there was a man in Vladimir Prison från Sweden who was charged with spying. Krumich said he had been in contact with the Swedish person while working in the hospital block of Vladimir Prison. Krumich did not indicate that he had been in the same cell as the "Swedish person". Prisoners at the labor colony (where Makinen was sent later on), however, who had heard of Krumich were of the opinion that Krumich and the "Swedish person" had been cellmates. The "Swedish person" allegedly told Krumich that he was not sure what he would get when he returned home but felt that he might get some kind of pecuniary aid för his efforts."

Beta. "Father Ciszek. Q. In which prisons, penal camps, etc were you held in the Soviet Union? A. In order, between June 1941 and July 1955 I was held in the following prisons and penal camps: Perm (Molotov) Oblast Prison. Lubyanka Prison No 2, Moscow. Saratov Prison, Saratov. Lubyanka no 2. Tutiska Prison, Moscow. Lubyanka no 2. Vologda (prisoners collection and disseminating point), Vologda Oblast. Dudinka Prison Camp. Norilsk Prison Camps and Kayerkan (between Dudinka and Norilsk Prison Camp. Q. Did you meet any Swedish or any person with a Scandinavian name in the Soviet Union? A. No (after considerable thought). Q. Did any other person, for instance a co-prisoner, discuss such a person with you? A. No. Q. Does the name Raoul Wallenberg mean anything to you? A. Nothing at all there was a Raoul in camp no 5 in Norilsk but he was an Austrian. I do not readily recall his last name but it was nothing like Wallenberg. This man

Ua

was young, about 25 years of age, an M.D. (Three year, short course), and spoke German. As I recall he spoke no English."

Secundo. State meddelat intet hinder kompletterande utfrågning från beskickningen. Leifland sammanträffar Makinen närmaste veckan i Washington. Tacksam meddelande huruvida ytterligare utfrågning även Ciszek önskvärd.

Jærring

KUNGL.

SVENSKA BESKICKNINGEN

ang. svenska medborgare
i Sovjetunionen

Washington den 20 december 1963.

P 2 1 bil.

Strängt förtroligt

27/12-63

Broder,

Under knappt en och en halv timma hade Leifland idag tillfälle att på State Department utfråga Makinen om hans kontakter med den sovjetiske medborgare av lettisk nationalitet, Cigurds Krumich, som i Vladimir skulle ha haft kontakt med en svensk medborgare. Makinen åtföljdes av en tjänsteman från CIA, Mr. Delcarlo, samt av Mr. William Owen och Mr. Richard Geppert från State's nordeuropeiska byrå.

Om kompletterande upplysningar önskas, har State Department lovat att ordna en ny kontakt med Makinen. Denne bor i Massachusetts, och man har låtit oss förstå att man inte gärna ser att Makinen ensam sammanträffar med representanter för utländska beskickningar (förutom oss har i varje fall engelsmännen visat intresse att få träffa Makinen). Därest ett nytt personligt sammanträffande med Makinen skulle visa sig önskvärt, torde vi alltså få avvakta hans nästa besök i Washington.

Får jag i detta sammanhang också nämna, att Mr. Owen

Utrikesrådet Åström,
S t o c k h o l m

Ua

vid ett par tillfällen understrukt att han utgår från att vi, därest vi önskar begagna Makinens utsaga gentemot Moskva, först kontaktar State Department.

En av Leifland upprättad promemoria över samtalet med Makinen närslutes.

./.

Dei Zingione

Gunnar Jarring

Gunnar Jarring

PM angående samtal med Marvin William Makinen den
20 december 1963.

Jag hade idag tillfälle att i State Department under knappt 90 minuter ställa frågor till Marvin William Makinen angående hans kontakter med den sovjetiske medborgare av lettisk börd, Cigurds Krumich, som i Vladimir-fängelset öster om Moskva skulle ha haft kontakt med en svensk medborgare. I samtalet deltog även en representant för CIA, Mr. Delcarlo, samt - under den första timmen - Mr. William Owen och Mr. Richard Geppert från State Department's nordeuropeiska byrå.

1. Marvin William Makinen är 24 år gammal och från Ashburnham i Massachusetts. Han arresterades i Kiev år 1961 under en turistresa i Sovjetunionen och dömdes för spionage till 8 års fängelse. Makinen frigavs i början av oktober 1963 tillsammans med amerikanske katolske prästen Walter M. Ciszek i utbyte mot två sovjetiska medborgare som i Förenta Staterna avtjänade straff för spioneri, nämligen Ivan D. Egorov, tidigare knuten till Förenta Nationernas personalavdelning, samt dennes hustru Alexandra.

Makinen är av finsk börd. Hans farföräldrar invandrade från Finland och under hans uppväxtår hade finskan varit det gängse umgängesspråket i föräldrahemmet. Finskan hade sålunda varit Makinens första språk, och han talar det fortfarande flytande. Han talar vidare ryska (även några fraser svenska) och beskrives stundom i amerikansk press som "certainly a very brilliant student". Han ämnar efter en viloperiod återuppta sina studier vid universitetet i Philadelphia.

Makinen gjorde under samtalet ett intryck av att vara trött och sliten. Han hänvisade ofta till de stora psykiska och fysiska påfrestningar som han utsatts för under sin tid i Sovjetunionen, där han vid flera tillfällen skulle ha varit utsatt för hjärntvätt. Han hade under sin fängelsetid ofta lidit av magåkommor, beroende på matens dåliga kvalitet. Under samtalets gång gjorde han upprepade antikommunistiska inpass.

2. Efter det att Makinen år 1961 gripits och dömts till 8 års fängelse för spionage, hade han i oktober samma år förts till Vladimir-fängelset. Han hade vistats där till den 9 augusti 1963. De sista månaderna före frigivningen, som ägde rum i oktober 1963, hade han tillbragt i ett arbetsläger i Mordovska republiken sydöst om Moskva.

Om Vladimir-fängelset berättade Makinen att detta fortfarande hyste många politiska fångar. Block I och II innehöll sålunda så gott som enbart politiska brottslingar, de flesta ryssar men även några utlänningar, framför allt från Mellersta Östern. Enligt Makinen skulle Vladimir alltså icke, såsom flera av dem som lämnade fängelset åren 1955-1957 uppgivit, (exempelvis tysken Mülle och schweizaren Brugger), i mitten av 1950-talet ha tömts på politiska fångar. Det torde tvärtom enligt Makinen under hela 1950-talet ha varit ett av de viktigaste fängelserna i Sovjetunionen för politiska brottslingar. Ännu idag vore Vladimir enligt Makinens mening jämte Lefortovskja den viktigaste straffanstalten för sådana brottslingar. I varje fall gällde detta block I och II; om internerna i övriga block sade sig Makinen sakna närmare kännedom.

Makinen hade huvudsakligen vistats i block II. Den beskrivning, som Makinen gav under den relativt korta tid som stod till förfogande för förhöret, överensstämmer med den bild som andra Vladimir-fångar givit. Block II har sålunda fyra våningar. De tre bottenvåningarna innehåller celler längs långväggarna, ungefär 20 i varje våningsplan. Korridoren mellan långväggarna är relativt bred; tidigare torde här ha funnits ett ljusschakt som löpte genom alla fyra våningarna. I de tre lägre våningsplanen finns breda fönster i båda ändarna av korridoren, d.v.s. på husets kortsida. Samtliga celler i dessa tre våningar är försedda med fönster. Den fjärde våningen upptas av sjukhuset. Makinen hade dock aldrig besökt

denna del av byggnaden. - En av Makinen upprättad skiss över andra våningen närslutes.

3. Från början av april 1962 till slutet av januari 1963 hade Makinen delat cell (nr 31, på skissen utmärkt med ett kryss) med Cigurds Krumich, sovjetisk medborgare av lettisk nationalitet. Makinen berättade om Krumich att denne torde ha varit född år 1927 (möjligen något år tidigare eller senare). Makinen visste inte om Krumich hade någon form av utbildning. Han hade dock, bl.a. på grund av Krumich's anmärkningsvärda språkkunskaper, fått ett intryck av att Krumich gått genom i varje fall några klasser av gymnasium. Mot slutet av andra världskriget, vid 17 års ålder, hade Krumich tagit värvning vid ett lettiskt truppförband. Han hade deltagit i stridshandlingarna i Tjeckoslovakien under krigets slutskede, samt råkat i sovjetisk fångenskap. Under åren närmast efter 1945 torde han ha befunnit sig i krigsfängeläger.

Efter återkomsten till Lettland hade Krumich - enligt vad han uppgivit för Makinen - under början av 1950-talet tagit kontakt med lettiska frihetskämpar och anslutit sig till ett partisanförband. Några år in på 1950-talet hade han arresterats av sovjetiska myndigheter och dömts till 15 års straffarbete. Han torde ha kommit till Vladimir år 1955. Den första tiden i Vladimir hade han tillbringat i "solitary confinement" i första våningen av block II. I början av år 1956 hade han förflyttats till en annan cell i block II. Han torde ha dela cell med ett rätt stort antal fångar; Makinen hade en känsla av att Krumich bytt cell rätt ofta, ibland var tredje månad.

Förhållandet mellan Makinen och Krumich hade inte varit det bästa. För det första finge man komma ihåg, underströk Makinen flera gånger under samtalets lopp, att det fordras en nästan övernaturlig ansträngning att inte bli irriterad på en människa som man hade att dela cell med 24 timmar om dygnet, månad efter månad. Vid sidan av denna naturliga friktionsanledning fanns emellertid i Makinens bedömning av Krumich ännu ett element, nämligen av misstanke om att Krumich lät sig utnyttjas av lägerledningen att skaffa upplysningar om medfångarna. Makinen hade på ett mycket tidigt stadium efter det han sammanfördes med Krumich (de delade cell från april 1962 till januari 1963) tyckt sig förstå, att Krumich hade "extraordinary connections with the prison administration". Denna misstanke hade sedan tydligen växt sig allt starkare, ehuru den aldrig

förtätats till fullkomlig visshet. En av de omständigheter, som kom Makinen att vara på sin vakt mot Krumich, var dennes täta cellbyten. En annan faktor var att hans straff, 15 år, inte tycktes stå i någon rimlig proportion till hans brott, väpnad partisanverksamhet mot ryssarna. Även andra fångar i Vladimir och i det arbetsläger som Makinen sedan förts till hyste misstankar om att Krumich "was working on the co-prisoners" på uppdrag av lägerledningen.

Mot bakgrunden av denna negativa karaktäristik av Krumich är det inte ägnat att förvåna att Makinen vid ett par tillfällen underströk, att han ansåg att "Krumich was not very 'rustworthy'". Krumich hade vissa vänner bland fångarna i Vladimir, och gentemot dessa kunde han kanske tala öppet och sanningsenligt, men "jag var inte hans vän, och jag har ingen känsla av att jag alltid kunde lita på vad han sade".

4. Om Krumich' kontakter med en svensk medborgare i Vladimir-fängelset berättade Makinen följande.

Under vissa perioder hade Krumich av lägerledningen fått i uppdrag att utföra renhållningsarbete i block II. Detta arbete hade bestått i att tvätta väggarna och korridorerna i de tre våningsplanen, putsa fönstren, dela ut handdukar till fångarna i samband med baden o.s.v. Arbetet gav Krumich vissa speciella möjligheter att få kontakt med fångarna. Enligt vad Krumich berättat för Makinen då de delade cell från april 1962 till januari 1963, hade han under detta sitt arbete kommit i kontakt med en svensk medborgare i block II. Makinen hade flera gånger försökt att av Krumich få så detaljerade och konkreta upplysningar som möjligt om denne svensk. Hans intresse dikterades, underströk han vid ett par tillfällen, av att han, som ju före av finsk härstamning, givetvis ville ha så fullständiga upplysningar som möjligt om eventuella fångar från de skandinaviska länderna. Det hade emellertid varit svårt att av Krumich få några detaljupplysningar om svensken. Såvitt Makinen nu kunde erinra sig borde Krumich' sammanträffande med svensken ha ägt rum år 1957 eller 1958, möjligen dock under senare delen av år 1956 eller också senare, 1959 eller förra delen av 1960 - sannolikt dock, som sagt, 1957 eller 1958.

Enligt vad Krumich berättat om svensken, hade han aldrig delat cell med denne, blott på något sätt haft kontakt med honom i samband med sitt arbete i fängelsekorridoren eller i fängelsebadet. Kontakten kunde exempelvis, sade Makinen, ha

skett så att svensken, på väg till toaletten intill cell 37 i andra våningsplanet av block II, haft tillfälle att utbyta några ord med Krumich som då tvättat fönstret på korridorens kortsida intill toaletten. Krumich hade dock aldrig, trots att Makinen vid flera tillfällen försökt få igång ett samtal härom, givit några närmare indikationer om karaktären av eller innehållet i sina kontakter med svensken. Makinen kunde sålunda inte säga någonting om svenskens yrke, familjeförhållanden, hur länge han hade varit i Sovjetunionen, med vilka andra fångar han kommit i kontakt o.s.v. Möjligen - men Makinen underströk att han nu kanske gjorde en efterhandskonstruktion hade han ett intryck av att Krumich vid något tillfälle sagt, att svensken vore äldre än Makinen själv (född -39) och åtminstone i samma ålder som Krumich själv, d.v.s. född någon gång mellan 1925 och 1928. Vidare utgick Makinen från att svenskens brott bestod i spioneri. Den enda mera konkreta detalj, som Krumich berättat, vore att svensken vid ett tillfälle skulle ha sagt att han, om han någon gång komme tillbaka till sitt hemland, hoppades erhålla någon form av pekuniärt bidrag.

I övrigt svarade Makinen nekande på följande frågor från min sida:

Hade Krumich nämnt något om svenskens fysiska och mentala hälsotillstånd? (Makinen gjorde i detta sammanhang en allmän hänvisning till den dåliga kosten, nervpressen, hjärntvätten.)

Hade Krumich lämnat några informationer om i vilka andra fängelser svensken skulle ha vistats?

Hade Krumich sagt något om svenskens språkkunskaper, intressen, utbildning, tidigare vistelseort, längden av hans straff? Ansträngningar från svenska regeringens sida att få svensken frigiven?

På en annan fråga av mig svarade Makinen att han icke någonsin hört namnet Wallenberg förrän han, efter sin återkomst till Förenta Staterna, kontaktats av amerikanska myndigheter.

Makinen beklagade mycket att han inte kunde lämna några mera fylliga uppgifter om Krumich' kontakter med svensken.

"I would like to help you as much as possible, I know what it is like to be in a Russian prison. But this is all I know".

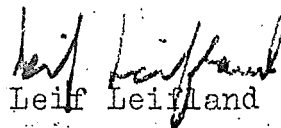
5. På min fråga huruvida någon annan medfånge i Vladimir någonsin talat om att utländska fångar skulle befinna sig där - förutom de ovan nämnda från Kevlersta Östern - svarade Makinen att han trodde sig förstå att även en engelsk medborgare hölls fängslad i Vladimir. Han ville emellertid understryka att han själv hållits "pretty isolated". Hans möjligheter till kontakt med andra fångar än cellkamraterna hade varit utomordentligt små. Lägerledningen sökte genom olika åtgärder minska möjligheterna av kommunikation. Makinen själv hade inte förrän på ett rätt sent stadium lärt sig metoden för knackning genom väggarna.

Trots de begränsade möjligheterna till kontakt med medfångar hade emellertid Makinen så småningom fått en viss bild av fångklientelet i Vladimir. Hans egen uppfattning vore snarast att om en svensk medborgare hållits fängslad i Vladimir under den tid han själv vistats där - d.v.s. från oktober 1961 till augusti 1963 - skulle han säkerligen ha erfarit detta även genom andra kanaler än Krumich. "So my conclusion is that if Krumich told me the truth about a Swede in Wladimir, this Swede must have left before I came to the prison."

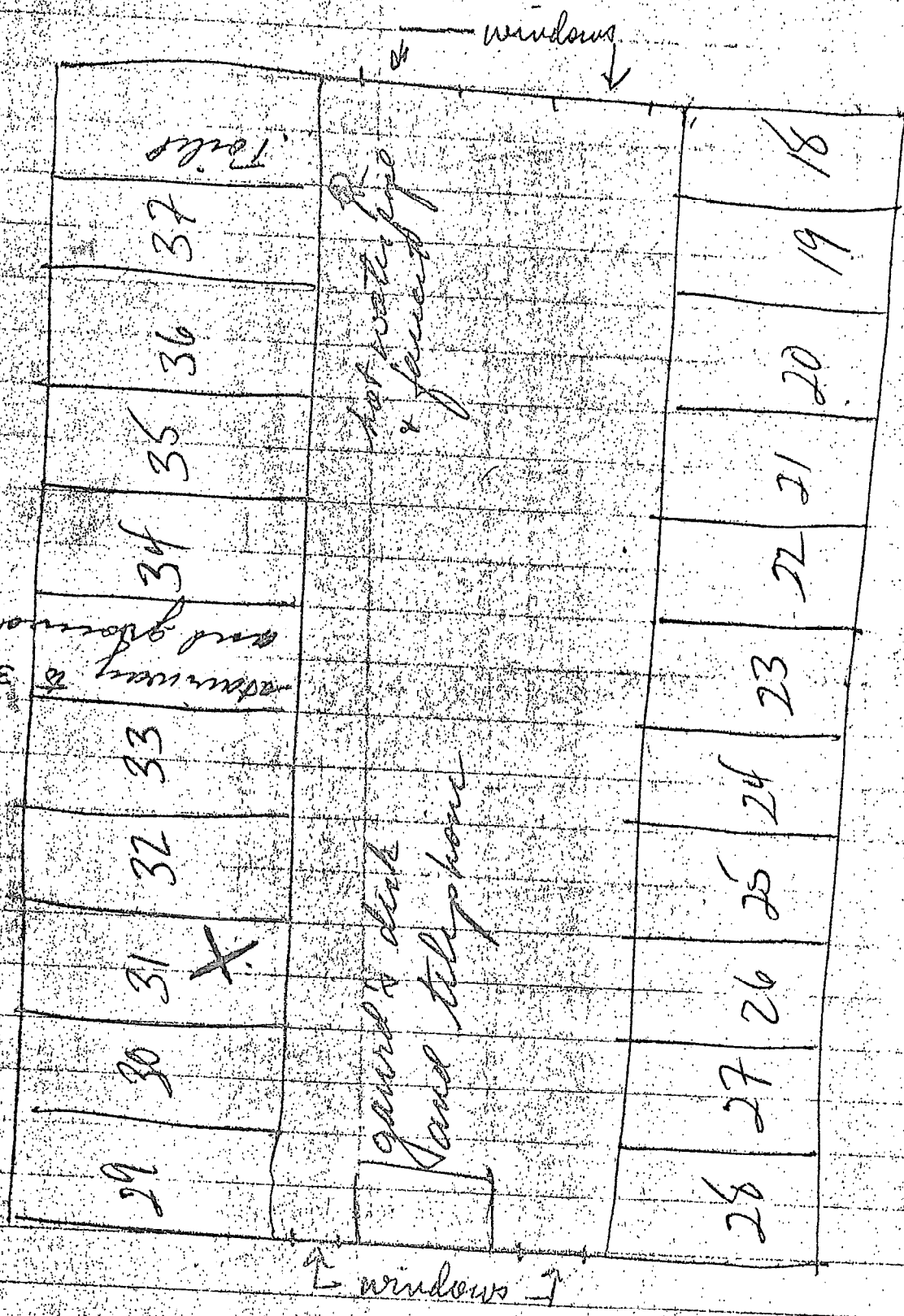
6. Såsom framgår av ovanstående skulle Krumich ha sagt att han själv icke delat cell med svensken i Vladimir. Av två medfångar i det arbetsläger, till vilket Makinen förts sedan han lämnat Vladimir, hade Makinen emellertid erfarit att Krumich faktiskt skulle ha delat cell med svensken. Makinen erinrar sig nu namnet på blott en av dessa medfångar, en sovjetisk medborgare vid namn Vassilij Vorobey. Han ansåg emellertid båda vara trovärdiga personer. De hade tidigare vistats i Vladimir.

7. Såvitt Makinen visste, hade Krumich numera benådats och återvänt till Lettland. Han vore emellertid inte närmare bekant med Krumich' nuvarande vistelseort, yrke o.s.v.

Washington den 20 december 1963.

Leif Leifland

adjoining to 3rd floor
and ground floor

walking courts

6	5	4	3	2	1
---	---	---	---	---	---

KUNGL.
SVENSKA AMBASSADEN

Raoul Wallenberg

27/7 -64
Wien den 20 juli 1964.

R 18 1 bil.

Strängt förtroligt.

9
Broder,

./. *lwh*
I anslutning till tidigare korrespondens angående Fritz Laufer ber jag härjämte få insända urklipp ur tidningen "Kurier" för den 19 juni 1964.

Med anledning av denna artikel ha amerikanarna på eget initiativ kollat sina dossierer om Laufer och efter en försiktig förfrågan från mig lämnat följande upplysningar.

Det visar sig, att Laufer redan den 10 juli 1955 första gången efter återkomsten från Sovjetunionen tagit kontakt med amerikanarna och begärt ersättning för tjänster som han gjort dem 1946-47. Med anledning därav gjordes en kontroll, huruvida Laufer på den tiden haft något uppdrag för någon amerikansk underrättelseorganisation, vilket visade sig icke vara fallet. Han erbjöd sig även att upptaga verksamhet för amerikansk räkning, vilket man dock avböjde. Laufer har sökt kontakt med amerikanska underrättelseorganisationer på många olika platser och därvid lämnat upplysningar om vad han visste från sin tid i Sovjetunionen. Han har aldrig hos amerikanarna omnämnt Wallenberg, vilket förefaller dem indikera, att hans nu lämnade upplysningar äro fritt uppfunna. Erfarenheten visar, att praktiskt taget varje från rysk fångenskap återkommen person - oavsett hur de i övrigt kunna vara beskaffade ur moralisk synpunkt - gjort sitt bästa för att av humani-

Ambassadören Hichens Bergström,
S t o c k h o l m.

Wien 20.7.64 BÅ/RHB/1

tära skäl lämna identifieringsuppgifter om medfångar. Man har mycket svårt att tro, att Laufer kunnat bona fide glömma bort att lämna uppgift om en svensk diplomat som han träffat i rysk fångenskap.

Av dossieren framgick även, att Laufer sökt kontakt icke blott med amerikansk utan även med tysk, schweizisk och italiensk underrättelsetjänst. Amerikanarnas uppfattning är, att Laufer är helt otillförlitlig. Man påpekade också att, medan antalet underrättelsesvindlare i Österrike ingalunda är litet, Laufer tillhör den toppkategori bland dessa, för vilka österrikiska inrikesministeriet ansett sig särskilt böra varna - tillika med Otto Schöggel.

Man hade också en formell dossier om von Schwab, varav framgick att utförligare upplysningar om denne bl.a. finnas i det amerikanska underrättelsearkivet i München. Man lovade att inhämta upplysningar om vad denna dossier innehöll och därefter meddela mig detta. Han är född den 5 oktober 1919 i Ungern. Han har själv gjort gällande, att han arbetat för amerikanarna fram till 1952, då han uppgivit sig blivit arresterad.

Jag kan för dagen icke verifiera saken, men det har slagit mig att, när Laufer första gången besökte mig, visade han mig bl.a. en eller två illustrerade artiklar ur bildtidningen "Die Stern", som handlade om den nesliga behandling österrikiska myndigheter skulle ha utsatt honom för. Jag vill minnas att artikeln var från år 1960. När jag i Lagerfelts redogörelse från samtalet med von Schwab finner, att denne bl.a. medarbetat i "Die Stern", slår det mig att ett samband här skulle kunna föreligga.

*Härliga tidsminnen!
Din tillgivne*

Bengt Åkerrén

Bengt Åkerrén

KURIER

19.6.64

KURIER

AUSLAND

Ungelöstes Rätsel um schwedischen Diplomaten

Raoul Wallenberg hat tot zu sein

Sowjetgeheimdienst in Wien will Exagenten zum Schweigen bringen / Schweden wollen Aufklärung über das Schicksal des Botschaftsrates

Wien (Eigenbericht). In der schwedischen Hauptstadt liefen die Vorbereitungen für den Besuch des sowjetischen Ministerpräsidenten Chruschtschew auf Hochtouren. Fast gleichzeitig – und auf den ersten Blick hin damit gar nicht im Zusammenhang stehend – ging auch in Wien eine Aktion über die Bühne: Am 3. Juni erschienen um 6 Uhr früh zwei Russen in der Wohnung des ehemaligen Mitarbeiters der Wiener Staatspolizei, Franz Laufer, und forderten ihn auf, mitzukommen.

Laufer lehnte rundweg ab, sich auf unerrörtes Gebiet zu begeben. Dafür verabredete man ein Treffen am gleichen Tag um 8 Uhr in dem Wiener Stadtcafé Pöschlacker. Dort warteten bereits zwei andere Russen; einer von ihnen war Oberst B. (Aus Gründen der persönlichen Sicherheit und wegen internationaler diplomatischer Gepflogenheiten kann der volle Name nicht angegeben werden.)

Das Gespräch in dem Wiener Café wurde zuerst sehr freundschaftlich geführt, bis die Russen schließlich unumwunden erklärten: „Raoul Wallenberg hat tot zu sein.“ Die Russen erinnerten Laufer an dessen Unterschrift, die er nach achtjähriger Haft in sowjetischen Gefängnissen kurz vor seiner Repatriierung 1955 unter ein Dokument gesetzt hatte. In diesem Dokument hatte sich Laufer bereit erklärt, nach seiner Rückkehr nach Österreich für die Sowjets zu arbeiten und nichts von dem zu verraten, was er während seiner Gefangenschaft in der Sowjetunion erlebt hatte.

Chruschtschews Besuch in Schweden ist der erste eines sowjetischen Regierungschefs seit Kriegsende. Als der Besuch fixiert wurde, stellten schwedische Zeitungen sofort die Frage: „Was geschah mit Raoul Wallenberg?“ Wird Chruschtschew dem Drängen der schwedischen Öffentlichkeit nachgeben und endlich das Rätsel um den schwedischen Diplomaten klären?

Raoul Wallenberg stammte aus einer der ältesten schwedischen Diplomatenfamilien. Generationen hindurch verbürgte der Name diplomatische Karriere und politische Charakterfestigkeit. Vor und während des zweiten Weltkrieges war Raoul Wallenberg an verschiedenen Botschaften im Ausland tätig und reiste in Missionen seines Landes in die USA und nach Mexiko.

1944 beauftragte man den erfahrenen Diplomaten mit einer Sondermission. Er

Ein Bericht von
Herbert O. Glattauer

sollte nach Budapest fahren und dort im Rahmen des Roten Kreuzes ungarische Juden vor dem Zugriff der Gestapo retten.

Bis zum Jänner 1945 hatte Wallenberg als Botschaftsrat an der schwedischen Botschaft in Budapest rund 5000 Schutzpässe ausgestellt, wodurch Ungarn zu schwedischen Staatsbürgern erklärt und so vor der Hinrichtung bewahrt wurden. Als Vertreter eines neutralen Landes hatte es Wallenberg leichter als andere. Immerhin mußte er oft langwierige Verhandlungen mit dem Reichssicherheitshauptamt in Berlin führen, wobei der

Verhandlungsweg über die Gestapo-Zentrale in Wien lief.

Im Jänner 1945 fuhr Wallenberg von Budapest nach Debrecen und nahm dort Kontakt mit der vordringenden Roten Armee auf. Mit den einmarschierenden Sowjets kehrte auch Wallenberg nach Budapest zurück. Zu diesem Zeitpunkt aber fand er sich bereits in ständiger Begleitung von NKWD-Männern aus dem Stab Marschall Malinowskis.

Am 17. Jänner 1945 wurde Wallenberg zum letztenmal in der Öffentlichkeit gesehen. Er verabschiedete sich damals von einigen ihm bekannten ungarischen Juden, die ihn als den großen Retter in einer bitteren Zeit feierten. Wallenberg fuhr mit seinem Chauffeur, ebenfalls einem ungarischen Juden, im Auto weg – seit damals gibt es nur noch Spuren.

Die letzte Spur stammt vom Jänner 1954 aus dem Werchni-Uralsk-Gefängnis bei Tscheljabinsk. Der Mann, der unfreiwillig auf diese Spur gestoßen ist, war der Wiener Franz Laufer.

Die Tätigkeit Franz Laufers selbst war umstritten. Erklärungen der Behörden waren widerspruchsvoll. Tatsache ist, daß Laufer während des Krieges für die deutsche AST (Abwehrstelle der Wehrmacht) gearbeitet hat. Bei Kriegsende wurde Laufer von den Sowjets verhaftet, dann jedoch der kommunistisch geleiteten Staatspolizei in Wien zur Verfügung gestellt. Immerhin war Laufer als fähiger Mitarbeiter bekannt und trotz seiner Tätigkeit bei der deutschen militärischen Abwehr politisch nicht vorbelastet.

Laufer bekam den Auftrag, Jagd auf
(Fortsetzung auf Seite 18)

„TOTEMPFAHL“ in Vancouver, eine der zahlreichen Touristenattraktionen in diesem modernen, dynamischen Land.

MONTREAL
TORONTO
CALGARY
VANCOUVER

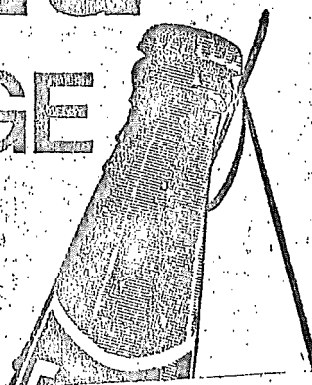
Über den Atlantik und quer
durch Kanada in ein und
demselben Flugzeug – mit
AIR CANADA

Nur Air Canada fliegt direkt von Österreich
nach Kanada. In diesem Sommer verlassen

Eines der letzten Bilder des Diplomaten Raoul Wallenberg

Trink dich frisch
Fanta
SCHUTZMARKE
ORANGE

Raoul Wallenberg lebte noch

(Fortsetzung von Seite 17)

Kriegsverbrecher zu machen. So gelang es ihm, den Wiener Eichmann-Komplicen Brunner II – einen Gestapo-Mann, der an der Vergasung von 50.000 österreichischen Juden beteiligt war – ausfindig zu machen. Brunner II lebte damals unter falschem Namen in Oberösterreich.

Dann jedoch richtete sich Laufers Tätigkeit gegen die Russen, wobei er Kontakte zwischen der sowjetischen Besatzungsmacht und der Staatspolizei feststellte. Unter anderem gelang es Laufer, Österreicher zu entdecken, die von den Sowjets in Wiener Gebäuden festgehalten wurden. Diese Berichte lieferte Laufer an den damaligen Ministerialrat im Innenministerium, Dr. Pammer, und

den Chef der Staatspolizei, Dr. Peterlunger.

Am 29. August 1947 wurde Laufer in Stadlau niedergeschlagen und in das Gefängnis in der Schiffamtsgasse gebracht. Dort legten ihm die Russen genau jene Geheimberichte vor, die er der Staatspolizei abgeliefert hatte. Die nächste Station war Baden bei Wien – dann Sibirien. Nach Unterzeichnung des Staatsvertrages wurde Laufer von den Sowjets im Zuge der allgemeinen Repatriierung freigelassen. Vorher mußte Laufer jedoch jenes Dokument unterzeichnen, mit dem ihm die Sowjets nun drohen.

Nach seiner Rückkehr nach Österreich entschied am 7. August 1956 das zuständige Landesinvalidenamt, daß nach den vorliegenden Unterlagen als erwiesen anzunehmen ist, daß der Berufungswerber für die österreichische Polizei von 1945 bis 1947 tätig war. Der Berufungswerber stand also nicht im Dienst einer fremden Macht (Besatzungsmacht).

Als es jedoch darum ging, an Laufer

eine finanzielle Hilfeleistung zu zahlen, entschied das Landesinvalidenamt am 23. September 1960: „Nach Ihren eigenen Angaben bei der Polizeidirektion Wien, Abteilung I (Staatspolizei), vom 27. Juni 1955, haben Sie für den amerikanischen Nachrichtendienst gearbeitet... Wegen dieser Tätigkeit wurden Sie schließlich von der ehemaligen sowjetischen Besatzungsmacht im Jahre 1947 festgenommen und bis 1955 angehalten.“

Später hob der Verwaltungsgerichtshof den abschlägigen Bescheid auf, und nach neuerlichen Erhebungen wurde Laufer die Entschädigung zuerkannt.

Jedenfalls machte Laufer alle Stationen der sowjetischen Gefangenschaft durch. Vom September 1952 bis März 1954 befand sich Laufer im Spezialgefängnis Werchni Uralsk. Und dort – in der zweiten Hälfte des November 1953 – machte Laufer die Bekanntschaft Raoul Wallenbergs. Laufer hatte schon während seiner Tätigkeit in der AST von Wallenberg gehört, diesen jedoch nie zu Gesicht bekommen. Nun stand er ihm plötzlich gegenüber – zu einem Zeitpunkt, da

VERANSTALTUNGEN

Kulturschisch-Amerikanische Gesellschaft. Am 23. Juni um 19 Uhr spricht der Generalsekretär der GVP, NR Dr. Hermann Waltham im Palais Pallavicini, Josefsplatz 6, über „Gedanken eines Politikers nach einem Amerikabesuch“.

Volkshochschule Margareten. Fr., 19.30 Uhr. Dr. R. Felkel: „Wie verhält man vorzeitigem Altern?“ – Sa., 16 Uhr, Froher Ausklang des Filmfestivals. Mit Musik. – 19.15 Uhr, Filmforum: „Parasiten“, mit Diskussion. – 19.15 Uhr, Dr. A. Stiepkar: „Wilhelm Backhaus“ (Schallpl.). – 19.30 Uhr, Englische Kulturfilme.

Volkshochschule Wien-West. Fr., 19 Uhr, Ing. H. Fritsch: „Vom gesunden Boden über Pflanze und Tier zum gesunden Menschen“ (Lichtb.).

Volkshochschule Favoriten. Fr., 19 Uhr, Theatergruppe „Die Insel“. Die Laune der Verliebten, von Goethe, und „Herr Peter Squeenz“, von Gryphius.

Volkshochschule Meidling. Fr., 17 Uhr, Dr. A. Stiepkar: „Die schlimmen Buben in der Schule“, von Nestroy (Schallpl.). – 19.15 Uhr, H. Muck: „Unser Hochschwabgebiet“ (Farbb.).

Volkshochschule Hietzing. Fr., 19 Uhr, F. Topolsky: „Sonntags Kärnten“ (Farbb.).

Volkshochschule Ortakring. Fr., 19.30 Uhr, W. Witack: „Große Spanienfahrt“ (Farbb.). – Sa., 18 Uhr, Tanzabend der Ballettschule Gräfe-Führer.

Volkshochschule Wien-Nord. Sa., 19.30 Uhr, XXI, Pragerstraße 31, Theatergruppe „Die Insel“. Die Laune der Verliebten, von Goethe, und „Herr Peter Squeenz“, von Gryphius.

Urlaub in Wien. Fr., 18 Uhr, Historische Autorschau der Steyr-Daimler-Puch A.G., I, Kärntner-Ring 7. – 20 Uhr, Führung durch das Kunsthistorische Museum. Treffpunkt: Eingang. – Sa., 15 Uhr, Führung durch die Richard-Strauss-Jubiläumsausstellung, die Nationalbibliothek und die Redoutensäle. Treffpunkt: Vor der Nationalbibliothek, I, Josefsplatz. – 15 Uhr, Führung durch das Theater an der Wien. Treffpunkt: Bühneneingang, VI, Legergasse 5. – 15 Uhr, Führung auf den Spuren berühmter Wiener am Ulrichsgrund. Treffpunkt: Vor dem Raimund-Denkmal, Volkstheater. – 15 Uhr, Führung durch den Hietzinger Friedhof. Treffpunkt: Eingang, Maxingstraße.

Katholisches Kulturwerk. Fr., 19.45 Uhr, XXII, Erzherzog-Karl-Straße 54, Prof. Hofbauer: „Johann Nestroy“ (mit Szenenausschnitten). – Sa., Autofahrt nach Lockenhaus u. a. Abfahrt der Angemeldeten um 7 Uhr von Stadtbahnstation Burggasse. – Wiens Donaustrom und Donaukanal vom Schiff aus erlebt. Treffpunkt: Vor 13 Uhr, Schiffsanlegestelle Marienbrücke.

Wiener Katholische Akademie, I, Freyung 6. Fr., 18 Uhr, Prof. Dr. H. Vogelsang: „Richard Billinger – Dramatiker bauerlicher Maskenwelt“. – 19 Uhr, Prof. Hofrat Dr. U. Schöndorfer: „Fortschrittsglaube und Geschichtsphilosophie“.

Verband der Österreicher zur Wahrung der Geschichte Österreichs. Anlaß des 50. Todestages des Erzherzogs Franz Ferdinand d'Este und der Herzogin von Hohenberg findet am 29. Juni um 19 Uhr ein Gedenkgottesdienst in der Deutschordenskirche, I, Singerstraße, statt.

Astronomischer Verein. Freitag, um 19.30 Uhr, Referatabend im Vereinsheim, I, Wolfzeile 24.

Vier Tage lang mit einem „Tot“

Wallenberg machte einen körperlich gesunden Eindruck, war jedoch äußerst deprimiert. Der Schwede erzählte von schweren Mißhandlungen, deren Folgen bereits verheerend waren. Die erste Befürchtung Laufers war, daß die Gemeinschaftszelle durch Mikrophone abgehört wurde. Nach einiger Überlegung kam er jedoch zu dem Schluß, daß die dicken Gefängnismauern des alten Gebäudes ein Abhören unmöglich machten. Außerdem hätte man Laufer sonst nicht über die Identität seines Mithäftlings orientiert, sondern beide Männer einfach zusammengesteckt und sie so lange „plaudern“ lassen, bis das gewünschte Beweismaterial vorhanden war.

Laufer schenkte nach 24 Stunden Wallenberg reinen Wein ein. Wallenberg sprach fließend Deutsch, zum Teil sogar Russisch, das er aus Büchern gelernt hatte, die man ihm in die Zelle gab. Wallenberg berichtete nun, er sei nach seiner Verhaftung in Budapest zunächst 1945 nach Moskau bei Wien überstellt worden, wo sich der Sitz der Geheimpolizei der sowjetischen Besatzungsmacht befand. Ende des gleichen Jahres wurde Wallenberg nach Odenburg gebracht, dann nach Lemberg und von dort in das Ljubanka-Gefängnis nach Moskau.

Wallenberg hatte damals die größte Angst vor einem Todesurteil. Er wußte nicht, daß am 1. Juni 1947 in der Sowjetunion offiziell die Todesstrafe abgeschafft worden war. (Sie wurde 1950 wieder eingeführt.) Im Juli 1947 wurde Wallenberg die Mitteilung gemacht, er sei wegen Spionage für die Deutsche Wehrmacht und für Schweden zu 25 Jahren Kerker verurteilt worden. Wallenbergs Verbindungen zum Reichssicherheitshauptamt in Berlin waren ihm zum Verhängnis geworden.

Schon damals hatte Wallenberg die

Vermutung, der sowjetische Geheimdienst habe längst herausgefunden, daß er sich nie mit Spionage befaßt, sondern einzig und allein im Rahmen des Roten Kreuzes die Rettung ungarischer Juden betrieben hatte. Der Grund für seine Inhaftierung war ein anderer: Beim Einzug der sowjetischen Besatzungsmacht in Ungarn nahmen die Russen Exekutionen an ungarischen Juden vor, um die deutsche Gestapo noch mehr zu belasten. Das Verbrechen der Nationalsozialisten sollte in den Augen der Weltöffentlichkeit noch vergrößert werden, obwohl sich dieses angesichts der Millionen vergaster Juden gar nicht mehr vergrößern ließ. Aber Wallenberg mußte miterleben, wie die Russen versteckte Juden ausfindig machten und hinrichteten. Diese Vorfälle waren zwar vereinzelt, aber Moskau konnte keine Zeugen brauchen. Deshalb, so vermutete Wallenberg, durfte er nicht mehr in die Freiheit zurückkehren.

Die Aburteilung Wallenbergs im Juli 1947 erfolgte durch das Osoboweschtschik, das besondere Gericht des Obersten Sowjets. Das „Sondergericht Moskau“ ist ein Gerichtshof, der in Abwesenheit des Angeklagten tagt. Das Sondergericht wird nur dort herangezogen, wo keine Schuldbeweise vorhanden sind und wenn aus Sicherheitsgründen die Staatsanwaltschaft nicht auftreten kann, da man befürchten muß, daß der Angeklagte während der Verhandlung Dinge erzählt, die nicht für die Öffentlichkeit bestimmt sind. Von diesem Gericht wurde Wallenberg zu 25 Jahren Kerker verurteilt.

Vom Ljubanka-Gefängnis kam Wallenberg dann in zwei Schweigelager und schließlich 1950 in das Werchni-Uralsk-Spezialgefängnis.

Dort fand im November 1953 die Unterredung mit Laufer statt. Der Wiener Exagent verbrachte vier Tage in der Zelle Wallenbergs. Die Behandlung war

h im Jänner 1954

Wallenberg offiziell bereits tot war.

Als die Rote Armee Budapest besetzte, wurde der schwedischen Regierung mitgeteilt, Wallenberg sei in Schutzhaft genommen worden. 1947 gab dann der damalige sowjetische Außenminister Wyschynski die offizielle Versicherung, Wallenberg befinde sich nicht auf sowjetischem Boden. Zehn Jahre lang blieb man bei dieser Behauptung, 1955 übermittelten schließlich die Sowjetbehörden der schwedischen Regierung eine Memorandum, in dem es hieß, Wallenberg sei am 17. Juli 1947 im Ljubianka-Gefängnis in Moskau verstorben und die Leiche verbrannt worden.

Laufer erhielt damals von dem sowjetischen Major Sokolow vom Ministerium Gosudarstweni Besobasnosti (MGB, wie die offizielle Bezeichnung des Ministeriums für Staatssicherheit lautete), den Auftrag, Wallenberg in seiner Zelle auszuhochen. Laufer, den man bei erfolgreichem Abschluß seiner Spitzeltätigkeit die Heimkehr nach Österreich versprochen, willigte ein. Zwei Tage später wurde der Wiener in die Zelle Wallenbergs umgesiedelt.

Behörden waren mit der Spitzeltätigkeit Laufers so unzufrieden, daß sie ihn als Strafe in eine Gemeinschaftszelle mit fünf russischen Kriminellen steckten. Aus Protest über diese Behandlung begann Laufer einen zwanzigtägigen Hungerstreik. Vom siebenten Tag an wurde Laufer künstlich ernährt, am zwanzigsten Tag wurde er in seine ursprüngliche Gemeinschaftszelle mit neun gefangenen Österreichern zurückgebracht.

Laufer kam noch einmal auf die Spur Wallenbergs, und zwar zwei Monate später. Im Jänner 1954 meldete sich der Wiener krank, um aus der Eintönigkeit des Gefangenenlagers herauszukommen. Bei der Verabreichung einer Vitamininjektion bemerkte nun Laufer, als er den entblößten Arm vorstreckte, auf dem Tisch der Ärztin die Liste jener Gefangenen, die ebenfalls dem Arzt vorgeführt werden sollten. Auf dieser Liste war auch der Name Wallenberg vermerkt.

Im Jänner 1954 war Wallenberg also noch am Leben. Von da an verliefen sich die Spuren, obwohl der Rechtsberater der Familie Wallenberg, Rudolph Philip, angeblich Wallenbergs Gefangenschaft in Werchni-Uralsk noch bis 1960 nachweisen konnte.

en“ in der Zelle

besser, als sie viele andere Gefangene erdulden mußten. Die beiden Männer durften sogar jeden Morgen Gymnastik betreiben, um den Körper aktiv zu erhalten, obwohl die Morgengymnastik in sowjetischen Gefängnissen verboten war.

Nach vier Tagen wurde Laufer wieder aus der Zelle geholt. Aber seine Berichte konnten nicht bestätigen, daß Wallenberg tatsächlich Spionage betrieben hätte. Die

Die Sowjets haben auf Anfragen der schwedischen Regierung immer wieder erklärt, Wallenberg sei tot und verbrannt worden. Für diese Behauptung haben die Sowjets niemals die Beweisführung angetreten, obwohl dies leicht möglich wäre. An jedem Häftling, der in einem sowjetischen Gefangenenlager stirbt, werden nämlich die gleichen Prozeduren vorgenommen:

Leichen mit Nummernringen

Der Tote wird seiner sämtlichen Kleider entledigt und bekommt über das Hand- und Fußgelenk je einen Metallstreifen mit einer Nummer angehängt. So wird der Tote von allen Seiten fotografiert, anschließend Finger- und Handabdrücke angefertigt. Dann werden die Nummernringe abgenommen und die Leiche wird der Prosektur zugeführt, wo sie unter Bewachung obduziert und die Todesursache festgestellt wird.

Bei einem natürlichen Tod des Häftlings wird ein genaues Protokoll angefertigt, das von Ärzten und Offizieren bestätigt und mit Amtsstempeln beglaubigt wird. Bei einer Exekution wird von der Obduktion Abstand genommen, dafür aber ein spezielles Geheimprotokoll angefertigt. Die Leichen werden dann vollkommen nackt in einer Holztruhe beerdigt. Leichen von Gefangenen werden niemals verbrannt, wie dies im Falle Wallenberg behauptet wurde.

Über jeden Häftling gibt es also genaueste Angaben. Sofort nach der Einlieferung in das Gefängnis werden Photos angefertigt, mit und ohne Kopfbedeckung, mit und ohne Kopfhaare. Die Fingerabdrücke werden von den Häftlingen im Abstand von mehreren Monaten wiederholt, vor allem bei einem Wechsel des Gefängnisses. Im Falle eines Todes des Gefangenen werden dann sämtliche Unterlagen zusammengelegt,

mit allen übrigen Angaben über Grund der Verhaftung, Angehörige und ähnliche Vermerke ergänzt und im Archiv des MGB verwahrt.

Da man an Hand der Fingerabdrücke feststellen kann, ob diese von einer lebenden Person oder von einer Leiche abgenommen wurden, hätten die Sowjets die Möglichkeit, Wallenbergs Tod zu beweisen. Bis jetzt ist dies nicht geschehen.

Im November 1952 verliehen die schwedischen Behörden Wallenberg die Medaille „Illis Quorum“, wobei ausdrücklich festgestellt wurde, daß es sich nicht um eine postume Auszeichnung handelt. In Schweden ist man davon überzeugt, daß Wallenberg noch am Leben sei.

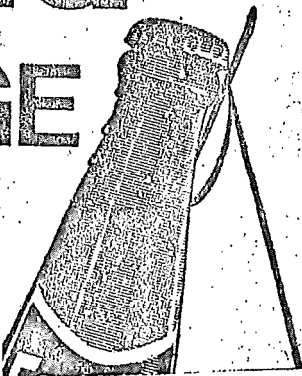
Möglicherweise wird Chruschtschew bei seinem Skandinavienbesuch eine Bereinigung der Affäre Wallenberg einleiten. In der Zwischenzeit aber arbeitet der sowjetische Geheimdienst auf Hochtönen, um jede weitere Nachrichtenübermittlung über Wallenberg zu verhindern. Offensichtlich ist man darüber beunruhigt, daß es in Wien einen Mann gibt, der Wallenberg noch sechs Jahre nach dessen „Tod“ gesprochen hat. Der Exagent Franz Laufer jedoch hat es vorgezogen, in der nächsten Zeit nicht auffindbar zu sein.

diplomaten Raoul Wallenberg

h frisch

ta

ie

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Ang. TV-programmet om
Raoul Wallenberg

STOCKHOLM 4 februari 19 65

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

P

GR.

2

M.D.

I

Am

Pol

Svensk

Washington

För de Besche's information. ~~Följande telegram har~~
~~utställts till New York från polshafsen anslutning telefon~~
Sedan det som Du vet framkommit att Vilius för sitt
Wallenberg-program i TV från amerikanska beskickningen *här*
21 januari erhållit fotokopior vissa telegram avseende
efterforskningarna april 1945, varom ambassaden icke i
någon form varskott UD, har jag i dag i samråd med Palme
vid sällskapligt sammanträffande med Parsons sagt att det
ju kunnat vara bra för departementet att ha fått reda på
berörda dokumenta existens innan de visades i TV. Parsons
reagerade nästan bestört och svarade att han var otillräck-
ligt informerad om vad som förekommit men att självfallet
ingen amerikansk avsikt att "embarrass" oss. Han skulle
undersöka bakgrunden inklusive om speciell diskussion hade
utlovats Vilius.

Cabinet

Rep. d. 4.2.65

Ma

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTETAng. TV-programmet
om Raoul Wallenberg

STOCKHOLM 4 februari 1965

BIL.

INK. D. N:o

AVD.

P

GR.

2

MAL

2

Pd

us

Swedeleg

New York

För Belfrage från polchefen anslutning telefonsamtal.

Primo. Sedan det som Du vet framkommit att Vilius för sitt Wallenberg-program i TV från amerikanska beskickningen *här* 21 januari erhållit fotokopior vissa telegram avseende efterforskningarna april 1945, varom ambassaden icke i någon form varskott UD, har jag i dag i samråd med Palme vid sällskapligt sammanträffande med Parsons sagt att det ju kunnat vara bra för departementet att ha fått reda på berörda dokument existens innan de visades i TV. Parsons reagerade nästan bestört och svarade att han var otillräckligt informerad om vad som förekommit men att självfallet ingen amerikansk avsikt att "embarrass" oss. Han skulle undersöka bakgrunden inklusive om speciell diskussion hade utlovats Vilius.

Secundo. Min personliga tanke är att då vi nu på detta slumpartade sätt erfarit om amerikanska dokument rörande Wallenbergs försvinnande det kanske finnes skäl överväga instruera ambassaden Washington efterhöra om till äventyrs ytterligare material finnes i arkiven. Även om det inte påverkar dagsläget Wallenberg-saken kan eventuellt sådant material ju vara av historiskt dokumentariskt intresse. Vi kan väl för övrigt nu när som helst bli tillfrågade på den punkten. Tacksam erfarra Excellensens och Din uppfattning.

Cabinet

Exp. d. 4.2.65

Hv

Ärende

Wallenberg-affären

Datum

5.2.65

Äv.

Grupp

Mål

P

2

I

Adress

Swedeleg NEW YORK

Text

För Belfrage från polchefen anslutning

Primo Parsons återkom fredag med följande besked TV-programmet. Han sade att förfrågningsen framställt på sådant sätt att det framgått att Villius redan hade kännedom dokumentens existens. Efter bemyndigande från Washington hade Villius erhållit dokumenten 28 januari. Parsons uppgav man utgick från att korrespondensen känd för UD efter det tankeutbyte som 1945 förekom i Moskva mellan de amerikanska och svenska beskickningarna där. Då man utgick från detta hade man sett på saken som "a fairly unimportant matter and that it was natural to help Villius". Inga särskilda villkor eller förbehåll hade förekommit vid kontakten med Villius utom att denne icke borde ange amerikanska ambassaden Stockholm som sin kanal.

Secundo Vi förbereder en pressrelease med texterna aktuella telegrammen * som jag förutsätter Du erhållit från Washington. Releasen skulle utmynna i följande kommenterande parti: "Telegrammen avspeglar kontakter som under krigets slutskede förekom mellan utrikesdepartementet och amerikanska ambassaden i Stockholm samt mellan de svenska och amerikanska beskickningarna i Moskva angående de pågående efterforskningarna av Wallenberg. Svenska legationen rapporterade i efterhand till utrikesdepartementet om dessa kontakter. Legationen framhöll i sin rapport att den amerikanska ambassaden i Moskva torde ha svarat Herschel Johnson cit att den utgår ifrån att man genom State Department vänt sig till Amerikas representation i Ungern. Ambassaden torde i övrigt svårligen anse något vara att göra från amerikansk sida slutcit.

Såsom framgår av utrikesdepartementets vitbok om

Ka

Raoul Wallenberg, gjordes den 25 april 1945 en svensk démarche hos de sovjetiska myndigheterna i ärendet".

Därest inga invändningar skulle releasen släppas lördag kväll.

Tertio Vi är själva ingalunda nöjda med texten secundo som bygger på enda rapporten från Söderblom vid aktuella tillfället. Någon annan utväg än ett direkt citat har vi dock icke kunnat finna. Såvitt vi kan fastställa inhämtade Söderblom inga instruktioner från utrikesdepartementet angående eventuell amerikansk démarche.

Cabinet

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till *Vargen beakt*
» 3 » *polchefen beakt*
» 4 » *beakt*

Från Washington

Avsänt den *telex* 19

Inkom den 13 / 2 19 65

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Avd.	Gr.	Mål.
<i>P</i>	<i>2</i>	<i>E</i>

Ac
W
Vårt enclair 83. Edert chiffer 21. Dardel idag beretts
tillfälle under hand gå igenom i States arkiv erforderliga
handlingar berörande Wallenberg. I intet fanns uppgifter av
intresse för den fortsatta efterspaningen. Bortsett från re-
ferat av svensk press har vi hemställt erhålla fotokopior av
sådana dokument som kan vara av intresse däremot ur dokumen-
teringssynpunkt, alltså av samma som de överlämnade till
Willers (?). Åtgärder för frigivandet beräknas ta några veckor.
Willers
de Besche

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Strängt förtroligt.

Chefen för pressbyrån

P 2 En I

7/7 1945

P.M.

Vid samtal med redaktör Brändell, DN, varvid Wallenberg-frågan berördes, meddelade han spontant att han hade i sin besittning ett möjligen vilseledande dokument, som kanske kunde ge någon upplysning om skälet för eventuell rysk misstänksamhet mot Wallenberg.

Dokumentet hade tillställts DN:s polisreporter Svensson av svensk person som befunnit sig i Tyskland hösten 1945 i en delegation med uppgift att ta mikrofilmer av dokument från tyska arkiv.

Enligt det delvis oklara dokumentet, som denne person överlämnat, skulle en överenskommelse ha träffats i Budapest under de sista dagarna av 1944 mellan Wallenberg och tyska myndigheter. Enligt denna överenskommelse skulle Wallenberg utfäst sig att ge tyskarna vissa upplysningar om Röda Arméns transporter. I utbyte skulle han erhålla garanti för 100.000 judars liv. Samtidigt tycks dokumentet antyda att Wallenberg var utsatt för Himmlersidans misstänksamhet och det sägs bl.a. att Auswärtiges Amt i ett dokument gjort utrikesdepartementet i Stockholm uppmärksam på att de inte kan garantera Wallenberg säkerhet "mot egna myndigheter".

Det förekom också antydningar om tyska planer i Budapest att Wallenberg "skulle säljas till fienden".

U

han visning till

I dokumentet förekommer också "Personenakte Wallenberg", som tillhör något tyskt arkiv, möjligen Auswärtiges Amt.

Jag frågade redaktör Brandell om han kunde tänka sig att ställa dokumentet till förfogande för avskrift för det intresse det kunde ha för våra experter. Brandell lovade att så skulle ske och vi sade samtidigt varandra att detta ju icke grep in på de rättigheter som tidningen hade till ifrågavarande dokument. Å andra sidan var Brandell misstänksam mot dokumentet och fann att sakens intresse skulle gagnas av att svenska myndigheter fick titta på det, och var mycket oviss om han kunde använda en så pass dunkel källa för publicering, bortsett från den skada en publicering skulle kunna vålla. Han ansåg att sakintresset här gick före tidningens intresse för en eventuell scoop.

Stockholm den 7 juli 1965.

Sf

/Sten Sundfeldt/

jämte SS-FÜHRUNGSHAUPTAMT IX

"REICHMANN" "AMT ZUR BEREINIGUNG DER JUDENFRAGE"

bl.a. ABSCHNITT BUDAPEST

med alla medel försöker stoppa W. i hans arbete. AUSWÄRTIGES AMT gör i minst ett dokument UD STHLM genom THOMSEN uppmärksam på att de ("AA") inte längre kan garantera W (och hans medhjälpare) säkerhet gentemot "egna" myndigheters göranden (ca oktober 1945).
"tyska"

Slutligen erinrar jag mig fragment av ett dokument som innehåller rapporter från BUDAPEST till REICHSFÜHRER-44 SICHERHEITSDIENST ("SD") (Himmlers "privata" underrättelseväsen (- och bödelsväsen)!!
W. skulle antagligen "försvinna" från BUDAPEST. Planer som uppgjorts i B. skickas till BLN för bekräftelse.

Såsom sista möjlighet i samband med att BUDAPEST övergavs skulle W. "säljas" till fienden. Att hans åtagande för OKW ABWEHR därvid spelade en avgörande roll, bekräftade de sista instruktionerna från Himmler själv. (här anser jag att SKORZENY som befann sig i "FÜHRERHAUPT-QUARTIER" mycket väl skulle kunna bekräfta).

Men som sagt, i WASHINGTON och LONDON finns bevisen och US STATE DEPT (Stettinius själv 1945 jan-febr) ville låta de första US-^{"skydds"}trupperna för den första US-Military-Mission till BUDAPEST ta reda på W. (vilket som bekant avböjdes av svenska regeringen. Varför???)

I Washington finns givetvis mycket mera i denna sak, vilket förvånar mig, med hänsyn till det magra resultat som visades om W. (i filmen).

Egen reflexion:

Gentemot ryssarna är det alls ingen lämplig metod att försöka spela oskyldig. Kan vi redovisa alla fakta om W. (Även de negativa) då blir ryssarna säkerligen mer meddelsamma. Givetvis har de ännu fullständigare material i "fallet W" men är som vanligt synnerligen svåra "att få i gång". Man måste på en punkt klart redovisa att man vet lika mycket som de, annars släpper dom inget! Malinowski är dock i dag den ledande mannen i Moskva och sitter säkert inne med alla informationer. Han var dock den som tog emot W i B och gav order om vidare "behandling". Även det tyska dubbelspelet var honom bekant

Egen slutsats: "W lever som nummerfånge (på livstid) utan identitet enl. rysk strafflag!"

P. 2 En I

Ny försäkringschefen E. J. Vinter

Ny försäkringschefen

Washington, D.C.

U.S.A.

Fredagen den 9 juli 1945 kallades jag till säkerhetssekreteraren L. Delfrage. Jag sammanträdde med Delfrage, Jarring, Michener-Bergström och Virginia. Delfrage berättade, att han av D.S.'s red. Olaf Brandell erhållit ett brev och fotokopia - med uppgifter ang. Raoul Wallenberg. En fotokopia av brevet bifogades. Som Du ser av denna fotokopia är brevet handskrivet. Raoul Svensson hade fått uppgifterna av en person, som D.S. inte ville namngiva.

Då jag såg att uppgiftslämnaren talar om, att överste John Christie i Oslo berättat Sver. sagsmannen till Oslo, var jag genast övertygad om vem det var, som kommit med uppgifterna, ty tack vare politimester och havens besöksfäst och hjälp kunde jag åka hem till Stockholm och pådela, att den för motståndet efterträdes Nils Verner Larsson - egentligen kallad "Raket-Lasse" kommit till Sverige för att hjälpa till i Sverige "fråta amerikanska flygförstärkningar". Det ansågs naturligt, att Larsson gjort de allierade stora tjänster genom att hjälpa tyska besättningar. Larsson hade berättat sig in hos nazisterna genom att sälja den svenska "Raket-Lasse" till dem. Det var för detta brott, som han sedan dömdes i Sverige till fängelse - som är förklarligt.

En vitt i Larssons akt övertygade mig om, att Raket-Lasse - född 22-års tidsutlåtning - överensstämde i markvärdigt hög grad - en fotokopia av brev, skrivet år 1941, och jag är nog helt övertygad om att det är "Raket-Lasse" som kommit till D.S. på några exemplar av Vinn tyckesamt råder och tidning och tidningen bekräftar publicering av stoffet, och Brandell uttryckte nog en förmodning, att Svenska myndigheter skulle försöka klara ut, hurvida han var i kontroll på om någon möjlighet förelåg för en svensk att eller krigslivet taga del av de beslagtagna tyska arkiven. Kommer den uppgiften, att sagsmannen skulle fått del av uppgifter av olika arkiv, gör att man måste fråga sig, vilken engolikt tar den mannen helt som kunnat få del av såväl R.S.'s som alla arkiv och överhuvud kommit med så mycket.

Då man fortfarande kan räkna med att en eventuellt offentliggörande skulle att riva upp en riktig tvistingsdrott och det är klart att det är intressant att få svar på, hurvida någon kunde säga, om Nils Verner Larsson överhuvud hade någon möjlighet att få del av de allierade beslagtagna tyska arkiven.

Den man, som nämns i detta brev, var en Christie. Hurvida den John Christie, som brevskrivaren nämner, är identisk med den

Uu

senare strömt till och namnet Arthur hade Charlotte, som hon var gift med en svensk i Stockholm. Ekvall - är väl något svenskt, men angav inte uppgift om i vilket land han var tagen med vissa reservationer, antingen beroende på misstänkelser eller en önskan att försvåra efterforskningen. Han kom till Sverige på grund av att han inte skulle bli utlämnad till amerikanska myndigheter och deras syn på honom. Överste Helm i CIA var på sin tid - 1947 - chef för Document Centre i Berlin, de Central Intelligence och jag gick igenom vissa arkiv angående svenska förhållanden och han kan kanske ge vissa upplysningar.

Jag hoppas att skriften visar på att det inte är handlingsarna som är klara med handlingarna och så.

Med hälsningar

Din tillgivne

Otto Danielsson

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

5

brunb

Aa

Från Washington

Avsänt den *telex* 19

Inkom den 3 / 8 19 65

Utskrivet i 5 ex. Detta är originalet.

(Pd.)

Avd.	Gr.	Mål.
<i>P</i>	<i>2</i>	<i>En I</i>

hss Edert chiffer 58. Trots upprepade påstötningar från ambassadens sida har State ännu ej friställt Wallenberg-dokumentet. Man hoppas dock kunna överlämna dem inom några veckor.

Sundberg

ala

Coll.: *02*
Dep U 326 A

Virgin/IH

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Ang.

Svensk
Washington

Vid sammanträde utrikesnämnden 16 september kommer frågan eventuell publicering vitbok Wallenberg-ärendet att behandlas. Angeläget snarast erhålla amerikanska dokumenten Edert chiffer 67. Då enligt uppgift ej uteslutet dokument angående Wallenberg även finnes i tyska säkerhetstjänstens arkiv, vilket lär finnas Washington, torde Ni omgående i State Department efterhöra om möjligheterna få denna uppgift kontrollerad och eventuellt ta del av dylikt material.

Cabinet

STOCKHOLM 3 september 1965

BIL.

INK. D. No

AVD.

CR.

MAL.

P

2

Eu I

Sep. d. 3/9-65

Un

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

» 3 »

» 4 »

Från Washington

Avsant den tel/ex 19

Inkom den 15 / 9 19 65

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Br å d s k a n d e.

Avd.	Gr.	Mål.
P	2	200

Edert

P r i m o. State Department nu meddelat handlingarna vårt sändes nästa kurir till Stockholms-ambassaden som kommer visa dem för UD. Blir publikation av visst dokument aktuellt skulle detta få underställas State Department önskar erinra om arten av handlingarna.

S e c u n d o. Genomgång av handlingarna frå n tyska utrikesministeriet innehåller intet om Sverige eller svensk-tyska mellanhavanden efter 1944.

Coll.: *Jan*
Dep U 326 A

von Dardel

Ma

Ärende

Datum

den 7. juli 67.

Avd.

Grupp

Mål

P

2

Eu

I

Adress

Svensk
Washington.

Text

Katb. - veder. vidst Kungöfth. 1/5 *afsed* *8th*

Raoul Wallenberg's moder, fru von Dardel, hemställt
Svetlana Stalinas fullständiga namn och adress.
Kan dessa uppgifter framskaffas diskret sätt, t.ex. via
Swedish Desk Officer State Department? Fru von Dardels av-
sikt är uppenbarligen via Svetlana Stalina rikta privat
framställning till Moskva, vilket Ni oförhindrade säga State.

Vi anser oss givetvis inte kunna hindra framställning
denna art ehuru utsikterna positiv reaktion från Moskva
syns oss minimala.

Cabiret

Originalat åter Leifland

X) 755 - 4526

Ula

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2. till

» 3 »

» 4 »

» 5 »

Från Washington

Avsant den telek 19

Inkom den 20 / 7 19 67

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Avd.	Gr.	Mål.
P	L	Eu ^T

21.7.67

vid.bef.adr.:fru Maj von Dardel

Lu

State föreslår tilltänkta brevet Svetlana Stal
skickas i konvolut adresserat till hennes härvarande juridiska ombud
U.S.A., som är advokatfirman Greenbaum, Wolff and Ernst, 285 Madison Avenue,
New York 10010. Hennes fullständiga namn är Mme Svetlana Alliluyeva
Stalina.

Bundy.

Coll.:

Dep U. 324 A

Ma

ARKIVEXEMPLAR

Pol I

29.8.1969

P 2

departementssekr L Leifland, GE

ang

Ambassadören de Besche

WASHINGTON

Nr	Antal bil	
Ink dnr		
Avd P	Grupp 2	Mål Eu ^I

FÖRTROLIGT

Rasul Wallenberg
(1 bil.)

Broder,

Åberopande vårt samtal i Stockholm angående War Refugee Board's Wallenbergs-papper ber jag närslutet få sända en fotokopia av det brev som jag i våras sände till H. Berggren.

Berggren har efter kontakt med chefen för Franklin D. Roosevelt Library meddelat att speciellt tillstånd erfordras från State Department om en icke-amerikansk medborgare önskar ta del av materialet - mina förhoppningar i brevet till Berggren att inga svårigheter skulle möta på denna punkt var alltså förhastade. Bibliotekets chef har rekommenderat oss att ta upp frågan på "högsta möjliga nivå" i State Department (ehuru det tycks vara så att tillstånd formellt kan ges av chefen för Historical Office vid State Department, Dr. Arthur Cogan).

Får jag bara tillägga att jag - såvitt jag nu kan se - skulle kunna fara till U.S.A. veckorna före jul för att gå igenom materialet, under förutsättning alltså att tillstånd ges.

Leif Leifland

Mycket av postexp

Avsändt med

☒ av kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost

☐ vanlig post

Avsändn datum

Sign

2.9.69 *Ma*

Washington

12.9.1969

Departementssekreterare Leifland
STOCKHOLM

FÖRTROLIGT

19/9 1969

P 2 CuI

Whitman vid Wallenberg 23/9

Raoul Wallenberg
i bil.

hbr Leifland-de Besche 29.8.69.

Broder,

aa) J. J. 19/9. Kopia
Reb. soka
.1.

Så snart jag kunnat efter min återkomst till Washington uppsökte jag Mr. Alexis Johnson, Under Secretary for Political Affairs, med andra ord den högste karriärtjänstemannen i State Department. Jag utvecklade för honom i valda delar historien kring fallet Wallenberg, påpekade den mycket stora vikt man på svensk sida genom åren fäst vid detta ärende och hemställde, att Du skulle beredas tillfälle att studera och kopiera samlingarna i Hyde Park Library. Jag bifogar den anteckning jag lämnade honom.

Mr. Johnson var väl medveten om fallet Wallenberg och den betydelse vi under årens lopp hade tillmätt detta. Han instruerade omedelbart sin sekreterare att kontakta vederbörande instanser inom State Department, och National Archives för att utverka erforderligt tillstånd. Han lovade att snarast återkomma till frågan.

Jag framhöll, att vi på svensk sida alltid behandlade detta ärende med stor sekretess med hänsyn till det publicitetsvärde det visat sig ha på olika sätt. Vi skulle även i förhållande till det material som eventuellt framkom vid Dina studier iakttaga samma återhållsamhet beträffande publicitet. Mr. Johnson sade sig uppskatta detta. Överhuvud taget var nämligen denna aspekt ett

problem när det gällde de privata arkiv som de olika presidenterna hade kvar efter sina perioder i Vita Huset och som med hänsyn till sekretessaspekten företrädde ett mycket blandat innehåll. Det var alltså nödvändigt att härvidlag iakttaga största varsamhet.

Å bästa hälsningar,

En tillgämn

Hubert de Besche

Hubert de Besche

Note

According to Arthur D. Morse in his book "Why 6 Million died" he has studied in the Franklin D. Roosevelt Library, Hyde Park, New York, and in "Projects and Documents Box 33 and Box 35" found material relating to the Swedish diplomat in Budapest at the end of the war, Raoul Wallenberg. He also has found some material in the publication "Rescue from Hungary" published by the War Refugee Board.

It would be appreciated if Mr. Leif Leifland from the Swedish Ministry for Foreign Affairs could be allowed to study the above and related material and to take copies back to Sweden.

Washington, D.C., September 12, 1969.

CHIFFERTELEGRAM

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till *Förelä*
" 3 " *Ryd*
" 4 " *Leifland*
" 5 " *pol*
4 6 4 *h*

Från Washington

Avsant den Telex/ 19 kl.

Inkom den 4 / 11 1969 kl. 12.20

Utskrivet i 6 ex. Detta är originalet.

Dnr 75:B		174
Avd. P	Gr. 2	Mål. En ^I

an/ *Y* *1*
Lu

Pol

174

För Leifland. Från Kollberg. Edert chiffer 171..
State Department håller för närvarande på att
gå igenom Wallenbergs-dokumentet. Vederbörandes
förhoppning är att kunna declassify dokumenta-
tionen så att kopior av samtliga ifrågavarande
handlingar skall kunna överlämnas till oss. State
Department återkommer i saken.

de Besche +

Coll.:

Dep U 329 A: 1966 9. 4000 ex Dr Carlsson Varberg 602587

de

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till *Tolabel*
" 3 " *Rydberg*
" 4 " *Paldufsen*
" 5 " *Leifland*

Från Washington

Avsant den *teløx* 19

Inkom den 2 / 2 1970

Utskrivet i 6 ex. Detta är originalet.

Avd.	Gr.	Mål
<i>P</i>	<i>2</i>	<i>Eu</i>

Obs! För Leifland.

den 4 november. State

Department har nu unclassified dokumenten rörande Raoul Wallenberg och överlämnar kopior härav till ambassaden. Vi översänder dessa med nästa flygkurir.

DeBesche

Coll.: *hu*

Dep U 326 A. 1966 9. 4000 ex Br Carlsson Varberg 862587

Ha

KUNGL SVENSKA
AMBASSADEN

Washington

3.2.1970

7-2

INK UD		
Dnr	13 / 2 19 70	
P	L	Ew ^I

16.2.70 Leifland, ge
-hbr Leifland-Kollberg
-hbr Leifland-fru von Dardel,
Djursholm

Departementssekreteraren
Leif Leifland

STOCKHOLM

Friedrich J. Kollberg 16/2
af

Dokument rörande Raoul Wallenberg

Hbr de Besche - Leifland 12.9.69
(\$ bil.)

Broder,

Härmed får jag översända kopior av State Departments dokument
rörande Raoul Wallenberg, översända med note verbale den
26 januari. Jag bifogar även en kopia av noten.

Med vänligast hälsningar
Din tillgivne
P.B. Kollberg

P.B. Kollberg

aka

P2 Eu⁺

In its note of September 12, 1969, the Royal Swedish Embassy asked the Department of State to attempt to secure access for a representative of the Swedish Foreign Office to certain documents in Boxes 33 and 35 at the Franklin D. Roosevelt Library, Hyde Park, New York.

Employees of the Library have, at the Department's request, gone through the pertinent files and have made copies of all the documents therein which mention the Swedish diplomat, Raoul Wallenberg. The Department has taken action to declassify the classified documents among them.

All of the documents are forwarded herewith.

It was judged impracticable to have someone without a United States security clearance go through all of the papers in Boxes 33 and 35, as before this could have been authorized all of the documents, most of which had nothing to do with Raoul Wallenberg, would have had to be declassified.

Enclosures:

Documents

Department of State,

Washington,

100-100000-1000

6-58
Box 88-408
Feb 24

13

WALLENBERG, RAOUL

DEPARTMENT
OF
STATE

INCOMING
TELEGRAM

DIVISION OF
COMMUNICATIONS
AND RECORDS

DMH-502

Distribution of true reading
only by special arrangement

~~(SECRET)~~

Stockholm

Dated June 21, 1944

Rec'd 2:50 p.m.

GROUP 5

Declassified following

EMR/scan

Secretary of State

Washington

US URGENT

2231, June 21, 1 p.m.

Please repeat to War Refugee Board as Legation's
number 31.

Mr. Boheman has informed me that Mr. Raoul Wallenberg will be appointed an Attache to the Swedish Legation at Budapest for the specific purpose of following and reporting on situation with respect to persecution of Jews and minorities. It is likewise intention of Foreign Office to secure if possible an appointment as representative of other Swedish Red Cross for Professor Maltet, a Swede who is now teaching in University of Budapest. Professor Maltet will not be connected with Swedish Legation but will co-operate closely with Wallenberg (my 2069, June 9, 6 p.m.). As Wallenberg's functions in Budapest will be purely official and he has for time of appointment severed all business connections, Boheman does not anticipate any trouble in his securing the necessary visa. He said if the visa is refused the Swedish Government will simply refuse in
turn

CONTROL COPY

-2- #2231, June 21, 1 p.m. from Stockholm

turn to receive the Hungarian Charge d'Affaires. Mr. Boheman made it clear that Foreign Office and his government are disposed to cooperate as fully as possible in all humanitarian endeavors and the appointment of this Attache is undoubtedly an evidence of official Swedish desire to conform to the wishes expressed in Department's telegram. 1010; May 25, 2 p.m.

Olsen and I are of opinion that War Refugee Board should be considering ways and means of implementing this action of Swedish Government particularly with respect to financial support it may be possible to arrange for any concrete rescue and relief progress which may be developed.

JOHNSON

WTD
EJH

DEPARTMENT
OF

STATE

MAE-910

Distribution of true

reading only by special

arrangement. (SECRET-W)

GROUP 5

Declassified following 11/17/69 and 11/17/79

Secretary of State,

Washington.

INCOMING
TELEGRAM

Stockholm

Dated June 28, 1944

Rec'd 6:35 a.m.

DIVISION
COMMUNICATIONS
AND RECORDS

CONTROL COPY

2360, June 28, 9 p.m.

THIS IS NO. 40 FOR WAR REFUGEE BOARD -

Reference is made to our No 31 for War Refugee Board (Legation's 2231, June 21, 4 PM) and our No. 39 for WRB (Legation's 2234, June 27, 11 PM, with respect to cooperation of Swedish Foreign Office in assigning an attache to its legation in Budapest for the purpose of furthering the relief and rescue of refugees.

We should emphasize that the Swedish Foreign Office in making this assignment feels that it has cooperated fully in lending all possible facilities for the furtherance of an American program. It is not likely, however, that it will provide the newly appointed attache with a concrete program; but instead will probably give him rather general instructions which will not be sufficiently specific to enable him to deal promptly and effectively with situations as they develop in Hungary. The newly designated attache, Raoul Wallenberg, feels however that he, in effect, is

WRB

DEPARTMENT
OF

MAE-910
STATE Distribution of true
reading only by special
arrangement. (SECRET-W)
GROUP 5

INCOMING
TELEGRAM

Stockholm

DIVISION OF
COMMUNICATIONS
AND RECORDS

Dated June 29, 1944

Rec'd 6:35 a.m.

Declassified following 11/17/69 as authorized by EUG/SCAN

Secretary of State, E/H (A-K)

Washington.

2360, June 28, 9 p.m.

THIS IS NO. 40 FOR WAR REFUGEE BOARD.

Reference is made to our No 31 for War Refugee Board (Legation's 2231, June 21, 4 PM) and our No. 39 for WRB (Legation's 2234, June 27, 11 PM, with respect to cooperation of Swedish Foreign Office in assigning an attache to its legation in Budapest for the purpose of furthering the relief and rescue of refugees.

We should emphasize that the Swedish Foreign Office in making this assignment feels that it has cooperated fully in lending all possible facilities for the furtherance of an American program. It is not likely, however, that it will provide the newly appointed attache with a concrete program; but instead will probably give him rather general instructions which will not be sufficiently specific to enable him to deal promptly and effectively with situations as they develop in Hungary. The newly designated attache, Raoul Wallenberg, feels however that he, in effect, is

WRB

-2- #2360, June 28, 9 p.m., from Stockholm

effect, is carrying out a humanitarian mission in behalf of the War Refugee Board. Consequently he would like full instructions as to the line of activities he is authorized to carry out and assurances of adequate financial support for these activities so that he will be in a position to develop fully all local possibilities. We are very favorably impressed with Wallenberg's ability to act intelligently and with discretion in carrying out any responsibilities that the WRB may delegate to him and urge strongly that appropriate instructions be forwarded as soon as possible. Arrangements have been made to communicate with him in Budapest through the Swedish Foreign Office and vice versa and it should be possible for us to keep currently informed on developments in Hungary.

JOHNSON

RR

PARAPHRASE OF TELEGRAM RECEIVED

FROM: The American Legation, Stockholm
TO: The Secretary of State, Washington
DATE: July 1, 1944
NUMBER: 2412 (SECTION ONE)

CONTROL COPY

~~SECRET~~

GROUP 5

Declassified following

11/17/69 as authorized by
EHR/SCN/CP/14
P/H/CA/SK

Boheman has advised me that information just received from Budapest concerning treatment of Jews is so terrible that it is hard to believe and that there are no words to qualify its description. He said that of the total number of Jews in Hungary originally not more than four hundred thousand remain now and these are mostly in Budapest. He also said that the others of whom there were well over six hundred thousand (this is a conservative estimate) have been either deported to Germany to uncertain destinations or killed. According to the evidence, these people are now being killed en masse by the Germans and large numbers are being taken to a place across the Hungarian frontier in Poland where there is an establishment at which gas is used for killing people. It is said by Boheman that these people of all ages, children, women and men, are transported to this isolated spot in box cars packed in like sardines and that upon arrival many are already dead. Those who have survived the trip are stripped naked, given a small square object which resembles a piece of soap and told that at the bath house they must bathe themselves. The "bath house" does in fact look like a big bathing establishment being a large building which has been built by the Germans. Into a large room with a total capacity of two thousand packed together closely

closely the victims are pushed. No regard is given to sex or age and all are completely naked. When the atmosphere of the hall has been heated by this mass of bodies a fine powder is let down over the whole area by opening a contraption in the ceiling. When the heated atmosphere comes in contact with this powder a poisonous gas is formed which kills all occupants of the room. Trucks then take out ~~unburned~~ the bodies, and burning follows. Jews of Hungary have been successful in getting an appeal through to the King of Sweden and I am advised by Boheman that under the signature of the King a telegram has been sent through their Legation to Horthy appealing to him in Humanity's name to do what he can to stop this horrible massacre of a defenseless people and to save the lives of those who are left. It is not known by Boheman whether an opportunity to see Horthy to deliver this message will be given to the Swedish Minister at Budapest. The message will be delivered to the Foreign Office if he is not permitted to see the Regent and it will be published here as soon as the Government of Sweden has received confirmation of its delivery in any form.

JOHNSON

DCR:MPL
7/3/44

PARAPHRASE OF TELEGRAM RECEIVED

FROM: The American Legation, Stockholm
TO: The Secretary of State, Washington
DATE: July 1, 1944
NUMBER: 2412 (SECTION TWO)

GROUP 5

Declassified following

~~SECRET~~

*11/12/69 as authorized
by European (P.R. Hughes)
+ P/HO (A.B.R.)*

The Hungarian Jews, in spite of all their difficulties, have collected money to the equivalent of 2,000,000 Swedish crowns to be used in aiding the Jews and this has been turned over to the Swedish Legation in Budapest. Wallenberg who is going to the Swedish Legation at Budapest as an attache to handle refugee matters, was highly praised by Boheman who said that if our War Refugee Board could formulate some form of directive for him which the Foreign Office will be glad to transmit, it would be of great help to Wallenberg. There is no doubt in my mind as to the sincerity of Wallenberg's purpose because I have talked to him myself. I was told by Wallenberg that he wanted to be able to help effectively and to save lives and that he was not interested in going to Budapest merely to write reports to be sent to the Foreign Office. He himself is half Jewish, incidentally. I refer in this connection to my number 2360 dated June 28 (number 40 for the War Refugee Board) and to the suggested desirability of the formulation by WRB of some directives for Wallenberg at the earliest possible moment. My number 2271 dated June 23 is referred to also. Provided the source is not (repeat not) revealed there is no ob-

jection

-2-

03W: JED
15102 11/17/44
J. H. H. H.

section on the part of Boheman to any publicity use we may desire to make of that portion of the foregoing which deals with the treatment of Jews in Hungary.

I have been advised by Boheman that he is now having copies made of the last reports from Budapest to which reference has been made above and that as soon as they are ready he will turn them over to me. Copies will be forwarded by air pouch and a summary will be given by cable.

JOHNSON

DCR:MPL
7/2/44

DEPARTMENT

OF

Distribution of true
reading only by special
arrangement. (SECRET)

OUTGOING
TELEGRAM

July 9,
0 p.m.

run ref. only
DIVISION OF
COMMUNICATIONS
AND RECORDS

GROUP 5

classified following

11/17/69

*Authorized by E.H./SCOR
(P.R. Hughes)
P.H. (C.R.)*

AMLEGATION

For ~~reproduction~~ the
text of this message must
be closely ~~reproduced~~.

STOCKHOLM

1309 1317

The following War Refugee Board cable no. 42 is for Johnson
and Olsen.

For your information and guidance as well as Wallenberg's
in your discretion there is herewith repeated to you the sub-
stance of a message sent by the Board to Amlegation Bern: QUOTE
In view of consistent neutral press reports carrying Berlin and
Budapest datelines and other information to the effect that the
eight hundred thousand Jews in Hungary are being segregated in
ghettos and concentrated in camps, there seems little doubt
that the pattern heretofore set in Poland and repeated elsewhere
is again being followed. In an effort to develop means to fore-
stall the effectuation of the ultimate ends of such program,
that is mass-executions either before or after deportation, con-
sideration has been given to the advisability of requesting the
Swiss Government to address an inquiry on behalf of this Govern-
ment to appropriate authorities in Hungary asking them to state
their intentions with respect to the future treatment to be
accorded to Jews in ghettos and concentration camps and specifi-
cally whether they contemplate forced deportations to Poland
or elsewhere or the imposition of discriminatory reductions in
food rations, or the adoption other measures which like those
mentioned

CONTROL COPY

-2- #1349, July 6, 9 pm, to Stockholm.

mentioned will be tantamount to mass-execution. At the same time, the Swiss government would be requested to remind the same authorities of the grave view that this Government takes with respect to the persecution of Jews and other minorities and of the determination of this Government to see to it that all those who share the responsibility for such acts are dealt with in accordance with the President's statement of March 24, 1944. Also at the same time the fact of this Government's request of the Swiss Government and the nature thereof would be given the widest possible publicity in Hungary through broadcasts in the Hungarian language and such other means as may be practicable UNQUOTE.

The reply received is in substance as follows: QUOTE A note requesting transmission of inquiry to Hungarian Government, as suggested, has been delivered to the Swiss Foreign Office. This note requests an indication of the intentions of Hungary as regards further treatment of Jews with special reference to forced deportations, discriminatory reductions of food rations or adoption of similar measures that amount to mass execution and reminding them of the grave view which the United States takes regarding persecution of Jews and other minorities and the United States' determination to punish those sharing the responsibility in accordance with the March 24 warning by the President.

-3- #1349, July 6, 9 p.m., to Stockholm.

President.

The Foreign Office has accepted the note as presented and will transmit verbatim as annex to the note to the authorities of Hungary. It has been agreed by the Swiss to report the date of the delivery of the note.

It is recommended that the foregoing be given no publicity pending receipt of information of delivery of the note by the Swiss to the Hungarians and that no mention of Swiss intermediary be made should publicity then appear to be advisable UNQUOTE.

Board expects verbatim text of note and date of Swiss action momentarily. You will be kept advised so that Wallenberg may be in a position at your discretion to note and report any reaction and take advantage thereof if circumstances favorable.

HULL
(GEW)

WRB:MMV:KG
7/4/44

S/CR

NOE

SE

WE

CABLE TO MINISTER JOHNSON AT STOCKHOLM AND OSLEN

GROUP 5

Declassified following

~~SECRET~~

11/17/64 as directed
by E. H. R. (P. R. Hughes)
P.H. (A. R.)

For your information and guidance as well as Wallenberg's in your discretion there is herewith repeated to you the substance of a message sent by the Board to Amlegation Bern: QUOTE In view of consistent neutral press reports carrying Berlin and Budapest datelines and other information to the effect that the eight hundred thousand Jews in Hungary are being segregated in ghettos and concentrated in camps, there seems little doubt that the pattern heretofore set in Poland and repeated elsewhere is again being followed. In an effort to develop means to forestall the effectuation of the ultimate ends of such program, that is mass-executions either before or after deportation, consideration has been given to the advisability of requesting the Swiss Government to address an inquiry on behalf of this Government to appropriate authorities in Hungary asking them to state their intentions with respect to the future treatment to be accorded to Jews in ghettos and concentration camps and specifically whether they contemplate forced deportations to Poland or elsewhere or the imposition of discriminatory reductions in food rations, or the adoption other measures which like those mentioned will be tantamount to mass-execution. At the same time, the Swiss government would be requested to remind the same authorities of the grave view that this Government takes with respect to the persecution of Jews and other minorities and of the determination of this Government to see to it that all those who share the responsibility for such acts are dealt with in accordance with the President's statement of March 24, 1944. Also at the same time the fact of this Government's request of the Swiss Government and the nature thereof would be given the widest possible publicity in Hungary through broadcasts in the Hungarian language and such other means as may be practicable. UNQUOTE

The reply received is in substance as follows: QUOTE A note requesting transmission of inquiry to Hungarian Government, as suggested, has been delivered to the Swiss Foreign Office. This note requests an indication of the intentions of Hungary as regards further treatment of Jews with special reference to forced deportations, discriminatory reductions of food rations or adoption of similar measures that amount to mass execution and reminding them of the grave view which the United States takes regarding persecution of Jews and other minorities and the United States' determination to punish those sharing the responsibility in accordance with the March 24 warning by the President.

The Foreign Office has accepted the note as presented and will transmit verbatim as annex to the note to the authorities of Hungary. It has been agreed by the Swiss to report the date of the delivery of the note.

It is recommended that the foregoing be given no publicity pending receipt of information of delivery of the note by the Swiss to the Hungarians and that no mention of Swiss intermediary be made should publicity then appear to be advisable. UNQUOTE

Board expects verbatim text of note and date of Swiss action momentarily. You will be kept advised so that Wallenberg may be in a position at your discretion to note and report any reaction and take advantage thereof if circumstances favorable.

THIS IS WRB STOCKHOLM CABLE NO. 42

1:40 p.m.
July 3, 1944

Miss Chauncey (for the Sec'y) Abrahamson, Cohn, DuBois, Friedman, Hodel, Laughlin, Lesser, Mann, Stewart, Central Files, Cable Control Files

4.5.2.
LSLesser:als 7/1/44

July 7, 1941, (Hr. Pehle)

~~TO BE SENT IN SECRET~~

AMLEGATION,

STOCKHOLM.

1353

The War Refugee Board cable 41 below is for Johnson and Olsen.

Bohm, Andersen and Polen Hjalper reports received. Reference your 2231, 2344 and 2360 of June 21, 27 and 28, your 31, 39 and 40 to War Refugee Board. While it is difficult to attempt precisely to outline program from here, the following general approach is suggested:

Since money and favorable post-war consideration may motivate action impeding, relaxing or slowing down tempo of persecution and facilitate escapes and concealments, it should be ascertained in what quarters such inducements may be effective. In this connection, contact should be established, at discretion, with appropriate persons mentioned in Department's 1246 of June 23 and such others as may become known. If circumstances warrant funds will be made available at neutral bank for post-war use or in part in local currency now, procured against blocked counter-value here or in neutral bank. For latter purpose local funds may be procurable from appropriate persons mentioned in Department's 1246 such as (6) in first group and such others as may become known. Whenever a concrete proposal based on financial arrangements of a substantial character or on favorable post-war consideration is broached, the matter should be referred to the Board for clearance, which will require evidence of effectiveness and good faith in the meantime. In order to care for less substantial transactions a fund of \$50,000 will be placed at Olsen's disposal which may be used in his discretion in addition to the fund already available to him for discretionary use.

The problem may be dealt with on various levels such as high official, low official and unofficial, central and local. In connection with unofficial channels an informed source suggests that ships and barges going down the Danube are generally empty and may afford a means of escape for a limited number of refugees in the guise of seamen or otherwise. Same source suggests that skippers can be approached on financial basis and crews through

so-called communist channels. Board is also advised that railroad line from Budapest to Mohacs, said to be about ten miles from partisan-controlled Yugoslav territory, might afford similar opportunities if contacts made with trainmen through what are termed communist channels. Board further advised that Transylvanian Unitarian Church, socialist and partisan groups may be in a position because of geographical situation and absence of real occupation to shelter refugees if they can reach that area. In addition, Board believes that Roman Catholic clergy and Nuncio may be helpful both in action and with advice.

Further in connection with lower official and unofficial channels the following list of persons, secured from same sources as list given in Department's 1246 may be useful: In or near Budapest: (a) Dezso Vilmanyi, said to be former official in the Police Headquarters in Budapest, in 1939 transferred to the Police Department in the Ministry of Interior, in charge of passport matters and to have granted many persons passports for consideration. Also said to have ingratiated himself with the Arrowcross Party and was counted among their fellow travelers by them, but that Jews could always count on his favors if they met his terms, in cash; (b) Zoltan Timko, said to be Chief Prosecutor, Superior Court of Hungary, a chauvinist and reactionary, but opposed to the Nazis. It is said that he can be depended on to help Jews of reactionary and financial-commercial background; (c) Colonel Denes Deak-Horvath, said to be wealthy, independent, and politically unaffiliated. It is said that he is Chairman of Barcs Farmers' Granary Cooperative, General Manager of Hungarian Food Supply Co. It is also said that since 1940, he has been one of the leaders of the action protecting Polish refugees in Hungary and that he was fined for violation of the anti-Jewish laws. He is also said to have close connections with certain members of the present Hungarian government through which he may render useful services to our cause, notably with Anthony Kunder, the present minister of commerce; (d) Rezso Koszeghy, said to be 49 years of age, a native of Hungary of German-Swabian descent, and a former official of the National Bank of Hungary who is now general manager of a textile and fur concern. Said to be trustworthy as assistant and go between and to have a student son in Switzerland. Said to have good contact with rank and file in government officers; (e) Dr. Jeno Bozoky, said to be a lawyer who for a number of years very skillfully played the role of an ardent Nazi and anti-Semite, with the objective of helping distressed or endangered Jews and liberals.

With

With reference to high official channels exploration may be made of the possibility, suggested by pages 29 and following of Bohm's report, of evacuation of Jews and persons similarly situated belonging to specific groups such as (a) holders of Palestine certificates, (b) holders of visas for entry into neutral countries, (c) persons to whom the issuance of visas for entry into an American republic is authorized provided they appear personally therefor before a consular officer in a neutral country, (d) persons holding passports or consular documents issued in the names of American republics, or who are under the protection of a neutral country as indicated by Bohm at page 26, (e) women and children, (f) aged and infirm men, and (g) parents, husbands, wives, children, etc., of American citizens.

You should advise Wallenberg of the foregoing to the extent that you deem advisable and inform him that the same constitutes a general outline of a program which the Board believes can be pursued. While he cannot, of course, act as the Board's representative, nor purport to act in its name, he can, whenever advisable, indicate that as a Swede he is free to communicate with Stockholm where a representative of the Board is stationed. He may thus express his willingness to lay before the Board's representative specific proposals if in any particular case he should deem so doing to be advisable, or if by reason of the nature of the proposal Olsen's or the Board's approval is necessary. Wallenberg should have with him copies of the President's Statement of March 24, Department's 502 of March 24, the Statement of the Senate Foreign Relations Committee, Department's 1311 of July 1, the Statement of the House Foreign Affairs Committee, Department's circular of June 28, and Archbishop Spellman's statement, Department's 1283 of June 29. These he might on proper occasions call to the attention of appropriate persons, expressing the view, having just come from outside German-controlled territory, that there is no question of American determination to see to it that those who share the guilt will be punished, but that helpful conduct now may result in more favorable consideration than actions heretofore might warrant.

Wallenberg should consult with the representative of the International Red Cross and impress upon him the urgent need of increasing Inter-cross representation in Hungary and intercession in an effort to secure permission to visit and inspect concentration camps, ghettos and other places of detention.

Wallenberg

Wallenberg might undertake also to see whether such permission might be granted him and his colleagues. To the extent that you deem it advisable you may call Wallenberg's attention to Bohm's suggestions so that he may undertake to determine their feasibility and whether they offer channels through which effective measures can be taken. Please express to the Foreign Office and to Wallenberg the Board's sincere appreciation for their wholehearted cooperation. The Board is aware of Sweden's great concern and active measures of assistance for the victims of Nazi persecution and is confident that through cooperation such as has been evidenced in this and other instances, further lives will be saved.

HULL

WRB:MMV:KG
7-4-44

NOE

SE

SWP

In June 1944 Board Representative McClelland reported that there no longer remained any doubt that the majority of the Jewish population east of the Danube, especially in eastern, northern, and northeastern Hungary, had been deported to Poland. Figures received from various reliable independent sources indicated that at least 335,000 Jews had already been deported from Sub-Carpathian and Ruthenian areas, from Transylvania, and from the Tisz region; some 350,000 Jews remained in Budapest and environs.

Prior to the deportations there were said to have been two weeks to a month of brutal concentration, during which thousands of Jews were crowded together in primitive quarters without sufficient food, clothing, or water and without respect to health, sex, or age. Hungarian gendarmes were said to have carried out this action. The names of individuals in the Hungarian Government who were said to bear the major responsibility for these persecutions were also forwarded.^{1/}

Swedish Reports on Conditions in Hungary. Official reports on the situation in Hungary were not lacking. The Swedish Foreign Office, in particular, materially aided the development of the Board's program by constantly making available to Minister Johnson and Board Representative Olsen, in strict confidence, the substance of various official reports received from Swedish diplomatic personnel in Hungary. On June 17, 1944, for example, Minister Johnson relayed to the Board from Stockholm the principal features of a summary of conditions in Hungary prepared by the Swedish Foreign Office on the basis of information received from the Swedish Minister in Hungary. The substance of this official report substantiated word previously received concerning cruelty, torture, murders, and suicides.^{2/}

The Board later received from Stockholm a translation of a detailed memorandum furnished by the Swedish Foreign Office with respect to the discriminatory regulations that had been applied in Hungary to all Jews, whether Jewish or Christian by religion. (In this connection it was estimated that 35 percent of the Jews in Budapest were Christian.)

The Swedish memorandum stated unequivocally that the lives of the bulk of Hungarian Jews were in danger. Hungary was reported to have obtained permission from German authorities to

- ^{1/} Cable No. 4041 from Bern dated June 24, 1944, comprising document 173; see also Cable No. 4170 from Bern dated June 30, 1944.
- ^{2/} Cable No. 2187 from Stockholm dated June 17, 1944, comprising document 174.

retain 150,000 male Jews between the ages of 21 and 50 for compulsory military labor in the country's defense; the remaining 900,000 Jews were being transferred to German territory. This transfer was said to have gone on daily in sealed freight cars holding 70 persons each, without sanitary arrangements and with only whatever food each person carried. Estimates of the number of persons already sent to Germany in this manner varied between 20,000 and 100,000. The purpose of this transportation, it was stated, appeared to be partly to furnish labor for Germany and partly, in the case of children and the aged, to furnish hostages of a sort or protection against bombing if they were quartered near war industries.^{1/}

Shortly after transmitting the substance of this memorandum, Minister Johnson was advised by a spokesman of the Foreign Office that information later received from Budapest indicated the treatment of Jews was so terrible as to defy description. Of the total number of Jews in Hungary originally, it was estimated that not more than 400,000 remained and these were mostly in Budapest. The others - of whom there were conservatively well over 600,000 - were said to have been either deported to Germany or killed. Evidence reaching the Swedish Foreign Office supported previous reports that large numbers of Jews were being killed en masse by means of a gas chamber across the Hungarian frontier in Poland.^{2/}

The Swedish Legation in Budapest, acting through Attache Wallenberg and his limited staff, had attempted, in particular, to aid persons in Hungary having Swedish connections. Communication between the Swedish Legation and persons in Hungary holding protective papers issued by the Legation, however, became virtually impossible. Letters to such persons were returned as undeliverable. Only in rare instances could personal visits by the Legation's staff be undertaken, and these accomplished little. Letters and notes addressed to military officials or to the Hungarian Foreign Ministry by the Swedes were politely received, but replies were practically never forthcoming.

One example cited was the case of Jews holding Swedish passports. Hungarian authorities, instead of agreeing to leave such persons at liberty until they could proceed to Sweden, as was done in the case of other Swedish subjects, declared that after July 1, 1944, all alien Jews were to be interned. Oral inquiries addressed to the Hungarian Foreign Ministry elicited only vague replies. Vague replies were also received in connection with inquiries concerning the possibility of interning such persons in special camps to be maintained and administered by Sweden.^{3/}

- 1/ Dispatch No. 3593 from Stockholm dated June 26, 1944, comprising document 175.
- 2/ Cable No. 2412 from Stockholm dated July 1, 1944.
- 3/ Cables No. 2510 and 2511 from Stockholm, both dated July 7, 1944.

DEPARTMENT
OF
STATE

OUTGOING
TELEGRAM

5 was By 130 Phe
DIVISION OF
COMMUNICATIONS

July 10, 1944 AND RECORDS

Distribution of true
reading only by special
arrangement. ~~(SECRET)~~

6 p.m.

CONTROL COPY

GROUP 5
Declassified following 11/17/69 as authorized
by EHR/Scan CP. R. Hughes
AMLEGATION, PHS (a) 4R.

STOCKHOLM

1364 *

The VMD cable 48 below is for Olson.

It may be of the utmost importance to future program
of the Board to have available precise information concern-
ing location of Hungarian detention centers for Jews in-
cluding the place across the Hungarian frontier in Poland
referred to in Section 1 of your 2412 of July 1. Using all
channels available to you including Wallenberg, please se-
cure such information and transmit it to the Board as promptly
as possible.

MULL
(GLW)

WAB:BNV:OMH
7/6/44

NOE

EE

S/CR

~~SECRET~~

CABLE TO MINISTER JOHNSON, STOCKHOLM FOR OLSEN

It may be of the utmost importance to future program of the Board to have available precise information concerning location of Hungarian detention centers for Jews including the place across the Hungarian frontier in Poland referred to in Section 1 of your 2412 of July 1. Using all channels available to you including Wallenberg, please secure such information and transmit it to the Board as promptly as possible.

This is ~~WAB~~ Stockholm Cable No. 48.

July 7, 1944
12:30 p.m.

LSL
LSLesser:als 7/7/44

DEPARTMENT
OF
STATE

INCOMING
TELEGRAM

DIVISION OF
COMMUNICATIONS
AND RECORDS

Stockholm

FMH-665

Distribution of true
reading only by special
arrangement. (SECRET)

Dated July 25, 1944

Rec'd 12 a.m.

GROUP 5

Declassified following

11/7/90
authrized by E. W. F. S. C. (P. R. Hughes)
Secretary of State,
(P. H. C. S. K.)

Washington.

2779, July 25, 11 p.m. (SECTION ONE)

Following information has been received indirectly
from Wallenberg in Budapest. This is number 594 WRB.

(One) Prospects appear favorable for evacuation
to Sweden of 650 Jews in Hungary who possess Swedish
papers of one kind or other. Both Hungarians and
Germans are reported to have expressed willingness
in principle to let this group leave for Sweden but
problem remains of securing German transit permits
and transportation to Sweden. Local circles appear
optimistic on these points. There were between sixty
and seventy of foregoing group who have been deported
and so far efforts have been unsuccessful in determining
their whereabouts. Swedish Foreign Office is being
requested by local Mosaic community to press German
Government regarding these missing Jews.

(Two) Prospects also appear favorable for
evacuation

-2- #2779, July 25, 11 p.m. (SECTION ONE) from Stockholm

evacuation to Sweden of 200 Jewish children under ten years old. Both Hungarian and German authorities are reported to have assented to offer of local Mosaic community to take these children in Sweden. Transportation details not worked out as yet.

(Three) Wallenberg reports deportation of Jews from Hungary has stopped for time being but situation is still tense and further deportations may be expected.

JOHNSON

BB

RR

DEPARTMENT
OF
STATE

INCOMING
TELEGRAM

DIVISION OF
COMMUNICATIONS
AND RECORDS

BAS-663
Distrubtion of true
reading only by special
arrangement (SECRET W)

Stockholm

Dated July 25, 1944

Rec'd 11:47 p.m.

GROUP 5
Declassified following 11/19/62 as authorized
by EUP/SEC n (PR Hagley)
P/140 (PRK)

Secretary of State,

Washington.

2779, July 25, 11 p.m. (SECTION TWO)

(Four) Wallenberg believes that considerable assistance and protection could be rendered by organizing refugee camps under protection of Swedish Legation. He suggests that he experiment with the idea by proposing locally a camp for 1000 people. He believes that the authorities would permit this, even though they have rejected somewhat similar proposals of the International Red Cross. He inquires whether financial support would be supplied for such a plan, were it accepted by the Hungarians and what his basis of selecting refugees should be.

(Five) Wallenberg reports that he rented a 16 room office which, because of its extraterritorial nature, has given him the opportunity of providing asylum for several prominent Hungarian rabbis and religious leaders. He also reports that he expects to be back in Stockholm for a few days at end of month.

(End message)

JOHNSON

WSB

DEPARTMENT OF STATE
OF leading only
arrangement.

OUTGOING
TELEGRAM

DEPARTMENT OF
DIVISION OF

DIVISION OF
COMMUNICATIONS
AND RECORDS

War Refugee Board

Declassified following 11/17/92

ALLEGATION,

STOCKHOLM

1503

1944 AUG 1 PM 4 28

COMMUNICATIONS
AND RECORDS
(LIAISON)

TO BE SENT IN SECRET ~~WAR~~

July 25, 1944

CONTROL COPY
Security: as the
text of this message must
be closely guarded.

The following for Olsen refers to Department's 1503 of
July 10 and is WRB 61.

There follows for your guidance and for transaission to
Wallenberg in your discretion the substance of a message from
Ambassy Ankara:

QUOTE There is now in active operation an organized
underground movement for transportation of refugees across
the border from Hungary into Rumania. No figures regard-
ing the actual number who have crossed into Rumania by
this method are available for obvious reasons, but we
are reliably informed that 600 to 700 refugees from
Hungary are now in Bucharest. In addition, refugees
from Hungary estimated to number 700 to 800 are now
hiding in frontier towns.

After the arrival of these refugees in Rumania, Baron
von Killinger, German Minister to Rumania, brought
pressure to bear on the Rumanian Government to enact a
decree to the effect that anyone escaping across the
Rumanian border would be executed by the Rumanians forth-
with. This decree was enacted and actually published in
Rumania.

authentic 1343
see

#1883, July 28, night. to Stockholm

~~TO BE SENT IN SECRET "W"~~

- 2 -

Rumania.

We are informed that the Rumanian Government has not enforced the decree but is requesting the Jewish organizations in Rumania to arrange for the evacuation of the refugees from Hungary at the earliest possible moment.

The Rumanian Government is reported not to be interfering at the present time with the escape of refugees from Hungary into Rumania in the manner referred to above. From my observations here, this escape route, while fraught with dangers, offers at the moment the best means of evacuation of appreciable numbers of refugees from Hungary. The requisites for the utilization of this route are: One, carefully chosen personnel; two, tacit acquiescence of Rumanians, and three funds for the documentation, feeding and clothing of the refugees and the subsidizing of INNERQUOTE agents END OF INNERQUOTE. UNQUOTE

SECRET
Acting
(GLW)

WRB:MMV:OMH
7/28/44

NOE

SE

NE

S/CR

get 12/12
and over
CARLE

Reference Department's _____ of _____, page 47.

There follows for your guidance and for transmission to Wallenberg in your discretion the substance of a message from Amsterdam:

NOTE There is now in active operation an organized underground movement for transportation of refugees across the border from Hungary into Rumania. No figures regarding the actual number who have crossed into Rumania by this method are available for obvious reasons, but we are reliably informed that 600 to 700 refugees from Hungary are now in Bucharest. In addition, refugees from Hungary estimated to number 700 to 800 are now hiding in frontier towns.

After the arrival of these refugees in Romania, Baron von Killinger, German Minister to Romania, brought pressure to bear on the Romanian Government to enact a decree to the effect that anyone escaping across the Romanian border would be executed by the Romanians forthwith. This decree was enacted and actually published in Romania.

We are informed that the Rumanian Government has not enforced the decrees but is requesting the Jewish organizations in Rumania to arrange for the evacuation of the refugees from Hungary at the earliest possible moment.

The Rumanian Government is reported not to be interfering at the present time with the escape of refugees from Hungary into Rumania in the manner referred to above. From my observations here, this escape route, while fraught with dangers, offers at the moment the best means of evacuation of appreciable numbers of refugees from Hungary. The requisites for the utilization of this route are: One, carefully chosen personnel; two, tacit acquiescence of Rumanians, and three funds for the documentation, feeding and clothing of the refugees and the subsidizing of INTER-QUEST agents AND OF INTERQUEST. VERQUEST

THIS IS WARE STOCKHOLDERS NAME NO.

1:20 p.m.
July 27, 1944

Miss Chumney (For the Sec'y), Abrahamson, Cohn, DuBois, Friedman,
Hodel, Laughlin, Legner, Mann, Stewart, Central Files, Cable Control Files

LEADER: tnh 7-26-44

DEPARTMENT
OF
STATE

OUTGOING
TELEGRAM

DIVISION OF
COMMUNICATIONS
AND RECORDS

August 3, 1944

Distribution of DEPARTMENT OF STATE
messaging only by special
arrangement.

GROUP 5

1944 AUG 5 AM 10 27

Declassified following 11/17/69 as authorized by

AMLEGATION, *EMV Scan (P.R. Hughes)*
COMMUNICATIONS
AND RECORDS
(LIAISON)
2700XHOLM
1551X

3 P **CONTROL COPY**

~~CONFIDENTIAL~~

~~For security reasons the
text of this message must
be classified ~~CONFIDENTIAL~~~~

The following War Refugee Board cable 66-14 for Olson.

1. Refer Department's 1248 of June 23, WRB's 30, penultimate paragraph. Alfred Halasz, Budapest, said to be secretary general of printers' union, suggested by Ignatz Schultz whose name should be used.
2. Express Board's appreciation to Wallenberg for achievements mentioned in your 2779 of July 25, to WRB number 694. Would appreciate estimate of cost of operating suggested experimental camp as well as your views as to the extent to which it might be financed without supplying free foreign exchange to the enemy. Need of protection would appear to be proper basis of selection.
3. Refer your 2398 of June 30 incorporating your 12 to Lisbon of same date. Members of same family have arrived in Switzerland and Amlegation Bern states:

QUOTE From a reliable source it is stated that the Jewish director of ~~XXXXXXXXXX~~ I U, one Wilhelm Bielitz, organized the departure of these persons and is now trying to come here himself. UNQUOTE

Wallenberg may find it advantageous to contact him.

SECRETARY'S

(initials)

(initials)

SE

S/OR

WRB:MMV:KB

NOE

8/3/44

~~SECRET~~

CABLE TO MINISTER JOHNSON AT STOCKHOLM AND OSLO

1. Refer Department's L748 of June 23, '44's 20, penultimate paragraph. Alfred Haisan, Budapest, said to be secretary general of printers' union, suggested by Agents Haisan whose name should be used.

2. Express Board's appreciation to Wallenberg for achievements mentioned in your 2779 of July 26, to WAB number 894. Would appreciate estimate of cost of operating suggested experimental camp as well as your views as to the extent to which it might be financed without supplying free foreign exchange to the enemy. Head of protection would appear to be proper basis of selection.

3. Refer your 2386 of June 30 incorporating your 12 to Lisbon of same date. Members of same family have arrived in Switzerland and Amblegation Bern states:

QUOTE From a reliable source it is stated that the Jewish director of Akommanen I U, one Wilhelm Biolitz, organized the departure of these persons and is now trying to come here himself. UNQUOTE

Wallenberg may find it advantageous to contact him.

THIS IS WAB STOCKHOLM CABLE NO. _____

66

2:30 p.m.

August 2, 1944

Miss Chauncey (for the Sec'y) Abrahamson, Cohn, DuBois, Friedman, Hodel, Laughlin, Lesser, Mann, Mannon, McCormack, Cable Control Files

LS:Lesser:tmh 7-31-44

X.S.Y.

DEPARTMENT
OF
STATE

INCOMING
TELEGRAM

DIVISION OF
COMMUNICATIONS
AND RECORDS

GROUP 5

Declassified following *11/1/90 authorized by War Ref Bd*
FBM-469 — *24-2 scan (P.R. Hughes)* Stockholm
Distribution of true
reading only by special *6/1/44* dated August 7, 1944
arrangement. (SECRET-W)

Rec'd 10:57 p.m.

CONTROL COPY

Secretary of State,

Washington.

2993, August 7, 10 p.m.

THIS IS 64 FOR WRB IN REPLY TO WRB 59.

Following is paraphrase of note delivered to
Swedish Foreign Office within past week by local
Hungarian Legation. It sets forth what is represented
to be new basis of treatment of Jews by Hungarian
Government. Department's 1486 July 27, midnight.

Jewish deportations have been stopped until
further notice.

Based on request of Swedish Red Cross, WRB
and Palestine Immigration Committee, Hungarian
Government agrees to authorize emigration of certain
groups of Jews to Sweden, Switzerland, Palestine and
other countries.

Jews may emigrate to Sweden in cases where Swedish
King has authorized Swedish citizenship. Other groups
may emigrate to Sweden if they have relatives or long
standing business

-2- #2993, August 7, 10 p.m., from Stockholm

standing business connections here.

Others may emigrate to Palestine through facilities of WRB and Swiss Legation if they have immigration certificate to Palestine issued by British authorities.

Intercross will be permitted to send children under 10 years to Palestine and also to engage in relief activities for Jews interned in Hungary. It is also authorized to send gift parcels to all Jews interned in Hungary.

Following relaxations in treatment of Jews have already been decreed.

(A) All Jews who were baptised prior to August, 1941, will be permitted to remain in Hungary but will be isolated.

(B) Under authority of Regent to grant exceptional treatment he has made following exemptions from Jewish decrees:

One. All who are living in mixed marriages.

Two. Those who were awarded golden star for bravery during first world war.

Three. Those who have won other types of special recognition.

It was

-3- #2993, August 7, 10 p.m., from Stockholm

It was further ordered that future deportees for labor service will have right of supervision by Hungarian Red Cross representatives in order to avoid further charges of brutality. END OF PARAPHRASE.

Swedish Foreign Office advises program scheduled for August one of interning and/or deporting alien Jews has been cancelled after strong approaches by Swedish and Swiss Legations in Budapest.

Swedish Foreign Office unable to confirm assurances given Cardinal Seredi by Hungarian Government as reported in WRB 63 (Department's 1526, August 1) but will make inquiries.

Reply to paragraph two of WRB 66 (Department's 1551 of August 4, 1 p.m.) is deferred until Swedish Foreign Office can check its information that Hungarian Jews in Hungary turned over to Swedish Legation in Budapest the equivalent in local currency of two million Swedish kronor.

We are informed by Rabbi Ehhrenpreis that Germans refused to give Wallenberg visa for temporary return to Stockholm.

JOHNSON

WTD EH

DEPARTMENT

OF

STATE

OUTGOING

TELEGRAM

DIVISION OF
COMMUNICATIONS
AND RECORDS

Distribution of traffic by special arrangement of Department of State
August 12, 1944
DIVISION OF

4 p.m.

CONTROL COPY

1944 AUG 15 AM 10 29

Declassified following GROUP 5

AMERICAN,

STOCKHOLM.

1606x

The following for Johnson and Olson is WRE 72.

COMMUNICATIONS
AND RECORDS
(LIAISON)

1. In addition to Hungarian offers reported in Department's 1501 of July 21, 1488 of July 27, 1525 of July 31, and 1572 of August 7, to you, Department and Board received information from various sources regarding changed attitude of Hungarian Government with versions widely differing.

Principal uncertainties concern following points:

Have deportations been definitely stopped for all categories or only suspended, and if so, for how long and for what categories?

To what extent will Jews in Hungary be permitted and in fact enabled to procure food and other necessities through ordinary commercial channels and aside from Intercross action?

To what extent is it possible to expect that stoppage of deportations and other forms of actual danger to life would continue even in the absence of actual sizeable emigration of Jews from Hungary during hostilities?

To what extent is emigration to countries other than Palestine permitted to Jews over ten years of age?

Is there a way to conduct emigration in such a way as

to

~~SECRET~~

-2-#1606, August 12, 4 p.m., to Stockholm

to prevent breaking up of families, with children under ten separated from parents?

To what extent, in view of internal situation in Hungary, is it possible to count on Hungarian promises being made effective and continuing up to the termination of hostilities?

It would be deeply appreciated if Wallenberg could clarify all above points for guidance of Department and Board.

2. Leaving it to Wallenberg's discretion to continue activities outlined in Department's L583 of July 7, it appears here that main emphasis should be placed now on inducing appropriate Hungarian circles to maintain and strengthen the newly reported relaxation of Jewish regime in Hungary and to apply such relaxation to all Jews in Hungary without exception.

3. Please advise Department and Board as soon as possible of answers to any of above questions.

STET INIUS
ACTING
(GLN)

NRB:MMV:KG
8/11/44

S/OR

NOE

SE

CABLE TO MINISTER JOHNSON AND OLSEN, STOCKHOLM, SWEDEN

1. In addition to Hungarian offers reported in Department's 1501 of July 26, 1486 of July 27, 1526 of July 31, and 1572 of August 7, to you, Department and Board received information from various sources regarding changed attitude of Hungarian Government with versions widely differing. Principal uncertainties concern following points:

Have deportations been definitely stopped for all categories or only suspended, and if so, for how long and for what categories?

To what extent will Jews in Hungary be permitted and in fact enabled to procure food and other necessities through ordinary commercial channels and aside from intercourse action?

To what extent is it possible to expect that stoppage of deportations and other forms of actual danger to life would continue even in the absence of actual sizeable emigration of Jews from Hungary during hostilities?

To what extent is emigration to countries other than Palestine permitted to Jews over ten years of age?

Is there a way to conduct emigration in such a way as to prevent breaking up of families, with children under ten separated from parents?

To what extent, in view of internal situation in Hungary, is it possible to count on Hungarian promises being made effective and continuing up to the termination of hostilities?

It would be deeply appreciated if Wallenberg could clarify all above points for guidance of Department and Board.

2. Leaving it to Wallenberg's discretion to continue activities outlined in Department's 1353 of July 7, it appears here that main emphasis should be placed now on inducing appropriate Hungarian circles to maintain and strengthen the newly reported relaxation of Jewish regime in Hungary and to apply such relaxation to all Jews in Hungary without exception.

3. Please advise Department and Board as soon as possible of answers to any of above questions.

THIS IS WRB CABLE TO STOCKHOLM NO. 72

9:10 a.m.
August 11, 1944

Miss Chauncey (for the Sec'y) Abrahamson, Cohn, DuBois, Friedman, Hodel, Lauchlin, Lasser, Mann, Mannon, McCormack, Cable Control Files

Bakzin:tmh 8-10-44

DEPARTMENT
OF
STATE

INCOMING
TELEGRAM

DIVISION OF
COMMUNICATIONS
AND RECORDS

BAS-431

Stockholm

Distribution of true
reading only by special
arrangement. (SECRET-W)

Dated September 22, 1945

Rec'd 3:20 p.m.

GROUP 5
Declassified following 11/17/69 as authorized
by E/R/SC on 06/18/80
Secretary of State,
P/No (AMK)

CONTROL COPY

Washington.

3811, September 22, Noon. (SECTION ONE OF TWO)

Wallenberg's activities in Hungary, the present

situation, and the use of the funds placed at his disposal by Olsen are summarized by the following. The report was forwarded through the Swedish Foreign Office. Our number 82 for War Refugee Board. Of the sixty thousand kronor placed at Wallenberg's disposal, less than three thousand kronor have been expended by him thus far, since he also had available certain funds placed at his disposal by local Hungarian Jews. It was found impracticable in the beginning to inaugurate any large scale relief actions but to concentrate instead on the task of bringing as many of the Jews as possible under Swedish protection. Over five thousand persons have now been extended such protection out of nine thousand applications received. As of the present moment, however, the number of people still possessing the thinnest thread of eligibility for Swedish protection has narrowed

For security reasons the
text of this message must
be closely guarded.

SECRET

AM 11 11 11

-2- #5811, September 22, Noon from Stockholm

has narrowed considerably and attention is beginning to be focused on relief activities. Consequently the remaining part of the sixty thousand kronor will be used to purchase foodstuffs and to distribute local currency to needy cases. It might be mentioned incidentally the funds transferred to Wallenberg were concluded under arrangements which provided exceptionally favorable pengo rates but at the same time had no possible benefit for Axis interests.

In view of the status of funds already supplied, however, Wallenberg has no immediate need for further funds which could be supplied either from the balance on hand resulting from WRB number 41 (Department's 1353 of July 7, 7 p.m.) or funds more recently made available pursuant to WRB 83 (Department's 1795 of September 8, 4 p.m.) Foreign Office and Wallenberg have been advised that further funds are available to carry out whatever rescue or relief programs appear feasible.

JOHNSON

HTM

DEPARTMENT
OF
STATE

INCOMING
TELEGRAM

DIVISION OF
COMMUNICATIONS
AND RECORDS

KD-418

Distribution of true
reading only by special
arrangement. (~~SECRET~~ (1))

Stockholm

Dated September 22, 1944

Rec'd 2:35 p.m.

GROUP 5

Declassified following 11/17/69 as authorized by EHR/SCN (PR Hughes)
Secretary of State,
Washington.

3811, September 22, Noon, (SECTION TWO).

Officially deportations have stopped although the Germans still raid concentration camps in rural districts and take away small groups. The Jews in Budapest appear reasonably safe, at least for the time being. Jewish food rations are limited but it is reported that Jews in general are not suffering from hunger since they are able to obtain necessities on the Black Market.

Concentration camps for Jews still existing in Hungary are listed at the following locations: Kistarcsa, Okormezo, Sarvar, Kokod, Hollohaza, Ferreres, Beroc, Csornely Volgy, Hidas and Fuzerkomlos.

Wallenberg states that the Hungarian officials have been fairly receptive to his approaches for more lenience in the treatment of Jews and he has been successful in releasing approximately 500 from all anti-Jewish measures. Those benefits are being extended as rapidly as possible

to those

-2- #3811, September 22, Noon, (SECTION TWO), from
Stockholm

to those having Swedish protection of one kind or
another.

The previous program of constructing a camp under
Swedish protection for approximately 3,500 Jews was
not carried out due to the fact that this particular
group is now fairly well protected.

JOHNSON

JT

DEPARTMENT
OF
STATE

OUTGOING
TELEGRAM

DIVISION OF
COMMUNICATIONS
AND RECORDS

October 2, 1944

5 p.m.

HM

Distribution of true

releasing on a special

arrangement.

10 4 43

AMMUNITION

GROUP 5

Declassified following

STOCKHOLM

1978

The following for (10 4 43) 94.

~~CONFIDENTIAL~~
For security reasons the
text of this message must
be closely guarded.

There follow the names of persons who have been the contact men in Hungary and Slovakia for the Swiss representative of the organization that Helbe represents in Stockholm. Please request Wallenberg, if feasible, to ascertain whether they have any programs which he can facilitate. If they need any funds for any projects which give any reasonable promise of success, you may, in your discretion, make funds available to them. If their requirements for any such projects exceed the amount you have available for such purposes, please advise the Board.

The names are: In Budapest: Charles Roth; Sch. B. Frey; and Dr. Reiner. In Bratislava: Rabbi Samuel David Ungar; Berthold Dornbaum; and Dr. S. Weissman.

HULL
(GLW)

CONTROL COPY

RECEIVED
10/2/44

CABLE TO MINISTER JOHNSON AT STOCKHOLM FOR OLSEN

There follow the names of persons who have been the contact men in Hungary and Slovakia for the Swiss representative of the organization that Wolbe represents in Stockholm. Please request Wallenberg, if feasible, to ascertain whether they have any programs which he can facilitate. If they need any funds for any projects which give any reasonable promise of success, you may, in your discretion, make funds available to them. If their requirements for any such projects exceed the amount you have available for such purposes, please advise the Board.

The names are: In Budapest: Charles Roth; Seb. B. Frey; and Dr. Reiner. In Bratislava: Rabbi Samuel David Ungar; Berthold Donnenbaum; and H. B. Weissman.

THIS IS WRB STOCKHOLM CABLE NO. 87-~~8~~

9:45 a.m.
October 2, 1944

Miss Chauncey (for the Sec'y) Abrahamson, Cohn, DuBois, Friedman, Hodel, Laughlin, Lesser, Mannon, McCormack, Cable Control Files

LSLesser:tmh 9-30-44 T. S. P.

see 6443
9/1/44 Bern

DEPARTMENT
OF
STATE

INCOMING
TELEGRAM

DIVISION OF
COMMUNICATIONS
AND RECORDS

FMH-614

Stockholm

Distirubution of true
reading only by special
arrangement. (SECRET W)

Dated September 26, 1944

Rec'd 3:54 p.m.

GROUP 5
Declassified following 11/17/92 authorized by ENR/PCAN (P. R. Hughes)
Secretary of State, P/H (A. R. K.)

Washington.

3884, September 26, 5 p.m.

This is our No. 85 for the WRB.

A supplemental report just received by the Swedish Foreign Office from its Legation in Budapest indicates that wallenberg has made extensive arrangements to accumulate food supplies for needy Jewish groups, particularly children. On the basis of wallenberg's request for funds, Olsen is transferring to him, under appropriate arrangements, 200,000 Swedish kroner out of the funds transferred under WRB cable No. 83 of September 8 (Department's 1795).

JOHNSON

JMS NPL

CONFIDENTIAL
For security reasons the
text of this message must
be closely guarded.

DEPARTMENT
OF
STATE

INCOMING
TELEGRAM

DIVISION OF
COMMUNICATIONS
AND RECORDS

HM-470

Distribution of true
reading only by special
arrangement

Stockholm

Dated October 14, 1944

Rec'd. 7:59 p.m.

Secretary of State

Washington

CONTROL COPY

4186, October 14, 9 p.m.

THIS IS OUR NO. 92 FOR WRB.

Wallenberg is being instructed by the Swedish
FOROFF to obtain any available information regarding
the persons mentioned in last paragraph of WRB cable
No. 94 and to extend all possible assistance to them
as requested in WRB cable 101. FOROFF was not sanguine
that any positive result would follow as the only
Swedish Government representative in Slovakia is an
honorary consul and there are no cipher or pouch
communications with him.

Furthermore, Wallenberg is technically able to
conduct operations in Hungary. FOROFF assumed he had
all the funds he could use under present circumstances
but would check this aspect with him.

EEC

JOHNSON LIT 3020

RECEIVED
OCT 15 1944
U.S. DEPT. OF STATE

DEPARTMENT
OF
STATE

INCOMING
TELEGRAM
DEPARTMENT OF STATE

was *Ed. P. Pelt*
DIVISION OF
COMMUNICATIONS
AND RECORDS

1944 NOV 1 Stockholm

DCG-449

Distribution of true
reading only by special Dated October 30, 1944
arrangement. (SECRET) (W) (C) (S) (L) (I) (A) (O) (N) (S) (P) (R) (H) (U) (G) (H) (A) (N) (D) (S) (E) (C) (R) (E) (T) (A) (R) (E) (C) (I) (D) 2:06 a.m.

GROUP 5

Declassified following 11/17/69 (LIAISON)

As Authorized by E. H. Liscan (P. R. Hughes)
Secretary of State, P/H (A. S. K.)

CONTROL COPY

Washington.

4416, October 30, 5 p.m.

Two reports dated October 12 and 22 have now
been received from Wallenberg in Budapest. This
is our No. 99 for War Refugee Board.

First report reflected considerable optimism
as to local situation with respect to Jews. While
transport of Jews for construction of defense
fortifications had been rather extensive, it appeared
that this program was carried out comparatively
humanely. Jews with Swedish protection were being
released from internment and labor camps and the
German Legation had promised that this group would
be given special treatment. Wallenberg's principal
activities included the following.

(a) The moving of Jews with Swedish protection
to non-Jewish homes.

(b) Developing with the Red Cross preliminary
plans for opening a hospital for the Jews.

(c) Setting up

CONFIDENTIAL

For security reasons the
text of this message must
be closely guarded.

-2-#4416, October 30, 5 p.m. from Stockholm.

(c) Setting up quarters in Zagreb, with the assistance of the Swedish Consul there, for the purchase of needed supplies; so far 300 pairs of shoes had been purchased.

(d) In collaboration with the Red Cross the international Red Cross, the Zionist Organization and the Jewish Council, developing a program of sending parcels to Hungarian Jews in Germany. This is under way.

(e) Working out a plan for the importation (?) of paper clothes and old clothing. This was considered urgent.

The report of October 22 reported extremely unfavorable developments. The new government ordered all Jews to labor on defense works and cancelled all special privileges for any groups previously exempted. All men between 16 and 60 and women between 16 and 40 were ordered to labor battalions. All Jews who previously enjoyed one type of exception or another were ordered to move back into Jewish quarters within six hours, but this order was partially cancelled treatment of the Jews by the Gestapo and Hungarian MAFCS became very severe, and a few thousand were murdered, mostly in labor camps.

The Jewish staff

-3-4416, October 30, 5 p.m. from Stockholm.

The Jewish staff employed by Wallenberg in relief activities completely disappeared on October 17 together with his staff car. The next day he went around on a bicycle locating them in hiding places, bringing them to safer localities, and carrying them food. He now has found all but ten. He then worked out with Hungarian Foreign Minister and is now carrying out program of moving all this staff to specially protected homes.

Foreign Minister has advised Wallenberg that the 4500 Jews under Swedish protection can leave Hungary. German Legation informed him that special group of four or five hundred can get transit visas through Germany but no instructions from Berlin as to remainder. This whole question seems very unsettled and Olsen considers it very dangerous to try to move this group through Germany.

It appears Wallenberg is throwing his full energy into his task and doing remarkably well considering enormous difficulties. Olsen thinks official recognition by WRB of Wallenberg's efforts, which would be forwarded through the Foreign office well justified. Swedish Government continuing to make extremely strong representations to Hungarian Government regarding treatment of Jews.

JOHNSON

WSB

DEPARTMENT
OF
STATE

OUTGOING
TELEGRAM

DIVISION OF
COMMUNICATIONS
AND RECORDS

DYA

Distribution of true
reading only by special
distribution. (SECRET W)

November 7, 1944

3 p.m.

AMLEGATION

GROUP 5

Declassified following

STOCKHOLM

2232

The following message for Olsen is WRS 239.

Reference your 4416 of October 30. Please transmit to the Swedish Government this Government's sincere appreciation of the humanitarian activities of the Swedish Government and of the courage and ingenuity displayed by Mr. Wallenberg in rendering assistance to the persecuted Jews in Hungary.

STETTINIUS
(Acting)
(MIV)

CONTROL COPY

~~CONFIDENTIAL~~

For security reasons the
text of this message must
be closely guarded.

WRS:MMV:KG
11/7/44

NOE

CABLE TO MINISTER JOHNSON AND OLSEN, STOCKHOLM, SWEDEN

Reference your 4416 of October 30. Please transmit to the Swedish Government this Government's sincere appreciation of the humanitarian activities of the Swedish Government and of the courage and ingenuity displayed by Mr. Wallenberg in rendering assistance to the persecuted Jews in Hungary.

THIS IS WRD STOCKHOLM CABLE NO. 239.

2:50 p.m.
November 6, 1944

Elia: Chauncey (for the Sec'y) Abrahamson, Ackermann, Cohn, DuBois, Friedman, Vogel, Lasser, Cannon, Kotorack, Files

BAKzin:LSLessor:tmh 11-4-44

Ba. L.S.L.

DOCUMENT

168

C
O
P
Y

LEGATION OF THE
UNITED STATES OF AMERICA

848/100/MET

Stockholm, Sweden
November 14, 1944

Mr. John W. Pehle
Executive Director
War Refugee Board
Washington, D. C.

Dear Mr. Pehle:

I am enclosing a copy of a letter which I received recently from Mr. Wallenberg regarding the assistance which we have given to the Hungarian Jews. I believe this letter will be of much interest to the Board.

Sincerely yours,

(Signed)
IVER C. OLSEN

Iver C. Olsen ,
Special Attache for
War Refugee Board

Enclosure - 1

COPY
Königlich
Schwedische Gesandtschaft

W./F.

Budapest, 12th Okt. 1944.

Mr. Olssen,
Strandvägen 7
Stockholm.

Dear Mr. Olssen,

When I now look back on the 3 months I have spent here I can only say, that it has been a most interesting experience and I believe, not quite without results.

When I arrived, the situation of the Jews was very bad indeed. The development of military events and a natural psychological reaction among the Hungarian people have changed many things. We at the Swedish Legation have perhaps only been an instrument to convert this outside influence into action in the various Government offices. I have taken quite a strong line in this respect although, of course I have had to keep within the limits assigned to me as a neutral.

It has been my object all the time, to try to help all Jews. This, however, could only be achieved by helping a whole group of Jews to get rid of their stars. I have worked on the hypothesis that those, who were no longer under the obligation to carry the star, would help their fellow sufferers. Also I have carried out a great deal of general enlightenment work among the keymen in charge of Jewish questions here.

I am quite sure, that our activity - and that means in the last instance yours - is responsible for the freeing at this time of the interned Jews. These numbered many hundreds. At first only those were freed who possessed Swedish protective passports, but later all who had not committed a criminal offence, were freed.

I have also received a promise that all "Swedish" Jews in civilian service (Arbeitsdienst) will be ordered back. The number of these Jews is about 500 but I doubt that more than half of them may be brought back from their present assignments, which are situated partly in front-districts.

Mr. Olssen, believe me, your donation in behalf of the Hungarian Jews has made an enormous amount of good. I think that they will have every reason to thank you for having initiated and supported the Swedish Jewish action the way you have in such a splendid manner.

Yours faithfully

(Signed)

R. WALLENBERG

EXECUTIVE OFFICE OF THE PRESIDENT

WAR REFUGEE BOARD

WASHINGTON 25, D. C.

December 6, 1944

OFFICE OF THE
EXECUTIVE DIRECTOR

My dear Mr. Wallenberg:

Through the American Minister in Stockholm and Mr. Iver Olsen, the War Refugee Board has kept closely informed of the difficult and important work you have been doing to alleviate the situation of the Jewish people in Hungary. We have followed with keen interest the reports of the steps which you have taken to accomplish your mission and the personal devotion which you have given to saving and protecting the innocent victims of Nazi persecution.

I think that no one who has participated in this great task can escape some feeling of frustration in that, because of circumstances beyond our control, our efforts have not met with complete success. On the other hand, there have been measurable achievements in the face of the obstacles which had to be encountered, and it is our conviction that you have made a very great personal contribution to the success which has been realized in these endeavors.

On behalf of the War Refugee Board I wish to express to you our very deep appreciation for your splendid cooperation and for the vigor and ingenuity which you brought to our common humanitarian undertaking.

Very truly yours,

(Signed)

J. W. PEHLE

J. W. Pehle
Executive Director

Mr. Raoul Wallenberg,
Swedish Foreign Office,
Stockholm, Sweden.

C
O
P
Y

DOCUMENT
EXECUTIVE OFFICE OF THE PRESIDENT
WAR REFUGEE BOARD
WASHINGTON 25, D. C.

169

December 6, 1944

OFFICE OF THE
EXECUTIVE DIRECTOR

My dear Mr. Minister:

In connection with the outstanding service performed by Mr. Raoul Wallenberg of the Swedish Foreign Office in the program to save and protect the persecuted peoples in Hungary, the Board wishes to send him the enclosed letter of appreciation which is transmitted to you herewith for delivery to Mr. Wallenberg.

I should like to take this opportunity to thank you personally for the cooperation and deep interest which have been given to the operations of the War Refugee Board in Sweden by you and the Legation staff.

Sincerely yours,

(Signed)
J. W. PEHLE

J. W. Pehle
Executive Director

Honorable Herschel V. Johnson,
American Minister,
Stockholm, Sweden.

Enclosure

DEPARTMENT
OF
STATE

INCOMING
TELEGRAM

DIVISION OF
COMMUNICATIONS
AND RECORDS

Stockholm

DMH-706

Distribution of true
reading only by special
arrangement. ~~(SECRET W)~~

Dated December 22, 1944

1944 DEC 22 AM 10 56

Rec'd 6:48 a.m., 23rd

GROUP 5

Declassified following

Secretary of State

Washington

For security
text of this message must
be closely guarded.

CONTROL COPY

5235, December 22, 8 p.m.

This is our No. 116 for War Refugee Board.

Report from Wallenburg dated December 8 just
received from Swedish Foreign Office gives following
information.

Since last report, position of Hungarian Jews
has become still worse. "About 40,000 Jews, 15,000 men
from labor service and 25,000 persons of both sexes who
have been taken from their homes, have been forced to
march on foot to Germany a distance of about 240 kilo-
meters. The weather has been cold and rainy ever since
these death marches started and the people have slept
under rain covers and in the open. Many have died. In
Moson Magyarovar, Wallenburg personally saw seven persons
who had died that day and seven the day before. Secretary
of Portuguese Legation reported having seen 42 dead person
along the line of march and others reported similar figure

If the

-2- #5235, December 22, 8 p.m., from Stockholm

If the marchers could not manage to walk longer, they were shot. At the border, they were taken over by the SS-Special Kommand Reichman and were beaten and those surviving were put at hard labor in the border fortifications. //

Twenty thousand military labor men have been taken to the border by railroad. These men are working mainly on Hungarian ground.

The forced labor service mentioned in a previous report has ceased.

The Jews are brought together in a central ghetto which will house about 69,000 Jews but which will probably house many more, and in an alien's ghetto for 17,000 which already houses 35,000. Of this number 7000 are in Swedish houses, 2000 in Red Cross houses and 23,000 in Swiss houses. Every day a thousand Swiss or Vatican wards are removed for deportation or to the central ghetto. In the ghettos the Jews live four to twelve persons per room but the best conditions prevail in the Swedish houses.

An epidemic of ^{Dysentery} "Ruhr" sickness has broken out among the Jews but it is not yet widespread. In the Swedish houses the health conditions are still good. Only five have

died so

-3- #5235, December 22, 8 p.m., from Stockholm

died so far. The section is now vaccinating the ward Jews against typhus, paratyphus and cholera. Even the staff must be vaccinated. In general the Jews are destitute because in the transposition, they were only allowed to take with them what they could themselves carry. The supply situation will soon be disastrous.

The Arrow Cross men take lots of Jews in their localities and ill-treat and torment them before taking them to the places from which they are deported.

Rumors are circulating that a death brigade closely affiliated with Minister Kovacs will arrange a program against the Jews but Wallenburg does not think this program will be extensive because the SS organs are said to have received orders not to arrange any systematic Jewish slaughters.

Following the death blow in October, the section has been further expanded.

JOHNSON

LMS

DEPARTMENT
OF
STATE

INCOMING
TELEGRAM

DIVISION OF
COMMUNICATIONS
AND RECORDS

EDW-694
Distribution of true
reading only by special
arrangement. ~~(SECRET)~~

Stockholm

dated December 22, 1944

Rec'd 4:58 a.m., 23rd

GROUP 5

Declassified following 11/7/69 as authorized by ECR/SCAN (Mr. P.R. Hughes)
and P/HO (AKK)

Secretary of State,

Washington.

5235, December 22, 8 p.m. (SECTION TWO)

Employees total 335 in addition to about 40 physicians, house governors, et cetëra. These all live in the localities of the section plus the same number of family members. There are about 10 offices and living houses one of which is in the aliens ghetto. Two hospitals have been established with about 150 beds. Also a soup kitchen has been set up. The Jews in the Swedish warehouses leave their ration cards with the section where the supplies are brought in and distributed. A large part of the sections correspondence has been destroyed. The food section has bought about 2,000,000 pengo worth of supplies.

Results obtained. The section has succeeded in procuring an open command from the Honved Minister that all Jews in the labor service with foreign documents should be returned to Budapest. After orders had been given by a military person sent out in one of the section's cars about 15,000 Jews have returned.

Until it was forbidden the march columns to the border obtained certain food and medicine but this was only

for a

-2- #5235, December 22, 8 p.m. (SECTION TWO),
from Stockholm.

for a short time.

About 200 sick persons have been rescued from the
places of deportation.

Through intervention in one form or another at the
loading places of Jews for deportation about 2000 persons
have been brought back - about 500 from Heyeshalon alone.
This traffic, however, has been interrupted since the
Germans in the Eichman commando have threatened forcible
measures.

Until now the Jews with protective passports have
managed best of all foreign powers wards. Only 8 to 10
have been shot in Budapest and vicinity up to date.

(END OF LESSAGE.)

JOHNSON

NPL

DEPARTMENT
OF
STATE

INCOMING
TELEGRAM

DIVISION OF
CENTRAL SERVICES
TELEGRAPH SECTION

VHM-593

Distribution of true
reading only by special
arrangement. (~~SECRET~~)

Stockholm

Dated January 20, 1945

Rec'd 3:55 p.m.

Secretary of State

GROUP 5
Declassified following 11/17/69

Washington.

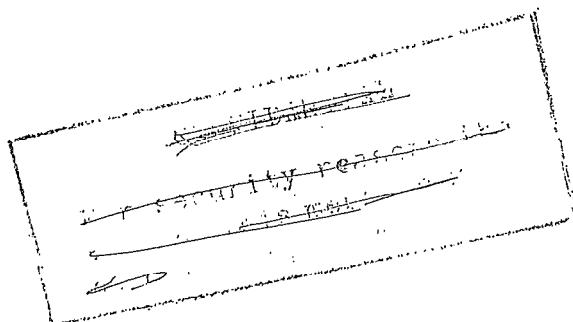
246, January 20, 1 p.m.

Commissariat for Foreign Affairs, Foreign Office

informs Legation, has given Swedish Legation in Moscow
information which indicates Swedish representative in
Hungary Wallenberg is safe and sound in that part of
Budapest occupied by Russians. (This is our number 121
for WRB supplementing our WRB 118 in reply to WRB 273).
Swedish authorities accordingly suggest information
given in Department's 2566, December 21, 8 p.m. be
conveyed through American Embassy in Moscow.

JOHNSON

DU

DEPARTMENT
OF
STATE

INCOMING
TELEGRAM

DIVISION OF
CENTRAL SERVICES
TELEGRAPH SECTION

DCG-1142

Distribution of true
reading only by special
arrangement. ~~(SECRET)~~

Stockholm

Dated March 7, 1945

Rec'd 8:26 p.m.

GROUP 5
Declassified following *Auth. by [illegible]*
Secretary of State, *E. A. Tiscan (P. R. Hughes)*

Washington.

CONTROL COPY

891, March 7, 7 p.m.

THIS IS OUR 130 FOR WAR REFUGEE BOARD

One of Sweden's leading newspapers, DAGENS NYHETER, of March 6, contains a front page interview with a Hungarian Jew who recently escaped to Sweden. He pays tremendous tribute to Swedish relief and rescue activities for Hungarian Jews, particularly that of Roaul Wallenberg, and states "Budapest Jews were saved by the Swedes."

The article describes one instance in which an hour's urgent conference by Wallenberg with Szalasy personally caused the latter to reinstate the validity of Swedish protective passports. It mentions that Wallenberg quartered 5000 Jews in so-called Swedish houses and one evening when an armed patrol entered this area to remove some of the inhabitants to labor camps, Wallenberg met the patrol and after advising it that it was trespassing on Swedish territory, informed the group that it could not trespass further without first shooting him, adding "none

leaves

-2-#891, March 7, 7 p.m. from Stockholm.

leaves this place as long as I live." Later the same evening Wallenberg was advised that 11 persons with Swedish passports had been arrested by the Gestapo and had been loaded on a labor train destined for Vienna. It states that Wallenberg raced to the railway station but the train had departed. Wallenberg then chased the train until it stopped at station just short of the German border and he managed to remove these 11 persons from the train.

The article pays remarkable tribute to Wallenberg's courage and day and night effort to help the Jews, despite the fact that there was a constant object of personal attack and anonymous threats to bodily harm. The article will be forwarded in the next pouch.

JOHNSON

JMS

DOCUMENT

114

DCG-1142

Distribution of true
reading only by special
arrangement. (SECRET-W)

Stockholm

DATED: March 7, 1945

REC'D: 8:26 p.m.

Secretary of State, Declassified following
Washington.

891, March 7, 7 p.m.

GROUP 5

as authorized by E4 R/BCA N (P.R. Hughes)

P/HO (C.A.K.)

THIS IS OUR 130 FOR WAR REFUGEE BOARD

One of Sweden's leading newspapers, DAGENS NYHETER, of March 6, contains a front page interview with a Hungarian Jew who recently escaped to Sweden. He pays tremendous tribute to Swedish relief and rescue activities for Hungarian Jews, particularly that of Raoul Wallenberg, and states "Budapest Jews were saved by the Swedes."

The article describes one instance in which an hour's urgent conference by Wallenberg with Szalasy personally caused the latter to reinstate the validity of Swedish protective passports. It mentions that Wallenberg quartered 5000 Jews in so-called Swedish houses and one evening, when an armed patrol entered this area to remove some of the inhabitants to labor camps, Wallenberg met the patrol and, after advising it that it was trespassing on Swedish territory, informed the group that it could not trespass further without first shooting him, adding "none leaves this place as long as I live." Later the same evening Wallenberg was advised that 11 persons with Swedish passports had been arrested by the Gestapo and had been loaded on a labor train destined for Vienna. It states that Wallenberg raced to the railway station but the train had departed. Wallenberg then chased the train until it stopped at station just short of the German border and he managed to remove these 11 persons from the train.

The article pays remarkable tribute to Wallenberg's courage and day and night effort to help the Jews, despite the fact that there was a constant object of personal attack and anonymous threats of bodily harm. The article will be forwarded in the next pouch.

JOHNSON

DOCUMENT

115

Stockholm

DATED: April 19, 1945

REC'D: 10:17 a.m.

Secretary of State,
Washington.
1447, April 19, 1 p.m.

For Department and WRB.

Approximately 5,000 Danish and Norwegian Jews arrived in Malmo yesterday from Germany and are being sent to an especially arranged Swedish internment camp. So far as is known this group comprises virtually all Danish and Norwegian Jews in German concentration camps and their release is a consequence of certain special negotiations conducted by Count Bernadotte during the past several weeks.

The Swedish Foreign Office is endeavoring to secure the release of Norwegian Jews in Grini, under the same guarantees of special internment in Sweden.

JOHNSON

LEGATION OF THE
UNITED STATES OF AMERICA

348/ICO/MEET

Stockholm, Sweden
March 12, 1945

Brigadier General William O'Dwyer
Executive Director
War Refugee Board
Washington, D. C.

Dear General O'Dwyer:

In accordance with our recent cable there is enclosed
a translation of the article which appeared in Dagens
Nyheter regarding the activities of the Swedish representa-
tive in Budapest in behalf of the Jews.

Sincerely yours,

Iver C. Olsen
Special Attaché for
War Refugee Board

Attachment - 1

SOURCE: Dagens Nyheter, March 6, 1945.

Swedish Achievements In Hungary

Race With Jew Train to the Border.

Many thousand Jews and other preys of persecution in Budapest say to this day: "The Jews in Warsaw defended themselves, the Danish Jews were protected by King Christian, the Dutch Jews were protected by the population itself, but we have been saved by the Swedes."

- - - - -

He who tells us this is a Hungarian who arrived in Stockholm some weeks ago after a fantastic journey through Germany; he can not find the words to express his gratitude for the spirit of self-sacrifice, the indefatigableness and the heroic courage shown by the entire Swedish Legation in Budapest and private Swedes in that city, when the persecutions were at their worst. There are two names which the Hungarians put at the top of the list: the Head of the Legation's Section B, Attaché Raoul Wallenberg, and the Swedish "Lector" at the Budapest University, Waldemar Langlet. The detailed description he gives of their achievements justifies this reputation.

It may be recalled that Admiral Horthy at one time, after the personal letter from King Gustav, agreed that Swedish protective passports might be issued for some thousand Hungarian Jews, who were connected with Sweden through relatives or business connections.

Our source tells us that however extensive the persecution of Jews was under the Szotai Government, there nevertheless occurred no executions in Budapest itself, no deportations, and those who were in possession of Swedish passports were not affected by any measures. The real atrocities started when Szalasy came into power, then protective passports did not help. The Swedish Legation's Section B, however, immediately started action to protect the legal rights but met with hard resistance. One night the Minister of Internal Affairs personally announced on the air that protective passports no longer were valid, news which caused a tremendous panic among all those who had papers of this type.

Raoul Wallenberg, however, took the bull by the horns; he went to Szalasy personally and was met with the question, why were the Swedes interested in Hungarian Jews. Attaché Wallenberg's answer became a sermon on humanity and after one hour's

conference he returned with Szalasy's written assurance that the Swedish protective passports were valid and that the authorities were to respect them.

Swedish Houses Were Given Extraterritorial Rights.

Nothing was impossible for Wallenberg. During the worst period, anonymous letters in which he was threatened with death, were sent to him, stones were thrown at his car, and everything was done to try to prevent him from seeing his protégés: armed gangsters were sent out to pursue him, but nothing could make him give up.

He succeeded in making the Hungarian Ministry of Foreign Affairs recognize the Hungarian Jews who had Swedish protective passports as foreign citizens with rights as such. Moreover, Wallenberg succeeded in arranging that these Jews, almost 5,000, were billeted in so-called Swedish Houses. These houses were given extraterritorial rights and enjoyed every possible protection. None of these Jews had to carry the obligatory David Star. All this happened, our source continues, in a city where the Gestapo and the "Pilkors Men" behaved with the utmost brutality. In the middle of the night Raoul Wallenberg would fetch people from the prisons who had been arrested despite their protective passports, in the darkest of nights he would drive to the Swedish Houses with medicines or help for the sick. For there was one restriction: Jews living in the Swedish Houses were not allowed to leave them. Everything they needed had to be sent to them, and the Legation was indefatigable in this activity.

"None Leaves This Place As Long As I Live."

Once Attaché Wallenberg received a message that the Hungarian Military Authorities intended to take some of the inhabitants of the Swedish Houses for labor service. He immediately went to the Military Staff, but the lengthy negotiations seemed futile. The town's Commandant said: "If your protégés do not report, they will be considered deserters and hung immediately."

Wallenberg then had to return to the "Swedish Quarter" without having achieved anything. There he was met with the news that one patrol already had arrived to fetch the men who could work. Wallenberg reproached his people for having let anyone intrude on extraterritorial premises. He was told that the patrol was armed, but this did not prevent him from going up

to the leader of the patrol and shouting so that the whole quarter could hear it:

"This is Swedish territory! You have nothing to do here!"

"I have orders to fetch from this place all the men who can work", was the answer.

"None will leave this place. If you try to take anyone away you will have to answer to me. As long as I live none will be taken out of here. First you will have to shoot me."

The soldiers did not quite know what to do, and gradually left the place. Later the Commandant asked Wallenberg for a conference, a request he at once followed. The negotiations lasted one hour, after which Wallenberg returned with a paper from the Commandant saying that Jews under Swedish protection were exempted from labor service.

Racing With A Deportation Train.

The same night the Swedish Attaché received another alarming report: eleven persons with Swedish protective passports had been arrested by the Gestapo, and what was worse, had already been thrown into a railway carriage. Not a second could be lost. Wallenberg raced to the railway station in his car, but the train with the Jews had already left the station. The destination was Vienna.

In his car, Wallenberg then pursued the train and caught up with it at a station near the German border. The train made a stop there and Wallenberg succeeded in getting hold of the commander; ten minutes later his people were let out of the sealed carriages. The others, who could not be saved, had to go on to German territory in the dirty, overfilled carriages.

Just when the Russian troops were entering the suburbs of Budapest, an old man entered the Consulate. The man said he was working at the Printer's Athenaeum, one of the largest firms of this kind in Hungary, which by that time had been confiscated. He showed Wallenberg a pulled proof of a proclamation in which "workers, Jews and suppressed" were encouraged to rise against the Germans and the "Folk's Men" and use their weapons. The typographer told Wallenberg that 300,000 copies of the leaflet were to be printed and distributed by aeroplane as a provocation. The idea was to bring about a revolt in order to arrest all who were found with weapons in hand.

Wallenberg did not hesitate, he at once went to Szalasy. The latter said he knew nothing about the provocation, and the result was that the leaflets were never thrown out.

Langlet's Passports Saved 2,000 Lives.

We mentioned above that the Swedish Legation could only issue a certain number of protective passports, and only to such persons who fulfilled fixed conditions. The Swedish "Lector" at the University, the 70 year old Waldemar Langlet, however, succeeded in saving many lives through his measures as representative of the Swedish Red Cross. He issued special protective letters with texts printed in gold print in Hungarian, German, French and Russian, and with photos, signatures, dates, stamps and seals, so that they acquired an extraordinary "impressiveness". These letters saved many from disappearing in concentration camps, from losing all their belongings, yes even from losing their lives. These letters, our source says, will for a long time to come, remain some of the most beautiful documents of human kindness. At least 2,000 people, among them children down to 3 and 4 years of age, were saved in this manner.

Finally, our source stresses that the Swedish Legation did not limit its help to Jews alone, it helped wherever it possibly could. The atrocities under the "Pilkors Men" regime, however, were all too many. Gangsters harried in the streets, stole, burnt, murdered and plundered. As a whole, the police behaved all right - there were exceptions, but other authorities were so much worse.

The Catholic nuns and monks did much besides hiding thousands of the persecuted in the cloisters. In one nun's cloister a secret printworks was installed for the printing of identification papers. At one time when the Szalasy men demanded a million pengö for the release of some Jews, the Benedictine and the Cistercien monks contributed one half of the amount.

2 - War Ref. Bd.
(Gen. O'Dawyer)

PARAPHRASE OF TELEGRAM RECEIVED

FROM: American Legation, Stockholm
TO: Secretary of State, Washington
DATED: April 4, 1945
NUMBER: 1251

GROUP 5
Declassified following 11/17/69
CONTROL COPY
SECRET
P/R (A. B. K.)

The Swedish Foreign Office is particularly concerned over the disappearance of Roaul Wallenberg, its attache to the Legation in Budapest. It is stated in unconfirmed radio reports that he has been murdered. In order to determine Wallenberg's fate, the Swedish Legation in Moscow has been instructed to request the assistance of the Russian Government.

Any support our Embassy at Moscow can give the Swedish Legation in Moscow with respect to this matter would be greatly appreciated by us, as we had a special interest in Wallenberg's mission to Hungary.

The foregoing message was repeated to Moscow by my 14, of April 4.

JOHNSON

DC/L MAS :CVT

4-6-45

SVENSK BRAGD I UNGERN

Kappkörning med judetag mot gränsen

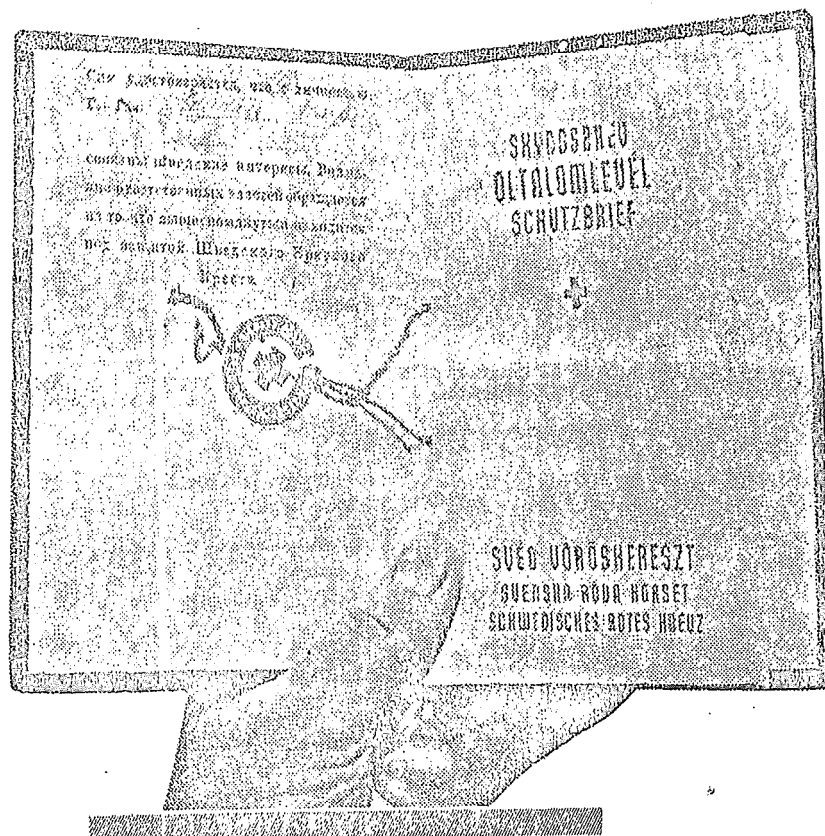
Många tusen judar och andra förföljda i Budapest säger den dag som i dag är: "Judarna i Warszawa försvarade sig själva, de danska judarna tog kung Christian under beskydd, de holländska skyddades av befälet själva, men oss har svårarna räddat."

Den som berättat detta är en ungare som för några veckor sedan kom till Stockholm efter en äventyrlig resa genom Tyskland och icke har ord nog när han skall ge uttryck åt sin tacksamhet för den offervilja, den outtröttlighet och det hjältemod som hela svenska beskickningen i Budapest och svenska privatpersoner i staden visade när förföljelserna pågick som värst. Det är två namn som ungraren sätter främst på listan: chefen för legationens B-avdelning, attaché Raoul Wallenberg, och svenske lektorn vid Budapests universitet, Waldemar Langlet. Den detaljerade skildring han ger av deras insatser ger belägg för omdömenas riktighet.

Som man erinrar sig gick på sin tid riksföreståndare Horthy efter det personliga brevet från kung Gustaf med på att svenska skyddspass skulle få utfärdas för några tusen ungerska judar vilka genom släktband eller affärsförbindelser hade anknytning till Sverige.

Hur pass omfattande judenförföljelserna än var under Szotairegimen, så förekom dock i själva Budapest inga avrättningar, inga deportationer, och

Forts. sista sidan, spalt sex.

Så här ser ett av de skyddsbrev ut som hjälpte många undan förföljelsen.

5.000 judar fick försörjas internerade i "svenska husen"

de som innehade de svenska passen berördes icke av några aktioner, berättar Dagens Nyheters sagesman. De verkliga grymheterna började när pilkorsmannen Szalasy kom till makten, då hjälpte inga skyddspass. Den svenska legationens B-avdelning satte emellertid ofördröjligen i gång med aktion för att tillvarata de rättmätiga intressena, men stötte på hårt motstånd. En kväll kungjorde inrikesministern personligen i radio att skyddspassen inte längre var giltiga, något som förde med sig en oerhörd panik bland alla som hade dylika papper.

Raoul Wallenberg tog emellertid tjuren vid hornen, han gick personligen till pilkorsledaren och möttes med frågan varför svenskarna egentligen tog sig an de ungerska judarna. Attaché Wallenbergs svar blev en predikan om humanitet, och efter en timmes förhandlingar återvände han med Szalasys skriftliga försäkran att de svenska skyddspassen var giltiga och att myndigheterna skulle respektera dem.

Svenskhus fick exterritorialrätt.

Ingenting var omöjligt för Wallenberg. Under de upprörda dagarna hotade man honom i anonyma brev med döden, man kastade sten på hans bil, man försökte på allt sätt göra det omöjligt för honom att besöka sina skyddslingar: beväpnade gangster skickades att förfölja honom, men inget förmådde honom att ge efter.

Han lyckades uppnå att det ungerska utrikesdepartementet erkände de ungerska judar vilka hade svenska skyddspass som utländska medborgare med samma rättigheter som dessa. Wallenberg lyckades vidare ordna så att dessa judar — närmare 5.000 — fick logeras in i s. k. svenska hus. Dessa hus fick exterritorialrätt och åtnjöt alltså allt tänkbart skydd. Ingen av dessa judar behövde heller bära den annars obligatoriska Davidsstjärnan.

Allt detta hände, fortsätter tidningens sagesman, i en stad där Gestapo och pilkorsmännen gick fram med största brutalitet. Mitt i natten hämtade Raoul Wallenberg ur fängelserna folk som arresterats, fastän de hade skyddspass, mitt i nattnörkret reste han i sin bil till svenskhusen med mediciner, ombesörjde att sjuklingarna fick vård. Det fanns nämligen en inskränkning: judar som bodde i svenskhusen fick icke lämna dessa. Allt vad de behövde för livets nödtorft måste köras till dem, och legationen var outtröttlig i denna del av dess verksamhet.

"Ingen härifrån så länge jag lever."

En gång fick attaché Wallenberg

Lektor Waldemar Langlet, uppfinningsrik Ungernvän.

det. Tåget gjorde uppehåll där, den svenske diplomaten lyckades få tag i befälhavaren, och tio minuter senare släpptes hans folk ut ur den plomberade vagnen. De återstående, som ingen kunde rädda livet på, fick i de smutsiga och överfyllda vagnarna fortsätta in på tyskt område.

I det ögonblick de ryska trupperna redan var inne i Budapests förstäder kom en gammal man in på konsulatet. Mannen berättade att han arbetade i tryckeriet Athaeneum, ett av Ungerns största företag i sitt slag, som nu tagits i beslag, och han visade Wallenberg ett korrekturavdrag av en proklamation, vari "arbetare, judar och undertryckta" uppmanades göra motstånd mot tyskar och pilkorsmän och använda sina vapen.

Typografen berättade att detta flygblad skulle tryckas i 300.000 exemplar och spridas från flygplan som en provokation. Man ville åstadkomma ett uppror och alltså utan vidare kunna häkta dem som påträffades med vapen i hand.

Wallenberg tvekade inte, han gick på nytt till Szalasy. Denne förklarade sig inte ha vetat om provokationen, och slutet på visan blev att flygbladen aldrig kastades ut.

Langlets pass räddade 2.000 liv.

Som inledningsvis nämndes kunde svenska legationen inte lämna ut mer än ett visst antal skyddspass och endast åt sådana som hade förutsättningar för att erhålla dylika. Svenske lektorn vid universitetet, den 70-årige Waldemar Langlet, lyckades emellertid genom sina åtgärder i egenskap av Svenska Röda korsets representant rädda många människoliv. Han utfärdade speciella skyddsbrev med text

folk som arresterats, fastän de hade skyddspass, mitt i nattmörkret reste han i sin bil till svenskhusen med medicamenter, ombesörjde att sjuklingarna fick vård. Det fanns nämligen en inskränkning: judar som bodde i svenskhusen fick icke lämna dessa. Allt vad de behövde för livets nödtorft måste köras till dem, och legationen var outtröttlig i denna del av dess verksamhet.

"Ingen härifrån så länge jag lever."

En gång fick attaché Wallenberg rapport om att de ungerska militärmyndigheterna ville hämta till arbetstjänst några av svenskhusens invånare. Han begav sig genast till staben, men de långvariga underhandlingarna tycktes resultatlösa.

Stadens kommandant yttrade: "Om inte odra skyddslingar anmäler sig, då kommer de att betraktas som desertörer och genast hängas."

Wallenberg måste återvända till de "svenska kvarteren" utan att ha kunnat uträtta något. Där möttes han av budskapet att en patrull redan kommit för att hämta de arbetsföra männen. Wallenberg fattade humör och gjorde sitt folk förbrärlser för att de tillåtit någon tränga in på exterritorialt område. Han fick svaret att patrullen var beväpnad, vilket inte hindrade honom att gå fram till patrullchefen och högt så att det hördes över kvarteret ropa:

— Det här är svenskt område, här har ni inget att göra!

— Jag har order att hämta de arbetsföra männen härifrån, blev svaret.

— Här slipper ingen ut. Försöker ni föra bort någon härifrån, får ni med mig att göra. Så länge jag är levande tas ingen härifrån. Först får ni skjuta mig.

Soldaterna visste inte riktigt vad de skulle göra och avlägsnade sig så småningom. Senare bad kommandanten om ett samtal med Wallenberg, som genast hörsammade hans önskan. En timme varade förhandlingarna, efter en timme återvände Wallenberg med ett papper från kommandanten att de judar som stod under svenskt skydd var befriade från arbetstjänst.

Kappkörning med deportationståg.

Samma natt fick den svenske attachén en ny alarmerande rapport: Elva personer vilka hade svenskt skyddspass hade arresterats av Gestapo och hade, vad värre var, redan kastats in i en järnvägsvagn. Inte en sekund var att förlora. Wallenberg skyndade i sin bil till järnvägsstationen, men tåget med judarna som skulle föras bort hade redan lämnat stationen. Bestämmelseorten var Wien.

I sin bil upptog attaché Wallenberg jakten på tåget och hann vid en station nära tyska gränsen i fatt

tryggheten motig kastades ut.

Langlets pass räddade 2.000 liv.

Som inledningsvis nämndes kunde svenska legationen inte lämna ut mer än ett visst antal skyddspass och endast åt sådana som hade förutsättningar för att erhålla dylika. Svenske lektorn vid universitetet, den 70-årige Waldemar Langlet, lyckades emellertid genom sina åtgärder i egenskap av Svenska Röda korsets representant rädda många människoliv. Han utfärdade speciella skyddsbrev med text på ungerska, tyska, franska och ryska, försedda med text i guldtryck, fotografi, namnteckningar, data, stämpel och sigill, varigenom de fick en oerhörd "tyngd". Dylika pass räddade många från att försvinna i koncentrationsläger, från att förlora vad de hade kvar av ägodelar, ja, från att mista livet. Dessa skyddsbrev kommer, säger tidningens sagesman, att för långa tider bli några av de vackraste dokumenten över mänsklig godhet. Minst 2.000 människor, däribland barn 1 3—4-årsåldern, räddade genom dem sina liv.

Slutligen understryker Dagens Nyheters sagesman att svenska legationen icke inskränkte sig till att hjälpa judar, den hjälpte över huvud taget där så behövdes. Men grymheterna under pilkorsregimen träffade dock många, alltför många. Banditer härjade på gatorna, stal, brände, mördade och plundrade. Polismännen uppförde sig på det stora hela taget väl — churu undantag gavs — men andra myndigheter desto sämre.

De katolska nunnorna och munkarna gjorde en stor insats inte bara genom att i klostren gömma tusentals förföljda. I ett nunnekloster inrättades ett hemligt tryckeri, varigenom man fick fram legitimationspapper. När Szalasymännen vid ett tillfälle begärde en miljonsumma för att ge några judar friheten, så bistod benediktin- och cisterciensmunkar med hälften därav.

CABLE TO HARRIMAN, MOSCOW, FROM DEPARTMENT AND WAR REFUGEE BOARD

Reference is made to Stockholm's No. 14 of April 4 to you, repeated to the Department as No. 1251 of April 4.

Department and Board would appreciate your giving all possible support to the Swedish Legation in Moscow in its request to the Russian Government for assistance in determining the fate of Raoul Wallenberg, Attache to the Swedish Legation in Budapest.

The War Refugee Board had special interest in Wallenberg's mission to Hungary because of his outstanding work in protecting Jews and other victims of enemy oppression during the enemy occupation of Hungary.

DEPARTMENT
OF
STATE

OUTGOING
TELEGRAM

April 6, 1945

DIVISION OF
CENTRAL SERVICES
TELEGRAPH SECTION

GROUP 5

Declassified following

11/17/69
as authorized by E.O. 12812 (R.P. Hughes)
PH (R.Y.K.)

AMERICAN

STOCKHOLM
756

CONTROL COPY

The following for Johnson and Clien from Department
and War Refugee Board is WRA 582.

Please inform Swedish Government that news of the
disappearance of Raoul Wallenberg, who is held in high
regard here for his courageous and memorable work in
Hungary, was received by this Government with great concern
and sore distress. His mission was of especial interest
to this Government and deep anxiety is felt here for his
safety. Embassy Moscow has been requested to lend
fullest support to Swedish Legation seeking assistance of
Soviet Government in recertaining his whereabouts or fate.
We will greatly appreciate being kept informed of any news
received concerning him.

GREW
(Acting)

(GSW)

WRA:HEV:KJ
4/25/45

NOE

CABLE TO AMERICAN LEGATION, STOCKHOLM, FOR MINISTERS JOHNSON AND OLSEN
FROM DEPARTMENT AND WAR REFUGEE BOARD

PLEASE INFORM SWEDISH GOVERNMENT THAT NEWS OF THE DISAPPEARANCE OF
RAOUL WALLENBERG, WHO IS HELD IN HIGH REGARD HERE FOR HIS COURAGEOUS
AND MEMORABLE WORK IN HUNGARY, WAS RECEIVED BY THIS GOVERNMENT WITH
GREAT CONCERN AND SOME DISTRESS. HIS MISSION WAS OF SPECIAL INTEREST
TO THIS GOVERNMENT AND DEEP ANXIETY IS FELT HERE FOR HIS SAFETY.
AMEMBASSY MOSCOW HAS BEEN REQUESTED TO LEND FULLEST SUPPORT TO SWEDISH
LEGATION SEEKING ASSISTANCE OF SOVIET GOVERNMENT IN ASCERTAINING HIS
WHEREABOUTS OR FATE. WE WILL GREATLY APPRECIATE BEING KEPT INFORMED
OF ANY NEWS RECEIVED CONCERNING HIM.

THIS IS WRB STOCKHOLM CABLE NO. 362

3:00 p.m.
April 24, 1945

Miss Chauncey (for the Sec'y), Cohn, DuBois, Gaston, Hodel, Hutchison,
McCormack, O'Dwyer, Files.

EAT
BBTowler

4/24/45

DEPARTMENT
OF
STATE

OUTGOING
TELEGRAM
CORRECTED COPY

DIVISION OF
CENTRAL SERVICES
TELEGRAPH SECTION

MB

No paraphrase necessary,

~~(SECRET)~~

April 9, 1945

7 p.m.

GROUP 5

Declassified following

11/17/69 as Authorized

1 AMEMBASSY,

MOSCOW,

824

*

The following to Harriman from Department and
War Refugee Board.

Reference is made to Stockholm's no. 14 of April 4
to you, repeated to the Department as no. 1251 of
April 4.

Department and Board would appreciate your
giving all possible support to the Swedish Legation
in Moscow in its request to the Russian Government
for assistance in determining the fate of Raoul
Wallenberg, Attache to the Swedish Legation in
Budapest.

The War Refugee Board had special interest in
Wallenberg's mission to Hungary because of his
outstanding work in protecting Jews and other victims
of enemy oppression during the enemy occupation of
Hungary.

STETTINIUS
(GLW)

WRB:MMV:KG

EE

NOE

SE

4/9/45

CABLE TO HARRIMAN, MOSCOW, FROM DEPARTMENT AND WAR REFUGEE BOARD

Reference is made to Stockholm's No. 14 of April 4 to you, repeated to the Department as No. 1261 of April 4.

Department and Board would appreciate your giving all possible support to the Swedish Legation in Moscow in its request to the Russian Government for assistance in determining the fate of Raoul Wallenberg, Attache to the Swedish Legation in Budapest.

The War Refugee Board had special interest in Wallenberg's mission to Hungary because of his outstanding work in protecting Jews and other victims of enemy oppression during the enemy occupation of Hungary.

1:15 p.m.
April 9, 1945

Miss Chauncey (for the Sec'y), Cohn, DuBois, Gaston, Hodel, Hutchison, McCormack, O'Dwyer, Files.

APR 12 1945

My dear Mr. Secretary:

We have recently learned through the American Legation in Stockholm of the disappearance of Mr. Raoul Wallenberg, Special Attache to the Swedish Legation in Budapest, and of the unconfirmed report that he has been murdered. We have requested the American Embassy in Moscow to support in every possible way the request of the Swedish Legation there for the assistance of the Russian Government in determining Mr. Wallenberg's fate. There are attached copies of the pertinent cables concerning his disappearance.

During the height of German occupation of Hungary when hundreds of thousands of Jews were in grave danger, Mr. Wallenberg undertook, at great personal risk, a special mission to Hungary. His services were available to the War Refugee Board through the Swedish Foreign Office, and as the result of his unremitting efforts and ingenuity, thousands of Jews were protected and saved from Nazi persecution. We are sorely distressed over the news of his disappearance.

Secretary Morgenthau has asked me to tell you of his personal interest in Mr. Wallenberg. I would deeply appreciate your advising me of any information which the Department of State is able to obtain concerning Mr. Wallenberg's fate.

Very truly yours,

(Signed) William O'Dwyer

William O'Dwyer
Executive Director

The Honorable,

The Secretary of State.

EAT
FH:EBT:inp 4/12/45

PARAPHRASE OF TELEGRAM RECEIVED

FROM: American Legation, Stockholm
TO: Secretary of State, Washington
DATED: April 4, 1945
NUMBER: 1251

GROUP 5
Declassified following 11/17/69 *Authorized by*
State Dept. Ely/scan C.R. Hughes
(HKS)

The Swedish Foreign Office is particularly concerned over the disappearance of Roaul Wallenberg, its attache to the Legation in Budapest. It is stated in unconfirmed radio reports that he has been murdered. In order to determine Wallenberg's fate, the Swedish Legation in Moscow has been instructed to request the assistance of the Russian Government.

Any support our Embassy at Moscow can give the Swedish Legation in Moscow with respect to this matter would be greatly appreciated by us, as we had a special interest in Wallenberg's mission to Hungary.

The foregoing message was repeated to Moscow by my 14, of April 4.

JOHNSON

DC/L:MAS:CVT

4-8-45

Let Fletcher

News Service (L) 14

in 41-1-1000

70-1

CABLE TO HARRIMAN, MOSCOW, FROM DEPARTMENT AND WAR REFUGEE BOARD

Reference is made to Stockholm's No. 14 of April 4 to you, repeated to the Department as No. 1261 of April 4.

Department and Board would appreciate your giving all possible support to the Swedish Legation in Moscow in its request to the Russian Government for assistance in determining the fate of Raoul Wallenberg, Attache to the Swedish Legation in Budapest.

The War Refugee Board had special interest in Wallenberg's mission to Hungary because of his outstanding work in protecting Jews and other victims of enemy oppression during the enemy occupation of Hungary.

O
P
Y

April 12, 1945

My dear Mr. Secretary:

We have recently learned through the American Legation in Stockholm of the disappearance of Mr. Raoul Wallenberg, Special Attache to the Swedish Legation in Budapest, and of the unconfirmed report that he has been murdered. We have requested the American Embassy in Moscow to support in every possible way the request of the Swedish Legation there for the assistance of the Russian Government in determining Mr. Wallenberg's fate. There are attached copies of the pertinent cables concerning his disappearance.

During the height of German occupation of Hungary when hundreds of thousands of Jews were in grave danger, Mr. Wallenberg undertook, at great personal risk, a special mission to Hungary. His services were available to the War Refugee Board through the Swedish Foreign Office, and as the result of his unremitting efforts and ingenuity, thousands of Jews were protected and saved from Nazi persecution. We are sorely distressed over the news of his disappearance.

Secretary Morgenthau has asked me to tell you of his personal interest in Mr. Wallenberg. I would deeply appreciate your advising me of any information which the Department of State is able to obtain concerning Mr. Wallenberg's fate.

Very truly yours,

/s/ William O'Dwyer

William O'Dwyer
Executive Director

The Honorable,

The Secretary of State.

Secretary Morgenthau

APR 13 1945

Miss Hodel

Re: Raoul Wallenberg

Prior to receiving your note, the Board, in conjunction with the State Department, sent a cable to the American Embassy in Moscow asking it to support the Swedish Legation in Moscow in its request to the Russian Government for assistance in determining the fate of Wallenberg. A copy of this cable is attached.

Upon receipt of your note, General O'Dwyer wrote the enclosed letter to Secretary Stettinius in which your personal interest in Mr. Wallenberg was indicated.

(Signed) Florence Hodel

Attachments.

PH:nd 4/13/45

DEPARTMENT
OF
STATE

INCOMING
TELEGRAM

DIVISION OF
CENTRAL SERVICES
TELEGRAPH SECTION

MJK-1450

Distribution of true
reading only by special
arrangement. (SECRET) (W)

Stockholm

Dated April 19, 1945

REC'd 9:27 p.m., 20th

GROUP 5
Declassified following 11/17/69

Secretary of State,

LIAISON

Washington.

1450, April 19, 5 p.m.

FOR DEPARTMENT AND WAR REFUGEE BOARD.

Local newspapers today comment extensively on arrival in Stockholm of the Swedish Legation staff from Budapest and particularly the absence of Attache Roaul Wallenberg who has been missing since January 17.

In view of the special interest which the Department and the War Refugee Board had in Wallenberg's mission as well as our own deep anxiety for his safety, it is suggested that the United States Government communicate to the Swedish Government its concern in the matter.

JOHNSON

JMS

For security reasons the
text of this message must
be closely guarded.

DEPARTMENT
OF
STATE

INCOMING
TELEGRAM

DIVISION OF
CENTRAL SERVICES
TELEGRAPH SECTION

KEM-1758

PLAIN
Lisbon

*War Ref Rd
(O. Sawyer)*

Dated April 25, 1945

Rec'd 3:12 am, 27th.

Secretary of State,
Washington.

893, Twenty-fifth.

WRB 394 JDC 225 FOR LEAVITT FROM TROBE

Gottfarb advises Swedish Minister Danielsson

Budapest and entire staff returned Stockholm. Legation
secretary Raoul Wallenberg whose activities behalf
Jews you familiar missing since January. Believed
murdered. Gottfarb suggests you send cable thanking
Danielsson for Legation's work.

BARUCH

JMS

DEPT. OF STATE
CONTROL COPY
APR 27 1945

APR 26 1945

RESCUER OF JEWS WAS STUDENT HERE

**Raoul Wallenberg of Sweden
Credited With Aiding 20,000
in Hungarian Groups**

The adventures of Raoul Wallenberg, a 31-year-old architect who led the rescue of 20,000 Hungarian Jews before the Red Army liberated Budapest from the Nazis, was disclosed here yesterday at the Swedish Consulate. Mr. Wallenberg is a member of one of Sweden's chief diplomatic and banking families.

The architect "disappeared" on Jan. 17, three days before the Allied-Hungarian armistice, and only two weeks after his "recapture" of the Swedish Legation in Budapest from members of the Hungarian Nazi Arrow Cross, the American-Swedish News Exchange, Inc., 630 Fifth Avenue, related.

The late President Roosevelt set in motion the machinery whereby Mr. Wallenberg's rescues were effected, according to his aunt, Mrs. William M. Calvin of Greenwich, Conn. She is the wife of Col. William M. Calvin, former United States military attaché in Stockholm.

Mrs. Calvin said President Roosevelt requested King Gustav of Sweden to try to intervene against the Hungarian Nazis and in turn the Swedish Legation in Hungary was asked to extend its protection to the Jews there.

Mr. Wallenberg was appointed secretary of the legation last summer to rescue Jews of Hungary. He was assisted by a staff of 300, mostly volunteers.

Members of the Arrow Cross plundered food depots and last Christmas Eve arrested the entire staff, sending the women to the ghetto, it was related. All escaped later. Mr. Wallenberg worked primarily by issuing Swedish "protective passports" and by harboring the victims of persecution in the legation and in several other houses granted diplomatic immunity.

Recapture of Legation

The architect was said to have "recaptured" the legation in a pitched battle against Arrow Cross men who broke into the building and threatened to kill the minister, Carl Ivan Danielsson. He escaped through a window.

Mr. Wallenberg delivered various Jews from a "Death March to Vienna" and from deportation to Nazi labor camps. He achieved rescue by force or by insistence that the intended victims were under the protection of Sweden.

By establishing soup kitchens and by building up food stocks and trucking services, assisted by Hungarian civilians, Mr. Wallenberg managed to harbor 10,000 Jews, twice the allotted number, in houses over Swedish protection. Shortly after the Red Army liberated Budapest on Feb. 13 the anti-Semitic laws of Hungary were repealed.

The story of the deliverance of the 20,000 Jews under the leadership of Mr. Wallenberg was made public by Mr. Danielsson upon his recent return to Stockholm.

The architect studied at the University of Michigan in 1934 and 1935. He is the only son of Baroness Frederic Von Dardel of Stockholm, a sister of Mrs. Calvin. His grand uncle, Axel Wallenberg, was former Swedish Minister to the United States. Another grand uncle, Knut Wallenberg, was Swedish Foreign Minister during World War I.

Hungary - (24)

243 p. Lisbon

April 28, 1945

Dear Mr. Leavitt:

The following message for you from Harold Trobe was received through the United States Embassy in Lisbon under date of April 25, 1945:

"Gottfarb advises Swedish Minister Danielsson Budapest and entire staff returned Stockholm. Legation secretary Knoul Wallenberg whose activities behalf Jews you familiar missing since January. Believed murdered. Gottfarb suggests you send cable thanking Danielsson for Legation's work."

Very truly yours,

(Signed) Florence Hodel

Florence Hodel
Assistant Executive Director

Mr. M. A. Leavitt, Secretary,
American Jewish Joint Distribution Committee,
270 Madison Avenue,
New York 16, New York.

RH

REHutchison: 4/28/45

Hungary - (24)

ADDRESS OFFICIAL COMMUNICATIONS TO
THE SECRETARY OF STATE
WASHINGTON, D. C.

DEPARTMENT OF STATE
WASHINGTON

May 8, 1945

In reply refer to
WRB 701.5864/4-1245

My dear General O'Dwyer:

I have received your letter of April 12, 1945 addressed to the Secretary of State with respect to the concern of the War Refugee Board in the fate of Raoul Wallenberg, Special Attache to the Swedish Legation in Budapest and advising of Secretary Morgenthau's personal interest in Mr. Wallenberg's welfare.

The War Refugee Board has received paraphrases of all the cables to and from Stockholm and Moscow which unfortunately have failed to produce any news of Mr. Wallenberg's whereabouts. As you may have already noted, a cable was dispatched on April 30, 1945 to our representative in Hungary requesting General Key to ask the Soviet military authorities for information concerning Mr. Wallenberg's whereabouts and expressing the concern of this Government in his welfare because of meritorious activities in protecting Jews from persecution by the German and Hungarian Nazis. I shall advise you immediately of the contents of the reply to this further inquiry as soon as it has been received.

Please assure Secretary Morgenthau that the Department will pursue the inquiry concerning Mr. Wallenberg as long as any possibilities of information remain to be explored.

Sincerely yours,

George L. Warren

George L. Warren
Adviser on Refugees and
Displaced Persons

Brigadier General William O'Dwyer
Executive Director,
War Refugee Board,
Treasury Department,
Washington, D.C.

Hungary 24

2 War Ref. Bd
(O'Dwyer)

PARAPHRASE OF TELEGRAM RECEIVED

FROM: American Representative, Budapest via Army
TO: Secretary of State, Washington
DATED: June 1, 1945

NUMBER: 109

GROUP 5
Declassified following 11/7/49

Declassified following 11/17/90 authorized by E-7 P. B. C. N. R. P. Hughes P. B. C. N.

CONTROL COPY

Arrival of Wallenberg in Stockholm has been rumored.
Confirmation requested. Interest manifested by War Refugee
Board. This case is being followed up by us here, but we
suggest that the Department consider referring it to the
Embassy in Moscow for attention.

UNSIGNED

6/7/45

DC/L:MAS:MEM

6/4/45

Re: Warran
News item from
Stockholm concerning
Wallenberg memorial committee
has been minister notes
in Budapest. Later
cable from Stockholm,
June 5 - states
Wallenberg still
missing. JH

Hungary - 24

Copy for the War Refugee Board, Washington

648/100/KM

Stockholm, Sweden
June 6, 1945

Mr. Sven Salén
Strandvägen 7A
Stockholm

My dear Mr. Salén:

I have read with considerable interest the organization of a Raoul Wallenberg Committee for Hungarian Refugee Relief. I believe it unnecessary to mention the deep interest and appreciation of the United States Government for the great humanitarian work which Raoul Wallenberg undertook in Hungary. The United States Government has on several occasions paid high tribute to this remarkable relief action initiated from Sweden, and has praised the courage and initiative of Minister Danielson and his Legation staff in Budapest, particularly Raoul Wallenberg in carrying out this difficult program.

On behalf of the United States War Refugee Board, there is enclosed a contribution of 10,000 kronor to further the activities of this Committee.

Sincerely yours,

Iver C. Olsen
Special Attaché for
War Refugee Board

Enclosure - 1

Stockholm

Dated June 7, 1945

Rec'd 8:35 p.m.

Secretary of State,
Washington.

2060, June 7, 6 p.m.

AMCROSS SHIRK FROM AMCROSS WHISLER

The following telegram has been sent to the Embassy
at Moscow:

Swedish FONOFF Amlegation and others (this is our
1, rptd to Washington as our 127, Legation's 2060, June
7, 6 p.m.) interested welfare Raoul Wallenberg, who was
Secretary of Royal Swedish Legation at Budapest and who
disappeared near there Jan 17 this year. Moscow advised
SWED FONOFF on 18th that Wallenberg was being protected
by Soviet troops. No word since. Please consult with
Amembassy Moscow before making any attempt investigate
this matter as Embassy is familiar with case. Under-
stand information may be difficult secure and appreciate
any help you can give. Regards.

JOHNSON

RB

PARAPHRASE OF TELEGRAM RECEIVED

FROM: American Legation, Stockholm.
TO: Secretary of State, Washington.
DATED: June 7, 1945
NUMBER: 2063

The best information here, including statements in conversation yesterday by his mother, are to effect that Wallenberg has not been heard from since Budapest was occupied by the Soviets.

/signed/ JOHNSON

PARAPHRASE OF TELEGRAM RECEIVED

FROM: American Legation, Stockholm.
TO: Secretary of State, Washington.
DATED: June 14, 1945.
NUMBER: 2147.

Have been informed by Danielsson, former Swedish Minister in Hungary, that Raoul Wallenberg accumulated extensive and well documented records regarding the Jewish situation and related relief activities in Hungary. According to him these records were left intact in chancery in large wooden box near entry to airraid shelter. These records should prove very valuable and he suggests that every effort to obtain them be made by our Mission Budapest. Any assistance by our Budapest Mission in locating Wallenberg would be appreciated by Swedish Foreign Office.

/signed/ JOHNSON